

BODDHYAHARAKULAYA
OR
DEVĀWANSAYA

බොධ්‍යාහරකුලය
හෙවෙ
දෙව් වංශය

සාලලේ
ආච්ඡ. සර්ඨේලිස් මහතා විසින්

කොලඹ
ප්‍රකාශන සංස්ථාවේ අවිවෘතවා ප්‍රසිද්ධ කරනුදී.

වි. ව. 2474.
ක්‍රි. ව. 1931.

Price Re. 1/-

මා තිලේ
කවිත්‍ර ජාතික . හ දේව ප්‍රතිපත්ති

බොධිමානාදකුලය

හෙවන

දේව . ව . ශ්‍රී

ගාල්ලේ

එච්. ඩබ්ලිව්. වික්‍රමරත්න මහතා විසින්

ස මා රා බි න සි

ගාල්ලේ

ආර්. සර්වේප්පි මහතා විසින්

කොළඹ

ප්‍රකාශන සංස්ථාවකින් මුද්‍රාපිතයි.

බු. ව. 2474.

ක්‍රි. ව. 1981.

BODDHYAHARAKULAYA
OR
DEVAWANSAYA

EDITED BY
KAVINDRA RAJASINHA DEVA
OF
MATALE

WRITTEN AT THE REQUEST OF
H. W. WICKRAMARATNE
GALLE

PUBLISHED BY
MR. S. SARNELIS
OF
GALLE

PRINTED AT THE
GRANTHAPRAKASA PRESS
COLOMBO

B. E. 2474
C. E. 1931

පාලි බුද්ධාගම හා සම්මත මතයන්

ප්‍රසන්නා.

නම: ශාන්තසිංහාය.

1. භූද, හසනප්‍රපතං පදනිපර්මං ශාන්තමමිතං
විනායෙවං ඥාං වෙව භුතවතවිනාමහුර්දයයා,
ප්‍රසන්නිතානා: 'සා නපි විතරණදිංඛව සමුති-
සියෙහ සඵඥතං. ඤ්ඤා භුණ්ණතාබ්බිරිත ශම්.
2. තෙනසොභීවොභිරිහාසතතෙච්චිත්තෙ
රතතභිරග්‍රසලිපිහඬව විරතතතාහි,
සමෙප්‍රාවසමාණ ඉහ යුතතිවශානතු බොධන-
භාදපරහවයසුතො වරදෙවවංශ:
3. ශ්‍රිමජ්ඣනකුලවිසවජර්ඤ්ඤාලය:
සඵ්භු විසානාතුයභ: කිරණසඬපසුඵ,
නානාවිබෙට්නතිනාඪිතරෙ: ප්‍රධානෙ:
සථානානතරෙරපිසුතඬව සුරු බහුව. (සුභමකම්)
4. වංශොහස'යමප්‍රජ්ඣනසඬහ ශාන්තවංශාත්
තසමාජ්ඣනාදිවිබුධොත්තමජනමියොකාත්,
තසමිකතිදඤ්ඤාකර් විච්චත් පදෙතද්-
වංශියසජ්ජන ජිනාගමහකතිරෙව.
5. තඤ්ජ්ඣනප්‍රචුර විශ්‍රාතදෙවවංශ:
කාලාතසයාදර්සනානිතිර්වෘතො'භුත්,
තසමාත්තද්විතතිකරෙපසම: ඪිමෙතං
දිවෙසභවොපමමිත ප්‍රකරෙමි යතනම්.
6. යතනාතමකං තදිදමග්‍රතමෙහසබං මෙ
ඤ්ඤා සසුකතිමකරඤ්ඤානංව හාදුම්,
සඵඵ ජනා ජනවචො'නුතනා: සවචංශන:
ඤ්ඤානස ශතූපරුභ: සුඛිතා හමිනතු.
7. ගෘහණනතු වා යදි නවා'නුති සාධවො'සමාත්
කායඤ්ඤාද්ධිවපරෙව ජනාසනා: කම්?
මනෙස සුච්චංඤවරිතා'ඤ්ඤාපදිතානා-
මෙතනප්‍රලබ්ධමිතිවාරසමං සථා'පි.

8. එවං ය: ප්‍රමුදෙ සවවංශභවිතා මජ්ඣිම භේවවානිකං
ශුද්ධෙය්‍ය දුමිකකද්දමාකතමනසා මත්‍රාපරෙසාඤ්ච චේව,
සමසගහුර්ධනව්‍යයාදිමකරො දෙනනතු මුද්‍රාපනො
මානස: සද්ධිතිරිහාදරුත් සබනවාඤ්චිකනමහානමා විරම්.

9. ග්‍රහ්ණං තමෙනං නිජවංශවාදෙය්‍ය
මුද්‍රාබ්‍යනෙනසී: සමලඤ්චකාර,
ජ්වනනසරකතත්‍රයනෙජසා සජ්-
නේලිස්මහානමාජච ගාලුපුය්‍යාම්.

10. යසමාලලබ්ධං කිදුශෙ ශ්‍රෙෂ්ඨකායෙහි
තතසාමජ්ඣං සනත්‍රමෙර නිතමප්‍රාක්,
ශ්‍රිමනං තං බහනමාවාය්‍යපාදං
හකතා වඤ්ඤ බම්බිකාද්‍යානිවිඤ්ඤම්.

11. යෙ යෙ භවනති විවිධා විබුධාසත්‍යමුත්‍ර
ග්‍රහ්ණසා සංකාරිවිවේශ ආනතකාය්‍යී භාරා:
නොකතාශ්වසද්දග්‍රහ්ණවිභූෂණභූමිතා චේව
තාංසනාත්ඛුධාංශව නිබ්ලාතිහ සංසමරම්.

12. ජගදහිරිනිෂේ ව්‍යාකෘතිණද්විපෙත්‍ර-
ප්‍රමාණේ ශකාබේද රවේශ වාශ්විකසේථ,
ගුරෙමාසරෙ'ංශෙතු නෙත්‍රෙත්‍රගණේශ
කාතො'යංමුද්‍රාදෙවවංශ"පඤ්චි.

13 කෘතිපකුලවිශව්‍යශාඛකතිනි-
බ්‍රහ්මජනකානතිකරොද්‍යමසත්‍රපසුම්,
නිහතනිබ්ලශත්‍රදෙප්පිත්‍රකතා:
ස ලසතු පඤ්චමපෙර්ජනරෙශ්වරො නා.

මිට - හිතවත්,

මාතලේ, කම්බු ගජසිංහ දෙව,
(කතී.)

1980. 11. 27 වෙනි
දින දිස.

“බොධිසත්වයා” හෙවත් “දෙවමංසලය” නමින් ප්‍රතිපාදිත ඵලදායී ජාතික සංගමය වනාහි සමාජවාදයේ මහාමංශාදි ජෛතිහාසික ග්‍රන්ථ හා සිංහලාලිපි සන්තකයේ තුඩපත්, යනාදිය හා මුළු පරම්පරායාන සත්‍ය ප්‍රවෘත්තින්ද ඇසුරු කිරීමෙන් පෞරාණික ශ්‍රේෂ්ඨතර ජෛතිහාසික කරුණු අනාවරණය කිරීමටත් ජනප්‍රියකාරීත්වයෙන් සම්පාදිතයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ පසු ජාතික කළු රාජ රජ මහාමාත්‍යාදීන්ගේ උත්පත්තියට මුලිභූත බොධිගුණ සම්මත යනාදි බොධිසත්වයාගේ ආකෘතිය මාර්ග පරපුර පිළිබඳව මෙහි දී චිත්තයක් ඇති බැවින් මහාමංසලයෙහි:—

“සාතිසෙවසි කුලානට්ඨ-මහාබෝධි මිහිභරුං
බොධිසත්ව කුලානට්ඨ-නාතිතෙන පවුච්චරො”

යන්නෙන් නිදර්ශන ගාථාවක් එකගව ඒ මේ ග්‍රන්ථය තෙම අත්වැළි වශයෙන් බොධිසත්ව කුලය නමින්ද සමමුති විසුළු උපායන්ගෙන් ජාතිකයා කථාවෙහි කපිත ත්‍රිවිධ දෙව යන් අතුරෙහි සමමුති පක්ෂයෙහි ලා ගිණියයුතු දෙව ශාක්‍ය සිවු කුමරුන් ප්‍රමුඛයකට ඇති තත් පාරම්පරිකයන් යථා විධිත් වර්ණනය හෙයින් දෙව මංසලය, නමින්ද අභිහිතයි.

සමස්තර කලාපායන්ගෙන් හා එසේම මහා සම්මත මංසලය නාමපරිවර්තනයෙන් භාරත දෙශයෙහි ප්‍රචලිත ආකාරයත්, යළි, විජය මහ රජතුමා ප්‍රමුඛයකට ඇති සෙංහලීය මනුෂ්‍යයන් පිළිබඳ නාතිසංකෘත විසාර වර්ණනයත්, මහා මහිඞ්දී ක්ෂේත්‍රයෙන් වහන්සේලා ලක්දිව වැඩ දෙවෙහිපැ තිස් මහරජානන්ගේ සහායෙන් සමයක් සමුවක ශාසනය පිහි වුවා වදාළ අසුරුත්, ශ්‍රීමත් ආරාමයක මහරජතුමා විසින් ඒ මහාබෝධිදරු රජයාගේ දක්ෂිණ ශාඛා නොමෝ සමස්තයා සම්පූර්ණ ප්‍රධානකොට ඇති දෙව, නාග, යක්ෂ, රක්ෂ, නර නාරිගණයා සමග එදා එවක ලැබීමෙන් ලබනාපකාර කළ සැටිත්, මහාබෝධිගේ වහන්සේ සමග සපැමිණි මහා කුලයන් අතුරෙන් වේදිසා නුවර දෙව නාමොපලක්ෂිත ශාක්‍ය සිව් නන්ගේ සුත්‍රයන් මුද්‍රා සුය්චි මංසලයාන මහාමහිඞ්ද මහරහ

“තුන් වහන්සේගේ මැනවු “දෙව්” නම් කුමාරිකාවන්ගේ සහෝ
 දර කුමාර සමප්‍රදාය වනාහි ලම්බකණ්ණි, ගනවැසි, මෙහෙණ
 වර, සාකාමාර, හිරි, මෙහෙය, දෙව යනාදී නානාවිධ නාම
 සමාග්‍රයෙන් අවිච්ඡින්නවැ ලක්දිව පැවත එන විධියක්, තවත්
 බොහෝ ඓතිහාසික වැදගත් කරුණුත් මෙහි අති පරිශ්‍රම
 යෙන් ප්‍රකාශිතයි.

මේ ග්‍රන්ථ සංස්කරණයෙහිදී පහත දක්වන පොත්පත්
 ආදිය විශේෂයෙන් ආධාරවූ බැවින් ඒ වාද යථා ක්‍රමයෙන්
 දක්වමු.

1 මහාවංශය හා නවවිකාව	19 කුලනිරිය
2 ප්‍රථමංශය	20 පොලොන්නරුපුර
3 බොධිවංශය හා නවවිකාව	විසාරය
4 ජනවංශය	21 ඉංග්‍රීසි මහාවංශය
5 දීපවංශය	22 පුජාවලිය
6 සමන්තපාසාදිකාව	23 ජාතකධර්ම කථා
7 සාරාදිපතිය	24 රුවන්මල් නිසංක්‍රව
8 රුජාවලිය	25 ලෝක විසාරය
9 රජරත්නාකරය	26 රසවාහිනිය
10 පැරකුම්බා සිරිත	27 ශිලා ලිපි
11 කාව්‍යශෙඛරය	28 සන්නස්
12 මහුර සංදේශය	29 තුඩපත්
13 හංස සංදේශය	30 පුරාණ පුස්තකෝල ලිපි
14 සැළලිහිනි සංදේශය	31 පුරාවිද්‍යාව
15 සංඛම්භරත්නාකාරය	32 කඩිසිම් සහ විහාරි පොත්
16 මූලබොධි වංශය	33 සිදත් සගරාව.
17 වෘත්තරත්නාකර	යනාදිය හා තවත් පොත්
පසුවිකා ව්‍යාකෘත	පත් වෙත්.
18 වෘත්තමාලාවකව	

මෙයින් ශිලා ලිපි, සන්නස්, තුඩපත්, පුරාණ පුස්තකෝල
 ලිපි යනාදියෙන් උපුටාගත් ඒ ඒ කවි වග වාසනම් අදියෙහි
 ඇතැම් තැන ව්‍යාකරණවශයෙන් දෙම ඇතත් ඒවා යථාසිතියි
 වශයෙන්ම මේහි යෝජිතය. මේ සකස් කිරීමේදී ග්‍රන්ථ
 ශාගේ විශාලත්වය නොව හැකි තාක් පෞරාණික කරුණුවලින්
 ප්‍රසන්න වසතු ප්‍රසන්න කරුණුම අසමදය පරමාධිකයෙකු

බැවින් එසේ ලෝකානු කම්පා පුළුකවැ ඓතොහාසඤ්ඤාමි
ආධුනිකයන්ගේ විජනනය සදහාත් යථාශක්තින් මෙය පරි
පූර්ණ කොට ප්‍රචාරයට පවුණුවන්ට ලැබීම ගැණ අපි අතිශයින්
සන්තොෂ වෙමු.

තවද ශ්‍රී ලංකා සම්පාදනය වනාහි අතිදොෂකයකි කාශ්ඨි
යක් බැව් තත් පරිශ්‍රමීඤ් පණ්ඩිත ප්‍රකාශකයෝ මොනවට
දනිති එබැවින් මෙබ්දු කාර්යයක අක්ෂර විනාසයාදි වශ
යෙන් හා වෙනත් නොයෙක් ක්‍රමවලින් ප්‍රමාදජාත සදොෂ
සභාන විද්‍යාමාන වියහැකි වුවත්, එවැනි පණ්ඩිත ශ්‍රේෂ්ඨයෝ
තුමු දිගරින් කිරි වෙන්කොට ගැණීමෙහි ස්මත් සාධන හංශ
රාජයන්ගෙන් යථාසභානායෙහි යථාධිග්‍රහණයෙහි සමධිග්‍රහණ
වෙන්මැයි. යලිදු, විශේෂයෙන් කියසුත්තක් නම්:-

මෙම ශ්‍රී ලංකා නිෂ්පාදනය කිරීම පිණිස ගාල්ලේ සද්ගුණ
වත් එම්. ඩබ්ලිව්. වික්‍රමරත්න මහතාගේ සමාරාධනය හා
මේ සත් ව්‍යාපාරයෙහිදී සම්ප්‍රකාරයෙන් අනන්‍ය උපදෙස් දීම්
ආදියෙන් උපකාරිතවශවූ හිති පැවිදි සිංහ උතුමන්ගේත්,
මුද්‍රාපනයෙහිදී නොමසුරුවූ බහු බන පරිත්‍යාගයෙන් ක්‍රියාකළ
සත්කීර්තිමත් ප්‍රභූවරයාගේත් ජාති හිතෙන්මගේත් සුකත
විශිෂ්ට ගුණ කදම්බය නිතර අනුසමරණය කෙරෙමින් එතු
මන්ලා කෙරෙහිදු හෘදයාඛ්‍යම ගෞරව සතුති පුදකරමින.
යථා කාලයෙහි මෙය සුඤ්ජනයෙන් මුද්‍රණය කරදුන් ශ්‍රී ලංකා
ප්‍රකාශ සන්නාලකාධිපති මහතුන්වද අපගේ සාදර සතුතිය
නිතර හිමිවිය යුතුයි.

(මෙහි අධිපති ශ්‍රී ලංකා කතී වෙනම තබාගත් බැව්ද
සැලකිය යුතුයි.)

මේවගට ජාති හිතෙන්ම,

මාතලේ, කවිඥ්‍ය රාජසිංහ දෙව,

(කතී.)

ශ්‍රී භ ම සතු.

PREFACE

This epitome which is entitled "Boddyahara Kulaya" or "Dewavansaya" has been composed by us following true historical facts as related in Mahavansa, the well-known ancient Sinhalese "Historical records and other historical works relating to Ceylon, in stone inscriptions, in Sanses, in Tudapaths, and as handed down by tradition with the object of enriching the historical literature of this country.

This historical treatise is known as "Boddyahara Kulaya" as it contains a long account regarding Princes Bodigupta, Summitta, and others of the "Bodaharaka" dynasty of Sakya Princess, who are the ancestors of Kings and Prime Ministers, who shed lustre and glory and illumined Lanka in ancient times, and also, in accordance with the following statement of historical fact in Mahavansa to wit:—

"Yani Setti Kula Natta - Maha Bodhi Midha Harun
Bodha Hara Kula Nithi - Thani Thena Pavuchchare."

It is also called "Devawansaya" in conformity with the classification of Deva Sakya Setty of Sakya Princes under Sammuthi Deva in the threefold classification of Devas as Sammuthi, Visuddhi, and Uppaththi in the Buddhist Birth Stories.

This work contains accounts regarding the birth of Kalpa and also in the same manner the change of names of Maha Sammata dynasty as is current in Indian legends, and a brief account of the history of King Vijaya and other Sinhalese monarchs, and the manner in which the doctrine of Lord Buddha was spread in this island by such venerable Buddhist monks, as Maha Mahinda Thero and others, with the assistance of King Devanam Piyatissa, and how Emperor Dharmasoka assisted Sri Lanka by sending to Ceylon, Priestess Sangamitta accompanied by Devas,

Nagas, Yakkas, men and women, who brought the right branch of the Maha Bodhi and how the dynasty of the princes, the brothers of Princess Devi, the mother of Maha Mahinda Thero, the sons of Deva Setty of Wetisa Principality, members of "Suriya Vansa" who also accompanied Princess Sangamitta when she brought the Maha Bodhi, has been perpetuated in Ceylon up to date under various clan names, Lamba Karna, Ganewesi, Mahanawara, Skandhavara Giri, Moriya and Deva at various stages of Ceylon History, and many other historical data.

The following books have been consulted in the compilation of this work to wit: -

1. Mahavansa and its
Commentary	16. Puravidya
2. Thupavansa	17. Kadaim and Vith Poth
3. Bodhivansa and its
Commentary	18. Sidath Sangarawa
4. Janawansaya	19. Wirtha Rattnakara
Punchika Wyakkyā
5. Deepavansa	20. Chula Bodhi Vansaya
6. Samantha Pasadikawa	21. Virtha Malakkiyawa
7. Saraththa Deepaniya	22. Kula Nithiya
8. Rajavaliya	23. Polonnarupura Vistaraya
9. Raja Ratnakaraya	24. Professor Gaeger's Trans-
lation of Maha Vansa
10. Perakumba Siritha	25. Pujavaliya
11. Kavyasekharaya	26. Jathakattha Katha
12. Mayura Sandesaya	27. Ruan Mal Nighanduwa
13. Hansa Sandesaya	28. Loka Vistaraya
14. Selalihini Sandesaya	29. Rasavahiniya
15. Saddharma Ratnakara	30. Stone inscriptions
	31. Tudapath
	32. Ancient old Manuscripts
and other works.

The prose and verse passages Extracted from stone inscriptions, Sannases, and Tudapoths have been included in this work without alterations although they contain some errors in Gammar and prosody.

We are happy to state that we were able to bring before the public this little brochure. Which is full of materials useful to students of history as it was our desire not to produce an unwieldy volume of useless historical inadculs.

The difficulties that authors encounter in producing books are very many, and are wellknown to all.

It is our fervent hope that though this work is not without errors and though it does not pretend to be even free from grammatical and other blunders yet the learned would pick out only useful matter ignoring such defects and faults, as the swan used, they say, to extract milk having water behind.

We take this opportunity to offer our sincere thanks to Mr. H. W. Wickramaratne of Galle who invited me to compile this useful work and also those priests and laymen who have been of service to me in the compilation of this work and lastly to the gentleman who assisted me to put this work through the press and to the proprietors of the Granthaparakasa Press. Lastly the author begs to state that he has reserved to himself the right of publication of this work in future.

Kavindra Rajasingha Deva,
MATALE.

2474

27-12- ———

1930

Colombo.

බොධ්‍යාභාරකුලය

හෙ ව න්

දෙව්වංශය.

නම: සඵ විදෙ.

ශ්‍රීමත්තං තං සුගතමතුලං ඛජ්ජිමත්‍රයං විචිත්‍රං
සඬ්ඝඤ්චායසීං පුණ්ණිතධියා සඵචික්ඛා පුඤ්ඤානෙතා,
නත්වා බොධකභානතුල පරාභීහවියං දෙව්වංශං
ජිඤ්ඤානාං තමිඤ්ඤ විධිවත් කීර්තයිතො හිතානිමි.

මේ මහාපදකලායාභවගන්තව පළමුව කෙල ලක්ෂයක් සක්වල එකපැහැර යට අරවාකාශය දක්වා මහාපාටිව් මේරු පඵතාදිය හින්නෙන්ද එක කුහරව නොසදු බේරක් සේ නැසී සිටි කලා දක්වති සකල සිත්තයන්ගේ පිණිත් සමපතනිකර මහාමේඝයක් වසින්නට පටන්ගනී. හේ වැස ආභසාර බඹ ලොව දක්වා ජලයෙන් පිරී සිටිනේයි. මෙසේ පිරී සිටි ජලය වාත වේගයෙන් අතින් සක්වලකට දිය බිඳක් පමණකුඩු යා නොදී පසුවක් සේ වාතබකුනගෙන් පෙරළිපෙරළී දිය රදවා ක්‍රමක්‍රමයෙන් වියලිවියලී දියවර බොල් කෙරෙමින් පහත බැස පළමු ශක්‍රභවනය පිහිටි තැනට ලං වූ කල්හි පළමු බඹලෝ පිහිටි තන්හි බ්‍රහ්මලොකද මතු දෙව්ලෝ සතර පිහිටි තන්හි දිව්‍ය ලොකද පහළවෙත්. එකල ආභසාරදී මතු බඹතලවල වසන බ්‍රහ්මරජයන් අතුරෙන් ඇතැම් කෙනෙක්, ආර්‍ය්‍ය්‍යයවීමෙන් හෝ පුණ්‍ය්‍ය්‍යය වීමෙන් එයින් චූතව මහාබ්‍රහ්මය, බ්‍රහ්මපුරුණිතය, බ්‍රහ්මපාරිසද්දීය යන තුන් තලයෙහි උපදිත්. ඇතැම් කෙනෙක් සදිව්‍ය ලෝකයන්හි උපදිත්. නැවත ජලය ක්‍රමයෙන් අඩුවී ගොස් මිනිස්ලොව පිහිටන තැනට බටකල්හි බලවත් වාතයෝ හටගෙන ඒ ජලය නික්මීමට ශුරවුවක් නැතිසේ අඩුරු සිටිති. ඒ මඩුර රසවත් ජලය මදින් මද සිඳීමට යන කල්හි ඒ ජලය මතුපිට රස පාටිවිය උපදවයි. ඒ රස පාටිවි කොමෝ දිය භූමිසු

කිරෙන් පිසූ ස්වරූපයාසය මත්තෙහි හටගන්නා තෙල් පටල
 යක් (කිරිශෝදයක්) මෙන් වී වණි ගනු පරිසූණිව දඩුවැල්බෑ
 මියක රසයමෙන් ඉතා මධුර රසයෙන් යුක්ත වන්නිය. එකල
 කෙල ලක්ෂයක් සක්වලි ලොව ඇදිරිව මහා නරකයක් මෙන්
 ඒකාකිකාරව පවත්නේය. ඉන්බිති බලලොවින් බලනු වුව
 මිනිස්ලොව ඔහුපාතිකව ඉපිද තමන්ගේ ශරීරලෝකයෙන්
 එකාලෝක කොට ප්‍රීති සැප අනුභව කරමින් අභස්භිම හැසි
 රෙන්නාහුය. එකල ඔවුන් අතුරෙන් එක් ලොහ සිත් ඇති
 මිනිසෙක් කැකැරු පැණීමෙන් නිබන පොලවෙහි පස්කලල්
 ඇඟිල්ලෙන් මදක් ගෙණ දිව හා බලා ඉතා මධුර සේ දැක ඒ
 මිනිසා කුල්මත්ව පෘථිවි රසය තෙමීම කන්ට වන. මෙසේ
 මනුෂ්‍යයෝ ඔවුනොවුන් හා සමව නොවෙනස්ව පෘථිවි රස
 යම අනුභව කරන්නාහු සැටදහසක් අවුරුදු ඉක්ම ගියාහුය.
 මෙසේ අනුභව කරණකල ඔව්හු ලොහ සිත් උපදවා පෘථිවි
 රසය මේ නොපටිය මේ අපටය කියකියා දැනින් පනිත් තමන්
 දිසාවට නතුකොට ගොඩ ගොඩ කරගනිති. එවිට ඔවුන්ගේ
 බලවත් ලෝභයෙන් ශරීරලෝකය අන්තභාව සනාකිකාර
 විය. ශරීරලෝකය නැති හෙයින් සනාකිකාරයෙන් දුකට
 පැමිණ හැමදෙනම එක්සිත්ව ජායන්නාහු, ඇති සත්පුරුෂ
 යෙහි! මෙතෙක් කල් අපගේ ශරීරලෝකයෙන් මුළු ලොව
 ඒකාලෝක කොට ඇවිද්දමිහ. එහි ප්‍රීති සැපය ආහාරකොට
 විසුමිහ. රිසි තැනට අභසින් යමිහ. දැන් එක අත්බැවම
 අපගේ සිතෙහි උපත් ලොහ වෙළ මොහයෙන් පෙර ඇතිවූ
 ශරීරලෝකය අන්තභාව වූයේය. සෙසු දෑ නබා දැන් අකි
 කාරයෙහි වසමිහයි කියා හැමදෙනම එක්සිත්ව සිතුහ. එකල
 ඔවුන්ගේ පිණින් සිත් හා සමග සනාකිකාරය විධිමත්කර
 කරමින් දෙසාලිස් දහසක් යොදුන් මත්තෙහි අයමින් පණස්
 යොදුන් හා විතරින් පණස් යොදුන් පමණවූ හිරවිමන පහල
 විය. එකල හැම දෙනම එක්ව හිරවිමන දැක සහු වූ වෑ අප
 හැම දෙනම දැන් සනාකිකාරයෙන් මිදුනමිහයි කියා සුය්‍යා
 ලෝකයෙන් හිරවිමන බලා නෙයිසාඩම් කෙළිති. ඒ සුය්‍යා
 විරහයෙන් සිටියවූත්ව සුරභාවය උපදවමින් හිරවිමන පහල
 වූ හෙයින් ඒ ආලෝක මණ්ඩලයට සුය්‍යායයි නම් තිබුන.
 මෙසේ පලවූව සුය්‍යා විමානය ඉතා අදුරුඳි ගිය කල්හි පෙර
 සෙයින්ම අදුරව පැමිණ හිරවිමල සෙයින් තවත් ආලෝක
 යක් පහලවූයේ කම් ඉතා යහපතැයි සිතූහ. ඔවුන්ගේ සිත

හා සමග සද්විමන පහලවිය. ඒ දැක අපගේ ඡන්දය ලෙසට පහල වූයේ සදයයි නම් තිබුන. මෙසේ ඉර සද පහලවූ දවස්හිම ඉදිරිපස නොවී මහාමේරු වක්‍රවාට හිමවත් පව්න ආදිය හා දිවයින කොදෙව් සමුද්‍ර දෙදෙව් ලෝ යනාදි සියල්ල ම මැදින් මස පසලොස්වක් පොහෝ දවස්හිම පහලවුන. මෙසේ ශ්‍රෝක බාතුවෙහි සුදු හිරු පාවිච්චි පව්න සමුද්‍රාදි අවයව යන්ගේ පහලවීමෙන් පසු ඒ පාවිච්චි රසය අනුභව කරන්නාවූ සත්‍යයන්ගේ අනිමානප්‍රත්‍යයෙන් පාවිච්චි රසය අනුභවන විය. දෙවනුව ඔවුන්ගේ කුසලාලයෙන් හුම්පපට (රත්කවිලා) නම්වූ සතු වඩියක් පහලවිය. එයින් පසලොස් දහසක්ද, තුන්වෙනුව හදු ලතා පහලවූ එයින් පන්තිස් දහසක්ද, සතරවැනිව කපරුක් පහලවූ එයින් දෙවිසිලක්‍ෂයක්ද, අවුරුදු රැකි අධික ලෝහය කරණකොටගෙණ මේ සියල්ල අතුරු දහන්ව පස්වැනිව පිරිසුදු මුතුසේ ස්වයංඥාන හැල් පහල වුන. ඒ හැල් ගෙණ මැණික් බදුන්හි ලා මැණික් උදුන නබා පිළියෙලවූ දිව්‍යෝජ්‍යන් මැනවු සුවද බත අනුභවකරණ කල්හි අහසින් යන සාධි නැතිවුන. හුමියෙහි ඇවිදිනාසුවුවුන. එකල මිනිස්සු නිස්දහසක් අවුරුදු කිසි වෙනසක් නොවනසේ ස්වයං ජන රත්හැල්සාලේ බත් අනුභව කලාභූය. එතැන් පටන් ලෝහ වසගව මේ නොපටය මේ අපටය කියා ක්‍ෂේත්‍රවල් සීමා කලාභූය. ඒ නියමකල සීමා ඉක්මවා ඒ ඒ තැනින් සොරා ගෙණ කන්ට වත්න. එසේ කනවුන් දැක ඔවුන් කෙරෙහි වෛරව සොරකනවුන්ට කැටපහණ මුතුරු ආදියෙන් තලා මරා පියා විරුඬ කෙරෙමින් ඔවුනොවුන් කෙරෙහි වෙනස්වුන. එහෙයින් කුඩු දහසියා එලින් යුක්ත සහල් පලගන්ට පටන් ගත්හ. මෙසේ සත්‍යයන් ආහාර අනුභව කෙරෙමින් වසන කල්හි ශරීරයෙහි ඔපස බහුලවීමෙන් ජලමල උපන. ඒ ජල මල නික්මෙනු සදහා කලට හටගන්නා එලමුකුළුසෙයින් ජල මලමානී බිඳි සත්‍රි පුරුෂ ලක්‍ෂණවය හටගත්හ. ඇතැමුන්ට නපුංසකාලිභවද හටගත්තේය. එතැන් පටන් සත්‍රි පුරුෂයෙහි ව්‍යවහාර විය. ඉක්බිති අධිමාන ප්‍රත්‍යය කාම තෘෂ්ණා ප්‍රත්‍යයාදියෙන් අකුසල බව පහලවූ කල්හි එක්තැනකට රැස්ව පිත්වත්ති! අඬ අනුරන් අපරාධ කාරීන්ට දඬුවම් දීම පිණිස අධිපතිභූක් තෝරගත යුතුයයි සාකච්ඡාකොට සම්මත කලාභූය. බුදුවන්නට පෙරුම් පිරු කකුසකාදි

පස් බුදුවරයන් වහන්සේලාගේ බුබුඛකාලය වනාහී මහාහදිකලා නම්. පූජෝක්ත සුය්‍යදිව්‍යරුපයාගේ සමුද්‍යව දිනයේම මහාසම්මතානුයෙහි ආදී කතීංගුත සුය්‍ය කුමාර යාගේ ඔපපාතික සමභවයද මේ මහාහදිකලායෙහිම විශ්‍ය දනසුතුයි.

“කලොත්තනතිසාරානනු-සිද්ධානි ව සමාසනා:

පුරිමෙ තු පරිවෙජ්ඣෙ-නිද්දිවං නි යථා විති”

කලොත්තනතිප්‍රවෘත්ති ප්‍රකාශක පුරිම පරිවෙජ්ඣය නිමි.

දෙවෙනි පරිවෙජ්ඣය.

මහාබ්‍රහ්ම නම්වූ ශාක්‍ය බ්‍රහ්මයන් වහන්සේ මහාසම්මත රජතුමාගේ වංශයෙහි උපන්සේක. මහාහදිකලා රහසෙහි මහ රජතා විසින් සම්මතකරනලද බැවින් මහාසම්මත නම් මහු රජෙකුයෙක් විය. රොජය, වරුරොජය යන දෙදෙනෙක එසේම කලාණය, වර කලාණය, යන දෙදෙනෙක. උපපාසරය මකා තුය යන දෙදෙනෙක. වරය, උපවරය, යන දෙදෙනෙක. වෙනි යය, මුවලය, මහා මුවලය, යන නම් ඇත්තෝය. මුවලිඤ්ඤ, සගරය, ඝාණරදෙවස යන නම් ඇත්තෝය. හරනය, හතිරරය, රුචිය, සුරුචිය, ප්‍රතාපය, මහාප්‍රතාපය, පනාදය මහාපනාදය, යන දෙදෙන දෙදෙනෙක. එසේම සුදඤ්ඤ, මහාසුදඤ්ඤ, නෙරුය, මහානෙරුය, යන අනම් දෙදෙන දෙදෙනාද යන මොව්හු මහාසම්මත නරෙකුයන්ගේ දරු මුහුබුරු රජදරුවෝ වූහ. අසඬ්ඛාසුභ වැලිදුවාටු මේ අටවිසි මහි පාලයෝම කුසාවතිය, රජගහය, මිටිලාය, යන නගරයන්හි වාසය කලාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ රජුන්ගේ පරම්පරානුයාන සියයෙක සපණසක සැටදෙනෙක අසුසාරදහසෙක ඉන් මෑත භාගයෙහි සතිස්දෙනෙක දෙනස් දෙනෙක විසිඅට දෙනෙක ඉන් මෑතභාගයෙහි දෙවිසිදෙනෙක අටලොස්දෙනෙක සතලොස් දෙනෙක පසලොස් දෙනෙක තුසුස් දෙනෙක නව දෙනෙක සත්දෙනෙක දෙලොස්දෙනෙක ඉන් අනුප්‍රාප්ති පස්විසි දෙනෙක යළිත් පස්විසියෙක දෙලොස්දෙනෙක නැවතත් දෙලොස්දෙනෙක නවදෙනෙක ඔවුන් කෙළවර සාගරදෙව නම් රජහු පින් මබාදෙවනම් රජෙක් විය. එහෙත් පටන් මහා සම්මතවංශයනම් පෙරලී (මහාදෙව) මබාදෙව වංශ නම් විය. මබාදෙව රජහු ආදී අසුසාර දහසෙක. එයින් මබාදෙව වංශය

නම් පෙරළි කෙළවර කලාරජනිකපින් අසෝක නම් රජෙක් විය. ඔහු පින් ප්‍රථම ඔක්කාක නම් රජෙක් විය. එතැන් පටන් ඔක්කාකවංශය විය. ඔවුන්ගේ දරු මුහුබුරන් අසුසාරදහසෙක එතැන් පටන් ඔක්කාක රජු දක්වා සොළොස්දෙනෙක මේ මුහුබුරු දරදරුවෝ වෙත්. වෙන්වූ නගරයන්හි නම තමන් අභිමත පරිද්දෙන් රජානුශාසනා කලාහුය. ඔක්කාකපාවිච්ඡි ඔරයාණන්ගේ ජයප්ප් පුත්‍රවූ උක්කාමුඛ නම් රජෙක් විය. නිපුරය, වංචිමනතුය, වංචුමුඛය, සිරිසපයය, වෙස්සනතර මහ රජය, වාමිය, සිංහවාහනය, සිංහසාරය, යන මොව්හු ඔහුගේ දරු මුහුබුරෝය. සිංහසාර මහරජතුගේ දරු මුහුබුරෝ අසු දෙදහසක් වූහ. ඔවුන් කෙළවර තෘතීය ඔක්කාකරජු කළ ප්‍රිති උදන් හේතුකොටගෙන එතැන් පටන් ඔක්කාක වංශය නම් පෙරළි ශාඛාවංශය විය. ඔවුන්ගේ අනනිම රජතෙමේ ජය සේන නම් විය. කිඹුල්වත්පුරයෙහි විසූ මොව්හු ශාඛාරජතු යයි ප්‍රකටවූවාහුය. එම කිඹුල්වත්පුර නුවර දෙලක්ෂ දෙවිසි දහස් සත්සිය එකක් සැත්තැවක් රජ පරම්පරා ගියකල කෙළ වර බුදුකෙනෙකුන්ට මුත්තනුවන් වන්ට පින් ඇති සිංහනනු නම් රජෙක් විය. මොහු ජයසේන රජතුගේ පුතුවෝය. ජයසේන රජතුගේ දුතිතා ඡිතාමෝද සඤ්ජාබ්බ නැමැත්ති විය. දෙවදහ නම් නගරයෙහි දෙවදහශාඛා නැමැති භූපාල යෙක් විය. ඔහුට අජන නම් පුත්‍රයෙක. කවමානා නම් දියති කෙනෙකැයි දරු දෙදෙනෙක් වූහ. ඒ කවමානා කුමාරිකා නොමෝ සිංහනනු නම් රජහට මහේසිකාවිය. ඒ යසෝධරා නම් කුමාරිනොමෝ අජන නම් ශාඛා රජතුගේ මෙහෙසි විය. අජන නම් රජහට මාශාස පුත්පතී යයි දුවරු දෙදෙනෙක් හා දණ්ඩපාණ්ශාඛාස සුප්‍රබුධශාඛාස යයි පුත්‍රයෝ දෙදෙනෙක්ද වූවාහුය. සිංහනනුනම් රජහට වනාහිසුබොදනසබොනොදනස සසකාදනස සුසකාදනස අමනොදනයයි පුත්‍රයන් පස්දෙනෙක් හා අමිතාය ප්‍රමිතායයි දුවරු දෙදෙනෙක්ද ඇතිවූහ. එයින් අමිතා නොමෝ සුප්‍රබුධ නම් ශාඛා රජහට අග්‍රයගේ සිකා වූවාය. ඒ මෙහෙසියට හදදකවමානා (යසෝධරා) නම් දියතියක්ද දෙව්දනන නම් පුත්‍රයෙක්ද වූහ. මායාස පුත්පතීය යන කුමාරිකාවෝ සුදෙවුන් රජහට මෙහෙසියෝ වූවාහුය. මේ මහාසම්මත රජතු පටන් සුබොදන රජතු දක්වා ක්‍රමයෙන් රජකලාවූ සත්ලක්ෂ සත්දහස් සත්සිය අනූවක් මහාසම්මත වංශයෙහිවූ යථොක්ත ගිරුගෙන් රජුන් දැක එම වංශයෙහි

කෙළවර උපන්නාවූ යට කී උභයකුල පරිශුඛ සුඛොදන රජ හට ද, ඒ මහාමායා රැජිනින්ගේ පුත්‍රනෙම පඤ්චමාරයන් නැසීමෙන් සඵල වූසේක.

එකල කපිලවස්තු නුවර විසූ ශාක්‍ය රජදරුවන්ට විරූඛව විවූඛතා කුමරුන් සුඛාරම්භ කල බව “පාටලිපුත්තනො පඤ්ඤසයොජ්ඣමනිකෙ විජ්ඣිඛතා භයාගතානං සාකියානමා වාසං වෙට්ඨංනාම නගරං පත්වා” යනාදීන් සාරාන්තීපනියෙහි කීනතලදී. මෙසේ අප බුදුන් බරමාන කාලයෙහි කොසොල් මහරජතුමාගේ පුත්‍රවූ වික්‍රමවත් විවූඛතා කුමරුන් විසින් ශාක්‍ය රජදරුවන්ට විරූඛව සුඛාරම්භකල හෙයින් සවංශයෙහි පරි භාණීය දුටු ශාක්‍යයෝ විවූඛතා කුමරුන්ට බියෙන් පැණ ගොස් ගඟා නම් ගඟින් එතර නගරයන් ඉදිකොට විසූහ. එයින් අමිතොදන ශාක්‍ය රජතුමාගේ පුත්‍ර පණ්ඩුශාක්‍ය කුමාරයා පරි වාර ජනයාගෙන් කැට්ට ගොස් මෝරිය නම් නුවරක් කරවා විසීමද, දෙව ශාක්‍ය සිටුතුමා එසේම වෙදිස නුවර කරවා විසීමද කල්ලේය. මේ ආදී තවත් බොහෝ ශාක්‍යයෝ පැණ ගොස් තත්හි තත්තීනගර කිව්වාණය කොටගෙනවිසි වෝය.මෝරිය නම් ගඟ අසබඩහෙයින්ද, මයුරාකාර ගඟ පඩකතින්ගෙන්විජරපමානබාවින්ද, රිටමෝරියයයිනම්විය. එහි වසන ශාක්‍ය පරමපරවට එතැන් පවත් “මෛයසී” නම් ශාක්‍ය යයි ව්‍යවහාර විය. අප බුදුන් පිරිනිව් භවමිසක් ඉක්මගිය කල්හි පැලිලුප් නුවර රජ පැමිණි “කාලාශොක” රජහට දස වැන්නවිය. හදුසෙන ආදී දසබැ රජුන්ගෙන් පසු පැවති උභය සේන නැඟ ආදී නවනැඟ රජුන්ගේ නැඟුරු වංශය උන්මුල නය කොට රාජ්‍යශ්‍රියට පත්වූයේ චක්‍රගුප්තමෛයසී නම් තරුණ රජතෙමේය. මේ තෙමේ වාණිකයා නම් චිත්‍රතුමාගේ අනුශාසනා පූජිත උපකාරයෙන් අනත්මවරට රජයකල බනනැඟ රජු සිහසුනෙන් පහකොට නසාදමා පැලිලුප් නුවර අග්‍ර රාජධානියෙහි සිංහාසනාරූඪව රාජ්‍යය කෙළේය. චක්‍රගුප්ත මෛයසී රජතුමාගේ පුත්‍ර බිඤ්ඤාර නම් රජතෙමේත් ඔහු පුත් බමාශොක නම් මහරජ තෙමේත් යන මොව්හු මෛයසී නම් ශාක්‍ය වංශිකයෝ වූහ.

“මහාරතො: සමමතතා-නමහාසමමතවිශ්‍රාත:

වංශොග්‍යසමිත්පරිවෙජ්ඣෙ-චිතිශ්‍රෙතු. ප්‍රතිනිතිත:

මහාසමමත රාජවංශප්‍රකාශක විනිය භරිවෙජ්ඣෙ නිමි.

තුන්වෙනි පරිච්ඡෙදය.

මහාවංශයෙහි:-

“ලබ්බායං විජයසනාමකො කුමාරො
ඔතිණෙණු විජමති නමබ්බුණ්ණි ඥාප
සාලානං යමකගුණනමනාරසමි,
නිබ්බාතුං සම්බද්ධෙන නථාගතස්ස”

යනු දැක්වූ බැවින් බුදුරජානන් වහන්සේ පිරිනිවන් පානා පිණිස ශයනයකර වදාල දිනයෙහි විජය කුමාරතෙම ලක්දිවට සපිරිවරින් සමප්‍රාප්තව ලක්දිව මනුෂ්‍යවාසයකෙළේය. මෙසේ ලක්දිවට ගොඩබැස නාමුපණ්ණි නගරය ඉදිකොට ඇමතිගෙන් විසින් පිරිවරණ ලද්දේ කුවේනි නම් යකිනි සමග වාසය කෙළේය. ඔහුගේ ඇමතියෝ ඒ ඒ තැන ග්‍රාම පිහිට වූහ. අනුරාධ, උපතිස්ස, උදේභි, උරුවේල, විජිත යනාදී ඇමතියෝ තුළු ඒ ඒ නමින් ගම් ඉදිකළාහුය. ඊටපසු ඇමති ගත්තේ ආයාචනයෙන් අභිෂෙකය පිණිස පඤ්ච දියනිගන් හා පරිවාරක සත්‍රින්ද ගෙන්වාගනු පිණිස මදුර පුරයෙහි පඤ්ච රජු වෙත දූතයන් යැවූහ. එවිට පඤ්ච, නුවණ බෙර පියවි කරවා බොහෝ කතාවන් ලැබ ඒ කුලයෙන් නපිණ්ණකොට සමාලබ්ධාර සමපන්නවූ පිරිස් සහිත දියනිගන්ද යොග්‍ය ආකාරයෙන් ලබනලද සත්කාර ඇති ඒ සියලු කතාවන්ද රජුන්ට සුදුසුවූ සිව්වර සෙනග හා කුලයන්ද විජය රජුට ලියමන් දී එවූයේය. ඒ සියලු පිරිස් මහානිකුටට ගොඩ බවුලා හුය. ඒ කුමරියන්ගේ අගමනාය අසා යකිනට යාමට අණ කෙළේය. ඊට පසු ඇලබ්බාපුරයට ගියාය. තදනනාරවැ පඤ්ච එවූ පඤ්ච සහිත රජ දුකිතාව හා සෙසු කතාදීන්ද විජය කුමරුට පැමිණවූහ. ඉක්බිති ඇමති ගණයා රැස්ව මනරම් දිනෙක විජය කුමරු රජයෙහි අභිෂෙකකොට පඤ්ච රජ දිත්තිකාවන්ද මෙහෙසි බැවිනි අභිෂෙක කළහ. ඇමති ගෙන්ද සෙසු පරිවාර සත්‍රින් පාලාගෙණ දහැමින් රජය විවාරමත් වී සුවෝය. මෙසේ පුරාණික් වසක් නාමුපණ්ණි නගරයෙහි රජකරවි, ඒ විජය මහරජතෙමේ සාකිග රජය වූයෙන් අනාම අවුරුද්දෙහි ගෙවන් (38) වෙනි වස්සි සිරියේ මම වාඩ වසසට ඥාමිණියෙමි පිනෙක්ද නොමැත්තේය. දුකසේ පිහිටුවාගනු ලැබූ මෙරට මා අසාමෙන් නසටප්‍රාප්ත වන්නේය. එබැවින් රජය පිණිස මා මල්ලු සුමනු කුමරුන්

කැඳවන්නෙමැයි මෙසේ විනාශයකොට ඉක්බිති ඇමැතිගේ
හා මනත්‍රණය කොට සිංහපුරයට හස්තක් යැවූයේය. විජය
නරේන්ද්‍රයාගේ හසුන් දී ස්වල්ප කලකින්ම මරණප්‍රාප්තවිය.
ඔහු මලකල්හි ඒ ඇමැතියෝ ඝෛරයකුගේ අභමනාය බල
න්නෝ උපතිසා ඇමැති. තෙමේ එ නම වෙසෙමින් රජතුමා
සනා කෙළේය. විජය රජු අභාවප්‍රාප්තවූ කලා රාජ කුමාර
ගමනායෙක් පෙර එක්වූයේ මේ ලක්ෂ්‍යානාමයේ අරජකවුමා
ය. සිංහබාහු රජුගේ ඇවැමෙන් ඔහු පිත් සුමිත්‍ර කුමාර
තෙමේ ඒ සිංහපුරයෙහි රජය කෙළේය. මදුරදහගේ දු වූ
මෙහෙසියගෙන් ඒ සුමිත්‍ර රජතෙම පුත්‍රයන් තිදෙනෙකු ලැබූ
යේය. ලක්දිවින් ගිය දුතයෝ සිංහපුරයට ගොස් ඒ රජහට
හසුන්පත් දුන්නාහුය. ඒ රජතෙම හසුන් අසා පුත්‍රයන්
තිදෙනා කැඳවා දැවෙහි! මම මහලු වූයෙමි. එබැවින්
තොප අතුරෙන් එකෙක් මා බැයා සතු අනෙක ගුණානිත
රමය වූ ලක්දිවට යේවා. නවද ඔහුගේ ඇවැමෙහි රජය විවාරි
මටද සුදුසු වන්නේයයි කීසේක. ස්වකීය වූ පණුවාසුදෙව
නම් කුමාරතෙමේ යන්නෙමැයි සිතා තමන් ගමනෙහි යහ
පත දැන පියසු විසින් කැමැතිවන ලද්දේ අමාත්‍ය දරකයන්
දෙරස් දෙනෙකුදාගෙන් පරිබ්‍රාජක වෙස් ඇත්තේ නැවු
නැංගේය. “මාකදුරුගොය” කම්මල් නොටට ඔව්හු ගොඩබැස්
සාහ. ජනතෙමේ ඒ පරිබ්‍රාජකයන් දැක මනාකොට සත්කාර
කෙළේය. මෙහි නුවර විවාර ක්‍රමයෙන් යන්නාවූ ඔව්හු දෙවි
යන් විසින් පාලනය කරණ ලද්දහු උපතිසාග්‍රාමයට පැමිණියා
හුය. ඇමැතිගේ විසින් කැමැතිවන ලද්දවූ එක් ඇමැතියෙක්
තෙමේ බැහැර නිමිතිහදාරන්නෙකු අතින් ඝෛරයක්ගේ ඊම
විවාළේය. ඒ නෙමිත්තික තෙමේ විවාලාවූ ඇමැතියාට
අනිකකුදු විසදමින් සත්වන දවස්හි කැත්තුමරෙක් එන්නේය.
මොහුගේ වංශයෙහි උපන්නෙක්ම “බුබුකාසනාය” පිහිටුවන්
තේයයිද විසදීය. ඒ ඇමැතියෝ සත්වන දවස්හිම එහි පැමිණ
ඒ පරිබ්‍රාජකයන් දැක විවාර දැන ඔව්හු පණුවාසුදෙව කුම
රුන් ලක්කාරජයෙහි පිහිටුවූහ මෙහෙසියක් නොමැත්
තෙන් ඒ කුමරුන් ඒතාක් අභිෂෙක නොකරවූහ.

“විජයාගමනාදෙසා-වානිතා ග්‍රන්ථාගතා පුරා
සාතාරියෙ පරිවෙෂ්ඨෙ-සංකෘතාදි දිනාමයා”

විජයාගමනාදිප්‍රකාශක නාමය පරිවෙෂ්ඨය නිමි.

හතරවෙනි 'පරිච්ඡේදය.

නවද ශුඛොදන මහරජතුමාගේ සහෝදරවූ අමිනොදන ශාක්‍යරජුගේ පුත්‍රයන් අතුරෙන් ශුඛ සුය්‍යංඝොදහුන පමණක් ශාක්‍ය නම් රජතුමාගේය. ඒ පින්මත් කුමාරනෙම වනාහි විදුලික සංග්‍රාමයේදී ශාක්‍ය රජුන්ගේ පිරිහානිය දක සිංහය පරිවාර ජනයන් හා කපිලවස්තුපුරයෙන් නික්ම ගොස් ගඩගා නම් ගඟින් එතර මෝරිය නම් නුවරක් මුල්පිස කරවා සවිලසුරන් සුකනවැ එහි රජය කෙළේය. ඒ රජ හට ධනය පුණ්‍ය ලක්ෂණයන් සුන් සුසැට කලා ශිලාදි යෙහි කෙල පැමිණි පුත්‍රයන් සත්දෙනෙක් හා සකල සත්‍ය ලක්ෂණයන් හෙබියාවූ "භද්‍රකව්‍යානා" නම් මනා රු ඇති දියණියක්ද වූවාය. යොවුනහපත් ඒ රජ කුමාරියගේ උත්තම රූපයේදී අදි ගුණධනයන් ඇසු රජවරු සත්දෙනෙක් විවාහ මගුල් පිණිස පවුරු එවූහ. එකල පමණක් ශාක්‍ය රජනෙමේ මාගේ දුවනිය නිසා රජුන් සත්දෙනෙකුත් විසින් පවුරු එවන ලද්දහ. ඉදින් එක්කෙනෙකුට දියනිය පාවා දුන්නේ නම් අන් සදෙනම කිපෙන්නා සිටිනුයේය. කුඩා නැවක් සාදවා භද්‍රකව්‍යානා කුමරිය දෙවිය පිරිවර කුමරියන් සමග එහි නැව කන බොන දු අදි උපකරණ එහි තබා ගඩගා නම් නදියෙහි පාකොට හැර පොහොසත් කෙනෙක් මා දුව ගනිත් වාසි සත් රජුන්හට දැන්විය යුතුය. යොවුනාකම වූ ඒ නැව කිසිවෙකුට අසුනොවි දෙවානුභාවයෙන් දෙවෙනි දවස් මෙම ලක්දිව "ගෝන" නම් පවුනට පැමිණියාය එසේ නැව පැමිණි පසු රජතුමාරිය ප්‍රධාන පිරිස නැවින් ගොඩබැස එකල ලක්දිව අගනුවර වූ උපතිස්ස නුවර බලා නික්මුණාය. එකල වනාහි ලක්දිව රජවූ ශුඛරජ වංශොදහුන පවුලේදෙව් රජහට අභිෂෙක කිරීම පිණිස සුදුසු රජකනාවකු පරික්ෂා කරණ කාලය හෙයින් රේකරිශාසත්‍රයේ කොට්ඨාසවූ "කාබෙල දෙව" නම් නක්ෂත්‍රාචාර්ය තෙමේ රජු ඉදිරියට ගොස් දෙවයන් වහන්ස! උත්තම රූපයෙන් පවුරු පසුකලක් යන් සුන් ශාක්‍ය රජකනාවක් අද මෙහි පැමිණෙන්නියයි ශාසත්‍රයෙන් බල යෙන් රජහට දැන්වූයේය. පවුරු දෙව මහරජ නක්ෂත්‍රා චාර්යයාගේ බස් අසා බලාපොරොත්තු සහිතව ශිවනාතර තාපස වේසධාරීව උපතිස්ස නුවර කර් ගමනය කරන්නාවූ

රජකතාව ප්‍රධාන පිරිස දැක තුටුපහටු සිත් ඇතිවූ ඇමති
 ජනයෝ කුමාරිකාවන්ගේ පැමිණීම රජහට දන්වා “හඳු
 කව්වානා” යන කුමරිය ප්‍රධාන පිරිස රජහට දැක්වුවෝය. රූප
 ලාවණ්‍ය ගුණෝපෙත පඤ්චකලාණයෙන් යුත් රජකුමරිය දැකී
 මෙන් ප්‍රීතිප්‍රමෝද්ධයට පත් පාවිච්ඡිවූර තෙමේ මනා රූ ඇති ඒ
 කුමාරිය අගමෙහෙසි නනතුරෙහි තබා අභිෂෙක මධ්‍යස්ථානය
 පැවැත්වූයේය. අවශෙෂ පරිවාරක සහිත් ඇමතියන්ට පාවා
 දින ඉක්බිති “හඳුකව්වානා” බිසව්නොමෝ ස්වකීය මව්
 බිසව වෙත සියලු තොරතුරු දන්වා දූතයන් හැරියාය. ඇ
 විසින් දන්වා හරිණලද සංකෘතියාසාරයෙන් තම දිගනිය
 සුවසේ ලක්දිවට පැමිණ ලබනාධිපති “පඬුවස්දෙව්” රජහට
 අගමෙහෙසුන්ව ප්‍රීතියෙන් වසන බැව් මව් බිසව්නොමෝ
 ස්වකීය පුත්‍රයන්ට දන්වූවාය. එබස් ඇසූ කුමාරවරු ප්‍රමුදිතවැ
 පියරජ විසින් ගඟාවෙහි පාකර හරිණලද අදරණීය සහෝ
 දරිය ලක්රජ්‍යේ අගබිසව් වී සුවසේ සිටිනු අසා සහෝදර
 කුමරුන් සදෙනෙක් එක්සිත්ව නැගුනිය දක්නා පිණිස ලක්
 වට අවුත් “පණ්ඩුවාසුදෙව්” රජු හා සිය නැගණියද දැක සමඟි
 සතුටු ව සාදරණීයකරාවෙන් ප්‍රමුදිතවැ ලබනාධිපති ඒරජු විසින්
 මොනවට කරණලද අදර සත්කාර ඇත්තාහු ලක්දිව මුළුල්
 ලෙහි සැරිසරු නම තමන්ට යොග්‍යයයි වැටහුනාවූ සාරවත්
 ප්‍රදේශවල නුවරවල් ගොඩනගා ඒ ඒ ප්‍රදේශ වැඩිවඩිතය කලා
 හු ය. රා ම කු මා ර සා ර ම නා ම යෙන් උ ර ැ වෙ ල,
 අනුරාධ, විජිත, දිසායු, රොහණ, යන මොව්හු ඔවුනො
 වූන්ගේ නාමයන්ගෙන්ද ග්‍රාම නිජපාදනයකොට ගෙණ විසූහ.
 ඒ හඳු ව්වානා මෙහෙසි නොමෝ “පණ්ඩුවාසුදෙව්” (පඬුවස්
 දෙව්) රජහට දැනෙට පුතුන් දසදෙනෙකු හා එක් දුවකුදු වැදු
 වාය. ඉන් හැමව වැඩිමහල් කුමාර තෙමේ අභය නම් වී.
 කනිට්ඨිකා නොමෝ චිත්‍රා නම් වූවාය. වේදපාරගත බ්‍රාහ්මණ
 යෝ ඇ දැක මැගේ පුත්‍රයෙක් රජයෙහි නිසා මධිලක් මරන්නේ
 යයි ප්‍රකාශකලාහුය. ඒ අසා නැගණියන් මරන්නෙමුයි සනිටු
 හන් කලාවූ සොහොයුරන් වැඩිමහල් “අභය” කුමාරතෙම
 වලක්වාලීය. ඒ කුමරිය බොහෝ කලක් එකසැමඟි ගෘහයක
 වාසය කරවූහ. “පඬුවස්දෙව්” මහ රජතෙමේ ස්වකීය ජ්‍යෙෂ්ඨ
 පුත්‍රයා වන “අභය” කුමාරයා සුදුසුකල ුරුප රජයෙහි අභි
 ජෙකකෙළේය. “හඳුකව්වානා” බිසවගේ සොහොයුරෙක්වන
 “දිසායු” නම් ශාක්‍ය කුමාරයාගේ පුත්‍ර වූ “දිසගාමිණී” කුමාර

තෙම ඒ “උනමාදවිත්‍රාව” ගේ සුරූපය පිළිබඳ ප්‍රවෘත්තිය අසා හටගත් කුතුහල ඇත්තේ උපතිසස ග්‍රාමයට ගොස් රජතු දුටු සේය. ඒ රජතෙම සුවරජ සමග රජහට උවටැත් කිරීම මේ කුමරුහට දුන්නේය. එකසාමහ ගෘහයේ උන් ඒ “විත්‍රා” නොමෝ “ගාමණි” කුමරු දක ඇලළි හිස සිත්ඇත්ති මොහු පිළිබඳ නතුදසගෙන් විවාර සකල ප්‍රවෘත්ති දැනී ඔහු කෙරෙහි සිත් ඇලවී. රහසිගතව එක් උපායකින් කුමරු ආශ්‍රයකරණ කාලයෙහි ඔහොමෝ ගැබ් ගත්තිය. ඒ පුවත් මව් බිසව දන රජහට දන්වා ගාමිණී කුමරුහටම පැවැදිති. ඇ නොබෝ කලකින් කුමරෙකු ප්‍රසව කළාය. ඒ කුමරුගේ මයිලන්ගෙන් වන්නාවූ උවදුරෙන් විනිර්මුක්ත කරණු සදහා දැසියට හාර කොට දෙරමබලාවට යවා ක්‍රමයෙන් “පණ්ඩුකාභය” නම්වූ ඒ කුමරු වැඩෙමින්, සිටින කාලයෙහි “පණ්ඩුල” නම් බ්‍රාහ්මණයා වෙතින් ශාසත්‍යාදිය හදුන්වා උග්‍ර තේජසින් වැඩි මයිලන් සමග සටන්කොට ඔවුන් පරාජයට පත්කොට “සංඝිපාලී” නම් කුම රියද මෙහෙසි බැව්හි අභිෂෙක කෙළේය. මෙසේ අභිෂෙක කොට “වංශ” කුමාරයාහට විවිධ පරිද්දෙන් පුරෝහිත තනතුර දුන්නේය. ඒ ජ්‍යෙෂ්ඨ මාතුලූවු “අභය” රජ කුමරු නොමැ රවි. ඔහුට රු රජය දුන්නේය. සෙසු මයිලන් සමග කළ බිහි සුණු සටනින් ඔවුන් මැරීය. “පණ්ඩුකාභය” රජතු පටන් විජය රජ පරපුර බණ්ඩු ශාසාවංශයට ලක්රජය බලසම්පන්නව හිමිවූබව පෙනේ. මෙසේ පණ්ඩුකාභය කුමරු සැත්තැ අවු රුද්දක් රජය ව්‍යාප්ත. ඒ පණ්ඩුකාභය රජතුගේ ඇවැමෙන් ඔහු පින් “මුට්ඨිව” යයි ප්‍රසිද්ධ කුමර අනාකුලවු රජයට පැමිණියේය. ඒ රජතෙමේ “මහමෙවුනා උයන” කරවිය සැටවසක් යාපත්සේ රජයද කෙළේය. ඒ රජහට අනෙකන්‍ය යන් කෙරෙහි බඳනාලද ප්‍රෙමය ඇති පුතුන් දසදෙනෙක්ද කුලානුරුදු කිකරු දුන් දෙදෙනෙක්ද වූහ.

- ෧ “සශාසාවංශසතු පුර පුරිමිමාං
- ෨ සමාගනො හාරන වජ්ජනො යද්
- යථාක්‍රමං තසා ව විසානරුලාභා
- සමුරිනො සමිනතු වතුථිකෙ මයා”

(පණ්ඩුවාසුදේව ප්‍රවෘත්ති ප්‍රකාශක චතුර්ථ පරිච්ඡේදය නිමි.)

පස්වෙනි පරිච්ඡේදය

තවද ඉක්බිත්තෙන් මෛත්‍රීයාචාර්යයෙහි ශ්‍රීධර ව්‍යුහගත රජතුමාගේ පුත්‍ර වූ “බිඤ්ඤා” නිරෝග්‍යවරයන්ගේ හා බලමා දේවියගේද පුත්‍ර වූ බමාගොක නම් ශ්‍රී ලද කුමාරනෙම් පුත්‍රයා තේජොබල සමාධි සම්පන්න වූයේය. හෙතෙම භික්ෂුමානා කවු හෙවත් එක් පියන් දූ වූ අන් මවුන් දරුවූ එකුත් සියයක් සොහොයුරන් මරවා සකල ජමබ්‍රවිජයෙහි එකානපත්‍රකොට ජර වූයේය. ඒ රජතුමාගේ අභිෂේකයෙන් පෙර බුදුන් පිරිනිව් දෙසිය අටලොස් වර්ෂයක් විය. මේ කාලයෙහි බමාගොක මහ රජුන්ගේ අභිෂේකයෙන් පසු තමාගේ බාල සොහොයුරුවූ “නිසා” නම්වූ කුමාරයා උප රජයෙහි අභිෂේක කෙළේය. මෙකලම ලක්දිව රජ වූ බ්‍රහ්ම රජතුමාගේ පුත්‍රයන් අතුරෙන් “දෙවනාශ්වමේඝ” නම්වූ චිත්‍රිය පුත්‍රයෙකු සෙසු කුමරුන්ට වඩා පුත්‍රයා ප්‍රඥා ගුණයෙන් අධික වූයේය. මෙතුමාගේ අභිෂේකය සමගම බොහෝ අසිරිමත් දූපතල වූහ. ඒ මේ අනාභි වසතුකු තම මිත්‍ර වූ බමාගොක රජුට සුදුසු වන්නාහසි කියා බෙහෙවින් පසුරුකොට කුසුම පුරයට ගැවීය. බමාගොක දෙවනාශ්වමේඝයාගේ ස්වාමියා වූයේය. දෙදෙනා විරකාලයක පටන් නොදිවු විරු මිත්‍රයෝ වූහ. බමාගොක රජුගේ “නිග්‍රොධසාමණේර” දැනගෙන ප්‍රසාදජනකව ජට්‍රියයන් කෙරෙහි කලකිරී ගියේය. ඒ සාමණේරයන් වහන්සේ ඒ රජුට අප්‍රමාදවර්ෂය වදාළේය. ඒ රජුගේ බමිය අසා ජිනාසාසනයෙහි ප්‍රසන්න වූයේ, නිරිදන් දෙමැති සතිවූහන්කොට ගත්තේය. එසේ කොට චිත්‍රිය දිනයෙහි රජමන්දිරයට ප්‍රවිෂ්ට දෙතිස්දෙනෙකුත් වහන්සේට සාමාන්‍යයෙන්ම තපිණය කෙළේ. ඉක්බිති ඒ තෙරුන් වහන්සේලාගේ බමුවදෙකනාවකායෙහි මහ ජනයා ඇතුළුව ඒ රජතුමා නිසරණ පන්සිල්හි පිහිටියහ. ඉක්බිත්තෙන් සතුවට පැමිණියාවූ ඒ රජුගේ සැවදහසක් නිව්කයන් බැහැර කොටදිනක් දිනක්පාසා පිළිවෙළින් විග්‍රහයෙන් සැවදහසක් භික්ෂූන් නිරන්තරයෙන් රජුගේ වලඳවා මොග්ගලීසුනානිසස් සමීරයන් වහන්සේගෙන් දහම් අසා අසුසාර දහසක් වෙහෙර විහාර කරවීමට පටන් ගෙන තෙමේම අශෝකාරාමය කරවනට ආරම්භ කෙළේය. මෙසේ රත්නාග්‍රය කෙරෙහි මමකුයෙන් විවිධ පුණ්‍යක්‍රියා කෙළේය. ඒ දහම්සෝ රජතුමා විසින් ලක්දිව් හරිනලද

අ මා න්‍ය ය න් ට බොහෝ සංග්‍රහකොට බොහෝ පඬුරු සහිත මතු දක්වන සදහම් පඬුරු ලක්පති රජතුමාට සුදුසු කාලයෙහි එවනු ලැබුන. හේ මෙසේයි:- “මම බුබුඬ, සංඝ, සරණගත වූසෙමි. ශාසනානුකූලයෝ ශාසනයෙහි උපාසකයෝ ගිවිස්සෙමි. නිවර්තනමය! හෙයින් ශ්‍රී ලංකාවෙන් විනාශයට පත්වූ උපදෙසකුණු උතුම්වූ තුනුරුවන් සරණගත වෙමි! නැවතද මාගේ යහළුවාට අතිශය කලසුතුයි” කියායි. ඇමැතිගේද නාමලිපි නම් තොටින් නැවු නැති දඹකොළ පටුනෙන් බැස මේ සියළු තොරතුරු සහිතව දඹදිවින් ගෙණෙනලද පුදපඬුරු දෙවනම්පියනියා රජතුමාට ඔප්පු කළහ. ඉක්බිති ශාසනයෙහි දායාද බැව් පතන්නාවූ මිහිපති නෙම දෙදරුවන් අමතා තෙපි ශාසනගතවීමට කැමැත්තක් දැයි විචාර සතුටු ඇති බැව් දැන දෙදරුවන් ශාසනගත කෙළේය. මහිඤ්ඤාකුමාරයාගේ සුළුපිය රජු පැවිදිවූ තැන් පවත්ද සම්මිත් කුමරි තොමෝ තම ස්වාමිවූ අග්නිමුඛකුමාරයාගේ පැවිදිවීමේ කල් පටන්ද ප්‍රච්ඡන්ධ පිණිස කරණලද නිශ්චය ඇත්තෝ වූහ. “මොග්ගලීසුත්තනිසං” නම් සථිවරයන් වහන්සේ “මහෙඤ්ඤා” කුමාරයාට උපාධිකය විය. “මහා දෙව” නම් සථිවරයන් වහන්සේ ප්‍රච්ඡන්ධය විය. මජ්ඣනික නම් තෙරුන් වහන්සේ කම්මාකයා කථනය කෙළේය. ඒ උප සම්පද මාලකයෙහිදීම ඒ මිහිඤ්ඤාකුමාරයාගේ රහත් වූයේය. බමමපාලි සථිවරීන් වහන්සේ සංඝමිත්තා නම් කුමාරිකාවට උපාධිකය වූවාය. අසුපාලි නම් සථිවරතොමෝ අවායිය වූවාය. ඒ සමිත් මෙහෙණි තොමෝ සුදුසු කාලයෙහි රහත් වූවාය. ලංකාවට උපකාරීවූ මහෙඤ්ඤා, සංඝමිත්තා නම්වූ ඒ දෙදෙන දම්සෝ රජතුමාගේ සවෙනි වසෙහි පැවිදි වූහ. මිහිඤ්ඤා තෙරණුවෝ උපාධිකයන්ගේ සම්පයෙහි තුන් වසකින් තෙවලා දහම් උගත්හ. බුබුඬාසනය බබුළුවන්නාවූ ඒ මොග්ගලීසුත්තනිසං සථිවරයාගේ තුන්වෙනි සංඝ්‍රහය නිශ්චය කොට අනුගතය බලනසේක් ප්‍රත්‍යක්ෂ ජනපදයන්හි සසුන් පිහිටන බව දැක කාතීක මාසයේදී ඒ ඒ තෙරුන්වහන්සේලා ඒ ඒ ජනපදයන්ට යැවූසේක. මහාමහෙඤ්ඤා සථිවරයන් වහන්සේ අමතා සම්මිත්තාරකයන් සමත් තෙපි ගොස් ප්‍රිය වචනවූ ලංකාවේයෙහි මනෝඥ වූ බුබුඬාසනය පිහිටුවයි කියා ඇණවිය. ඉක්බිති මහෙඤ්ඤා සථිවරයන් වහන්සේ ඉට්ඨික, උත්ඨික, සම්මල, හඳුසාල යන මේ තෙරුන්ද සුමනසාමණ්ණි

රයන්ද කැට්ට දක්ෂිණෙහි ජනපදයට වැඩිසේක. ඉක්බිති එහි හැසිරෙන උන්වහන්සේට සමසක් ඉක්මුණාහ. ක්‍රමයෙන් මව්බි සව වසන වේදිසෙහි රනගරයට අවුත් මැණියන් දුටුසේක. දෙව් නොමෝ ප්‍රිය සුතු දූක පිරිවර සහිත උන්වහන්සේලා වලඳවා තමා විසින් කරවනලද වේදිසෙහි විහාරයට පැමිණවූවෑය. ඒ අශෝක රජතේමේකුමාර කාලයෙහි සුඛිත පියාණන් විසින් තමහට දෙනලද අවනන්රට අනුභව කෙරෙමින් පෙර උදේනි නුවරට යනකල වේදිස නම් නුවර “දෙවශාකාසිඬු” තමාගේ ප්‍රාසාදයෙහි නවාතැන් ගත්තේය. එහිදී යාපත් රූ ඇති සිටු දුවක්කු “දෙව්” නම්කුමරිය ලැබ ඇ හා විසීමෙන් ඔතොමෝ එයින් තැබිගෙන උදේනි නුවරදී “මිහිඳු” කුමාරයා ප්‍රසවකලා ය. ඉන් දෙවසක්ඉක්ම “සමිත්” නම් දියතිය වැදුවාය. ඒ කාලයෙහි ඒ බිසව වේදිස නගරයෙහි වසන්නිය කල් දන්නාවූ මහෙත්‍ර සඵරියන් වහන්සේ එහි වැඩහිදි පොසොන් මස පූර පොහෝ දිනයෙහි ඉට්ඨියාදි තෙරුන් වහන්සේලාද සුමණ සාමණේරයන් වහන්සේද හඹුකු නම් අනාගාමි කුමාරයාද කැට්ට මිත්‍රක පළිතයෙහි අඹිසඵලයට වැඩිසේක. එදවස්හි දෙවනමපියෙහිසු රජතේමේ නගුරවාසීන්ට දියකෙළි නියම කොට තෙමේ මුවදඩකෙළියට ගියේ සතළිස් දහසක් මිනිසුන් පිරිවරණලදුව පයින්ම දුවමින් මිත්‍රක පළිතයට ගියේය. ඒ පළිතයෙහි වසන දෙව් තෙමේ රජහට තෙරුන් දක්නා ලද්දක් කොට අතුරුදහන් විය. තෙරුන්ද රජහට තමන් පමණක් දකිනසේ අබිජයානකොට වැඩහුන් කල්හි මිහිපතිතුමා තෙරුන් දුටුකල බියපත් විය. එවිට තෙරුන් වහන්සේ රජහට ‘ගිසා’ යයි කියා ඇමතුසේක. එවිට වැඩියක්ම බියපත් විය. මහරජනෙහි! අපි බමුරජයන්ගේ ශ්‍රමණයෝ වමිහ. නොපට අනුකම්පාවෙන් දඹදිව සිට ආමිහයි වදාලසේක. ඒ අසා රජ තෙමේ පහවූ බිය ඇතිව යහළුවාගේ හසුන් සිහිකොට ශ්‍රමණයෝ යයි නිශ්චයට පැමිණ දුනුහි දමා තෙරුන් වේන එළඹ ඒ තෙරුන් හා සතුටු වනුයේ උන්වහන්සේ සම්පූර්ණ හිඳ ගත. එකල්හි මහරජුගේ පිරිස අවුත් පිරිවර සිටගත්තාය. එවිට අන්‍ය තෙරුන් වහන්සේලා ආදීන් රජහට දක්වා ප්‍රශ්න විසර්ජනයෙන් ප්‍රශ්නසම්පන්න බව දැන “බුලහසතිපදොම සූත්‍රය” වදාලසේක. දෙශනාවසානයෙහි රජතුමා ස්නාතූස් දහසක් පරිවාර ජනයන් සමග සරණයෙහි පිහිටියේය. අනාගාමි කුමාරයාගෙන් සියළු තතු රජතුමා අසා දන් පසු ඔහු පැවිදි

කෙළේය. තෙරුන් වහන්සේ ඡේදව සමාගමෙහිදී “සමවිනා” සූත්‍රය දෙශනා කළසේක. නගරයට තෙරුන් ප්‍රථම කොට බට ස්ථානය “පඨමකවෙතිය”යි ප්‍රසිද්ධ විය. එසේ වැඩමවූ ඉක්බිති දන් වලදවා ප්‍රෙනවසතුවද විමානවසතුව හා සච්ඡං සුත්තකඤ්ඤ දෙශනා කළසේක. අනුලාදේවීන්ද්‍රයාමෝ පත්තිය යක් සත්‍රිත්‍රී සහ සෝවාන් ඵලයට පැමිණියායු. මහජනයාට “දෙවදුන සූත්‍රය” වදාරාමුද්‍රිත් පැහැදවූ සේක, මෙසේ දෙතැන් හිදී විපහායාවෙන් දහම් දෙසූසේක. මෙසේ තෙරුන්වහන්සේලා නගර ප්‍රවේශයට ඉක්බිති නඤ්ඤ නම් රාජවනොද්‍යානයෙහි තෙරුන් වහන්සේලාට අසුන් පැණවූහ. දක්ෂිණ්වාරයෙන් නික්ම තෙරුන් වහන්සේලා එහි වැඩහුන්සේක. එහිදී “බාලපණ්ඩිත සූත්‍රය” දෙසූකල බොහෝ සත්‍රී පුරුෂයෝ ප්‍රථම ඵලයට පැමිණියාහුය. මහමෙවුනා උයන්හි එදින නැවතුනාහ. ඉන්පසු රජතෙමේ වහන්ස! ආර්‍යමය සහනට කැපැදුයි කියා ඇසිය. එසේය කියා සථවිරයන් වහන්සේ පිළිවදන් දුන්සේක. තෙරුන් වූදනා පිණිස පැමිණි අනුලාදේවීන් ප්‍රධාන පිරිස දෙවෙනි ඵලයට පැමිණ පැවිදිවිම පිණිස රජහට දැනුම් දුන්කල ඒ බව මහාසථවිරයන් වහන්සේට රජතුමා සැලකළ කල්හි මහරජහෙතනි! අපට මෞගමුත් පැවිදිකිරීම කැප නොවෙයි පාටලීපුත්‍රනගරයෙහි මාගේ නැගැනිවූ සඤ්ඤ මිත්‍රා නමින් ප්‍රකට මෙහෙණින්නක් නොමෝ ඇත්තිය ඔතොමෝ බහුශ්‍රාතය ඒ තෙරණියන් සමග මහාබෝධිපුර මේඤ්ඤාගෙන් දක්ෂිණ ශාඛාවද වඩනා සේක්වායි අප පියමහ රජහට හසුන් යවම. ඒ සථවිරීන්ද්‍රයාමෝ මෙහි අඩුත් සත්‍රින් පැවිදිකරන්නියයි මිහිපල් හට වදාළසේක. යහපතැයි ගිවිස මේ මහමෙවුනා උයන සහනට දෙමැයි කියා සච්ඡිකිකාරය ගෙණ මහාමහෙඤ්ඤසථවිරයන් වහන්සේගේ අත්ලෙහි දක්ෂිණේදකය වැහිරවූසේය. ජලය මිහිපිට පතිතවූ කල්හිම මහාපාවිච්ඡි තොමෝ කමපෘමානවිය. එකල්හි සතර බුදුවරයන් වහන්සේලාගේ කාලවල තතු මහරජහට රූපමඤ්ඤ හිදී වදාළසේක ඉක්බිති නඤ්ඤ වනයෙහි වැඩසිට “අග්ගිකා ඤාපම සූත්‍රය” ජනයාට දෙශනාකොට අධිගමලාභයට පවුණුවා නැවතද “ආසිච්ඡෙපම” සූතර දෙශනා කළසේක. එයින්ද දහසක් ගුරුයෙන් මාගී ඵලයට පවුණුවා එතැනින් තිසාරාමයට වැඩුසේක. මෙසේ තෙරුන් වහන්සේගේ අභිත් මහාසිමාබ්බනාදිය හා වෙනිගිරිවිහාර ප්‍රතිග්‍රහණයද කරවා

ලක්දිවට සමීප බැවින් වහන්සේලා ගෙන්වා වූ පාදමාදියෙහි ප්‍රතිෂ්ඨා කරවා බොහෝ වෙහෙර විහාර කරවා ලෝ සසුන් වැඩ වඩමින් අනෙක පුණ්‍යක්‍රියා කරමින් සිටින කාලයෙහි දිනක් තෙරුන් වහන්සේ සම්පයෙහිදී තම බැණවූ අරිජය නම් අමාත්‍යයා සමඟ මනත්‍රණය කොට මහාබෝධි අභරණය පිණිස පුඤ්ජයට යන ලෙස නියෝගකොට පුබුරු සහිත හසුන්පත් දී ඒ අමාති තුමා ප්‍රධාන පිරිස පිටත්කොට හැරියේය.

“ශ්‍රී ලංකා ජින ශාසනං සුවිපුලං සංසාරාපනාදෙදං ක්‍රමාද්
 “දෙව්නාමප්‍රියතීප්” නාමික නාපො ‘පාතොනාපකාරට්ඨය’,
 තසාරවත සමසාරි සාධුපනතා සෙතොසය කුමනක්‍රියා-
 සාසක’හි තසවිරස පඤ්චම පරිවෙෂ්ඨෙ ප්‍රවෘත්තතදය”
 මහාමහිත්‍රාගමණ ප්‍රකාශක පඤ්චම පරිවෙෂ්ඨය නිමි.

—:—

හයවෙනි පරිච්ඡේදය.

ඉක්බිති “අජිට්ඨ” නම් කුමාරතෙමේ රජතුමාගේ හා තෙරුන්වහන්සේගේ හසුන් ගෙන වැද සමුගෙණ වජ්‍ර මස පුර දියවස්දා පිරිවර හා දඹුළුතොටට ගොස් නැව නැගී සමුද්‍රයෙන් එතරව මහාමහිත්‍ර සවිරයන් වහන්සේගේ අධිෂ්ඨාන බලයෙන් නුවරින් තික්ඛුණු දවස්හිම පාවලිපුත්ත නගරයට ගියේය. අනුලා දේවිද දහසක් සත්‍රින් සමග දසසිල් සමාදන්ව කාශ්‍යාවස්තුධාරීව මහණවතු කැමතිව සවිරින්ගේ ඊම අපෙක්ෂා කරමින් සිටියාය “අජිට්ඨ” නම් අමාත්‍යයාද බමාශොක රජතුමාට කැඩපත් දී සිටියේය. මහරජතුමා එය නිරීක්ෂණය කොට සමසමිත්තා සවිරින්ටද මෙපවත් සැලකෙලේය. දරු මුතුබුරන්ගේ විප්‍රයෝග දුකබයද සැලකොට එය නවතාලිය නොහැකිව මහාබෝධි ශාඛාව ශසත්‍රුතයෙන් තොරව කෙසේ ගනීම්දැයි සිතීය. එසේ සිතා මහාදෙව නම් අමාත්‍යයාගේ වචනයෙන් මහ තෙරුන් වහන්සේලා වළඳවා අනන්‍යයෙහි මෙපුවත් සැලකොට මොග්ගලිපුත්තසවිරයන් විසින් සමීපයන් වහන්සේගේ අධිෂ්ඨාන පඤ්චකය වදාල කල්හි ඒ අසා සනතුළුවූ රජතුමා විසින් පැලිලුප් නුවර පවත් ශ්‍රී මහාබෝධිය දක්වා සත් යෝදුත් මාතීය කුතුකසුල හැරවා අනෙකා ලංකාරයෙන් සරසවා සමිණිකවාහයක් කරණු පිණිස රන්

බැහැර ර ඉක්බිති සිංහලයෙකුගේ වෙස් ගත් විශ්වකම්
 දිව්‍යසුත්‍රයා මනරම්බු කවාහසක් එකෙණෙහිම නිමිත කරවී.
 ඉක්බිති රජතුමා සමාහරණයෙන් සැරසී අලඛිකාන මහාමාහි
 යෙන් දහසක් මහාසම්මරණන් වහන්සේලාද දහසක් අභිෂෙක
 ලත් රජුන්ද, කැටිව මහාබෝධින්වහන්සේ සම්පයට එළඹි
 යේය. එසේ එළඹ ඒ පැමිණියාවූ සියල්ලෝ වතුනාහිවාද
 නය කොට මහාබෝධිය අවලොකනය කළහ. එකල්හි මහ
 බෝකද හා දක්ෂිණ මහාඤාබාවෙහි සතර රියන් පමණ
 නැන් හැර සෙසු නැන් නොපෙනී ගියහ. බමාශොක රජතුමා
 ඒ ප්‍රාතිහාය්‍යී දූත හටගන්නාවූ ප්‍රීති සොම්නස් ඇතිව අභිෂෙක
 ජලය වත් කෙළේය. ඉක්බිත්තෙන් රජජුරුවෝ සමාලඛිකාර
 යෙන් ප්‍රතිමණ්ඩනවැ රුහුණකාරයෙන් සැරසුනාවූ රජතුමා
 දහසක් දෙනා විසින් පිරිවරණ ලදුව නන් අසුරින් පුද සත්‍ය
 ක්‍රියාවෙන් බෝධින්වහන්සේ ගන්නාකැමැතිව යම්නාක් බෝධි
 ශාඛාවහන්සේද ඒනාක් උස්කොට තබනලද පිටියක් මහාක
 යෙහි සිංහලවාහය තබාලා තෙමේ නැගෙනහිර දිගට
 අභිමුඛවැ රත්නිණීන් රැවන් පුටුවට නැගී රත්නෙල්ල ගෙණ
 දකුණු මහාඤාබායෙහි රත් සිරියෙලින් හිරක් ඇද සත්‍යක්‍රියා
 කෙළේය. සත්‍යක්‍රියාව සමගම සිංහලවාහයෙහි පිහිටි
 සේක. එකෙණෙහි මුල් ඇදීම් අදි ප්‍රාතිහාය්‍යී දක්වා සිටිකල
 මහාපාපිටිය කම්ප්‍රමාන විය. නිමිලවූ අහස්තලයෙහි වැඩ
 ශ්‍රීත් පසු වැඩගන්නා නම් කුමාරයෙකු කෙසරසිංහ සම් පලදනා
 ලද රත්සදුන් බෙරය වැසූ කල්හි මහාජනයා කල්මත් කරවා
 සකස්පුර දොරට බස්නා බුදුන් මෙන් භූමියට බටසේක. බමා
 ශොක රජතුමා ඒ ප්‍රාතිහාය්‍යී දූත උපන්නාවූ ප්‍රීතියෙන් සියලු
 රජ ඉසුරු හරිමින් කාසිකොශලාදී සොළොස් මහාප්‍රදේශ
 යෙන් අලඛිකාවූ ජමබුට්පරාජයෙන් පිදුයේය. මෙසේ මිණි
 ඔවුණු දහසයින් පිදුම්ලද මහාබෝධිශාඛාවහන්සේ ලඛිකාවට
 හරිණු කැමැති රජතුමානෝ සෙවනිඤ ඇති නමන්ගේ දි වූ සබ්බ
 මිත්‍රා නම් සම්මරණවහන්සේ කැඳවා අවාය්‍යාවන්වහන්සා දුන්
 මහාබෝධින් වහන්සේ ගෙණ ලඛිකාවිපයට වැඩිය මැනවැයි
 කියා “විචුර්ඤ” නම් උරග රාජයන් කැඳවා නෙපි සපිරිවරින්
 මහාබෝධිය ආරක්ෂා කරවියයි කියා එසේම කුලවාසින් දී
 (18-24) ඔවුනභූරෙත්තු සුය්‍යී වංශයෙහි උපන්නාවූද වේදිස
 දේවින්ගේ සොහොයුරන් වූද දේවනාමොපලක්ෂිත ශාකා සිවු
 කුමාරයාගේ පුත්‍රයන්වූද රජ කුමාරයන් අට දෙනා අතුරෙන්
 ප්‍රධානවූ සුමිහන, බොධිගුහන යන නම් ඇති ශාකා පුත්‍රයන්

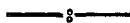
දෙදෙනා තමන් පැලඳි 'තාක්' ආභරණ පලඳවා ඔවුන්ට
 කළමනා සියලු පෙරහර කරවා තමා හා සමාන තන
 තුරෙහි තබා බාලවූ සුමින්න නම් කුමාරයන්ට කුලවාසින්
 පාවාදී බොධිගුහන නම් කුමාරයන්ට මහාබොධීන් වහන්සේ
 පාවාදී බොධිභ්ව වහන්සේට තීරතුරු පැන් වඩනා සඳහා රජ
 වංශයෙන් බිසෝවරුන් සතරදෙනෙකු පාවාදීමහාබොධීන්
 වහන්සේ ගංගා නම් නදියෙහි සරසනලද නැවට වඩා මහා
 ගම් සඳුන් එකොළොස්නමක් සමග සඹසමනු නම්වූ ස්වරී
 රීන්ද අමාත්‍යරතනවූ අප්පික කුමාරයන්ද බොධිගුහන කුමාර
 යන් ප්‍රධානකොට ජනිතප්පන කුල අවසන්ද එම නැවට නංවා
 අවශෙෂ කුල වැස්සක් සෙසු නැව්වලට නංවා එවූහ. එසේම
 අවලොස් කුලයක දෙවියන්ද නානගන්ද යක්ෂයන්ද එවූහ.
 ඔව්හු පූර්ව සමුද්‍රවේලානනය හා අපර සමුද්‍රවේලානනයෙහි
 පැහැර සිටියාවූ චිකිත්සා නම් වනය ඉක්ම ක්‍රමයෙන් සන්දවසින්
 නැඹුරු නම් තොටට පැමිණියෝය. එසමයෙහි රජපුරුෂෝද
 එහි පැමිණ මහාබොධියට අභිෂෙක ජලය වත්කරවා උදුවජ්
 මස පැළවිය දිනයෙහි රජකුල අවෙක බමුණුකුල අවෙකැයි
 සොළොස් භිතී සමපනන කුලයන් සමග බොධිය ඔසවා
 තමන්ගේ මසාකයෙහි පිහිටුවා කරවටක් පමණ සමුද්‍ර ජල
 යට බැස සරහන ලද රන් පූවු මසාකයෙහි තබා පිරවර
 සහිතවූ සම්මිත් තෙරණියන් නැවට නංවා නොයෙක් කුල
 වැසියන් සෙසු නැව්වලට නංවා බොධිගුහන, සුමින්න, ගන
 දෙදෙනාට අනුශාසනාකොට අරිච්ඡි කුමාර නම් අමාත්‍ය
 රතනය සම්පයට කැඳවා “දරුව! මම මහාබොධීන් වහන්
 සේට තුන්වරෙක සියලු ජමබ්විප රජයෙන් පූජා කොට කර
 වටක් පමණ සාගර ජලයට බැස මා යහළුවූ දෙවනම් පිය
 තිසස රජතුමාට ලොව්තුරු පඩුරු යවමි රජතෙමේද එපරිදි
 දෙන්න මහාබොධීන් පුදාවායි” කියා ලබාදිවති රජතුමාට
 හසුන්ද දී සමුද්‍රතිරයෙහි සිට මහාසාගරයට වඩනාවූ බොධීන්
 දූක දෙමොත් මුදුනෙහි බැඳ කදුලු වගුරුවා හඬා වැලප
 නැවතුනාහ. මෙසේ ඒ මහාබොධීන් වහන්සේ වූඩනාවූ නැව
 ජල මත්තෙහි දිවගත්තිය. එකෙණෙහි පස්වණක් මලින්
 සැදිම් රැල සන්සිඳිම් ආදි අසිරිමත් දේ සිදුකරමින්ද දෙව් බඹ
 නා ගුරුළු ආදීන්ගෙන් පිදුම් ලබමින්ද නානා ප්‍රාතිහායකී
 පාමින්ද ලබනාවට වඩනේය. එකල්හි දෙවනම් පියතිසස මහ
 රජතුමා සුමන සාමණේරයන් වහන්සේගේ වචනයෙන් උදු

එසේ මස පුර පැමිණිය දිනයෙහි පටන් නුවර උතුරු දොරටුවෙහි සිට දඹුළුවනට දක්වා මහ කසල හරවා එහි නිමිලවූ වැලි අතුරුවා පස්වණක් පැහැ ඇති මළින් විසුරුවා අලංකාර කරවී. එදවස්හිම මහාසාගරයෙහි වඩනාවූ නැව මිනිසු මහ තෙරුන් වහන්සේගේ ආනුෂංගයෙන් දැන සතුටු වූ සිත් ඇතිව අලංකාර මානීයෙන් නුවරින් නික්ම එක දවසින්ම දඹුළුවනට වෙ ගොස් එමබල භේකාල දසබලධාරීන් වහන්සේගේ සිතිවූ ඔප්පත් වූ රශ්මිමාලා විහිදුවන්නාවූ මහාබෝධීන් වහන්සේ වැඩිසේක් වේදි ප්‍රසන්නවූ සිත් ඇතිව මහාබෝධීන් වහන්සේ ඔසවා වූයින් මසනකයෙහි පිහිටුවා මිනිසත් බව ලැබීම සඵලයයි සිතමින් බෝධිගුහන කුමාරයින් ප්‍රධානකොට ඇති සොළොස්පති සමපන්න කුලයන් සමග ඉසින් ගෙණ වූත් සමුද්‍රයෙන් ගොඩනැගී සමුද්‍රතිරයෙහි සිත්කවූ මණ්ඩපයට වඩා ලංකාවට රජයෙන් මහාබෝධීන් වහන්සේ පුද සොළොස් කුලයන්ගේ අතින් රජය හැර තෙමේ දොරටුපාල තනතුරෙහි සිට තෙදිනක් වූළුලෙහි අනෙකප්‍රකාර සූජු කරවූසේක. ඊට අනතුරුව සරහා පිළියෙල කරණලද රථයකින් පුද පෙළහරින් සුකතව දිනෙන් දින නන්ති නන්ති තබා නුවර මධ්‍යයෙන් මහල මහාචාර්යයන් ගෙණ හැර දකුණු දොරින් පිටත්කොට මහමෙවුනා උයනට වැඩුසේක. ඒ බෝධිගුහන කුමාරයන් ප්‍රධානකොට ඇති සොළොස්පතිසමපන්න කුලයෝ, සමාහරණයෙන් සැරසී රජවෙස් ගත්තාහුය. රජු රුවෝ දොරටුපාල වෙස් ගත්තාහුය සොළොස්පතිසමපන්න කුලයන් බෝධීන්වහන්සේ රථයෙන් නගා පිහිටුවනු පිණිස එනැන්හි ඇරලූය. මහාබෝධීන් වහන්සේ ඔවුන් අතින් මිදන ඇසිල්ලෙහිම අසුරියන් පමණ ආකාශයට නැගී ඡේවණේ වූ රශ්මිමාලාවන් විහිදුසේක. හිරු හඟ්‍රයට යන තෙක් සවණක් රැස් විහිදුවමින් ආකාශයෙහි සිටිසේක. හිරු හඟ්‍රයට ගිය පසු අහසින් බැස රෙහෙණේ නැකතින් භූමියෙහි පිහිටිසේක. එසේ ප්‍රතිඡායීම් සමග දිය පොළොව අවසන් කොට මහත්වූ භූමිකම්පාවක් විය. එමවිට දෙව් බඹ නා ගුරු එ නර නාර ගණයා මහත්කොට පුද පෙළහැර පැවැත්විය. පඤ්චශාඛාවන් හා පඤ්චමහාඵලයෝ එකෙණෙහි පෙනුනාහ. මනිත්‍ර සංවිරයන් වහන්සේගේ සඤ්ඤා සංවිරන් වහන්සේගේ රජතුමාගේ යන මේ සියල්ලෝ සහපිරිවරින් බෝධීන් වහන්සේ පිහිටි තෙතට ගියාහුය. රෝහණ, කතරගම, සදුන්තරුව,

යන ගමන රජතුමාගේ, නිවහන නම් බ්‍රාහ්මණයාද, සියලු විප්‍රවාසිකුද ප්‍රාතිහායසී දෑක ඔද වැඩි සිත් ඇතිව අභිෂෙක ජලය වත්කොට පුත්කලෝය. අශ්වමහාඵල යනාදිය පැණ නැගීම් ආදී නානා ප්‍රාතිහායසී පාමින්ද සදික් ඔරුපමින්ද වැඩ සිටියේක. මහාමනිත්‍ර ස්වරයන් වහන්සේ සම්පයෙහි බොහෝ පුරුෂයෝ පැවිදිවී රහත්වූහ. එසේම සම්මිත් තෙරණිය සම්පයෙහි අනුලාදේවී ප්‍රධානකොට ඇති ස්ත්‍රීකු පැවිදිව රහත්වී හඬාලහක නම් මෙහෙණ්වර විසුවාහ. ලක්දිවට වතු සුයසියන් බදුවූ මිහිදු සම්මිත් දෙදෙනා වහන්සේලා පයසාපති ප්‍රතිපතති ප්‍රතිවෙඩ යන ත්‍රිවිධ ජිනශාසනය බබුළුවා වූහ. යම් සිටු කුලයක ජනයෝ, මහාබෝධින් වහන්සේ, සමග පැමිණියාකුද් ඒ ශාක්‍ය කුමරුන් හා පබ්බටස්දෙවි රජ කල පැමිණි ශාක්‍ය කුමරුන්ද සමාන ගොත්‍රවත් කුමරුන් හෙයින්ද ඔවුනොවුන් එකම ශුචිපුරෙන් ආ හෙයින්ද මෙහිදිද එසේම ඤාතිත්වයෙන් ලබකාරජය පූර්වාලනය කලාකුය. මහබෝ වඩා පැමිණි ශාක්‍ය රජකුමරුන් හට බොධාභාර කල යයි ව්‍යවහාර කෙරෙහි. ඔව්හු අවිච්ඡින්නව ලකතුලි පැවැතෙත්.

“ජමබ්බවිප්ඵිහසුරුවිර “ශ්‍රී මහාබෝධිශාඛා”

තෙන සෙය්‍යා භසෙය්‍යාඛිභ්විධකුලෙය්‍යාපිසදහික්ඛුණිති:
 තෙන කෙරතෙය්‍යරපිව සුඛියා ප්‍රෙමිතායෙන සමයත්
 වාහිතා ඡජෙඨකුමන උදිතා සා පරිවෙජ්දකෙසමින්
 බොධකගමන ප්‍රචාරති ප්‍රකාශක ඡජඨ පරිවෙජ්දය තිමි.

හත්වෙනි පරිවෙජ්දය.

ඉක්බිති මෙහෙණ්වර, ලම්බකණී, ඝණවැසි, සකකොවාර, ගිවිවංශ, යනාදී කුලයන් සමබකව කරුණු ක්‍රමයෙන් දක්වනු ලැබෙත්. ඔහු කවරහුදයත්:- තෘතීය ඛමිසඛායනාවට අනතුරුව ලක්දිවට පැමිණි මහාමනිත්‍ර ස්වරයානන් වහන්සේ දෙව්‍යානම්පියතිස්ස මහරජහු ප්‍රමුඛ සිංහල දෙශවාසීන් රහනතු යෙහි පහදවා මේ විපයෙහි සමබ්බකාසනය පිහිටෙවි පසු ඛමාශොක මහරජාණන් විසින් සබ්බමිත්‍රා ස්වරින් වහන්සේ සමග එවනලද ශ්‍රී මහාබෝධින් වහන්සේ කැපව පැමිණි කුලයන් පිළිබඳ මෞසංචංශික ශාක්‍ය කුමාරයන් අවදෙනා

අතුරෙන් බොධිභූත කුමාරයාට ලක්මහලේනා නනතුරද සුමිත්‍ර කුමාරසාහට ජසමහලේනා නනතුරද මහත් පිරිවර සම්පත්ද දෙවා මහාබෝධිරක්‍ෂණයෙහි නිසුනනකළ පරිදි මහාබෝධි වංශාදියෙහි දක්වනලදී. එයින් බොධිභූත කුමාරයෝ සඛ්‍යමිත්‍රා සභිරින් වහන්සේ සමග හත්ථාලාකාරම යෙහි විසූ මොසඝී නම් ශාක්‍යවංශභික්‍ෂුහි උපින්නාවූ සුනංද්‍ර සාමණේවරීන් රජ සමමුතයෙන් සිවුරු හරවා පාවාගත්හ. ඔවුන්ගෙන් පැවතා පරමපුරුෂයාමෝ විශේෂයෙන් මෙහෙණ වරවංශ යයිද සාමාන්‍යයෙන් සණුවැසි ලමකණ්ණාදි නාමයෙන්ද ප්‍රකට වූවාය. සුමිත්‍ර කුමාරයෝ සඛ්‍යමිත්‍රා සභිරින් වහන්සේ සමග අවුත් යථොක්ත ආරාමයෙහි විසූ සුමනා නම් සවංශයටම අයත් කුමරය පාවාගත්හ. ඔවුන්ගේ දරු මුත්‍ර බුරු පරමපුරුෂවන් පැවත අවෝද විශේෂයෙන් මෙහෙණවර නාමයෙන් හා සාමාන්‍යයෙන් සණුවැසි (ලැමැණි) ලමකණ්ණාදි යනාදි නාමයන්ගෙන් ප්‍රසිද්ධවූහ. ලක්දිව්‍යලය ඵකාලොක කොට රජප්‍රපදප්‍රාප්ත, සවිඵපිජසබ්බා, ජසබ්බා, වික්‍රමබාහු යනාදි කීර්තිමත් මනුෂ්‍යයන් සහ සහම “ගල්සන්නසෙහි” දැසාමාන වන්නාවූ, අලකෙශවර, දෙවමනභූෂවර දෙබැයෝද සෙනාලංකාධිකාර මහාමනත්‍රිශවරයාද, යනාදින් පිතෘ පක්‍ෂයෙන් මෙහෙණවර වංශිකයන් බැව් හා මාතෘ පක්‍ෂයෙන් සණුවැසි වංශිකයන් බැව්ද දක්වා තිබේ. නවද විල්ගම්මුල සංඝරජ මාහිමියන්ගේ ශිෂ්‍යවූ ලබ්‍යාසෙනෙවිරන් පිරුවන් හිමිවූද ලබ්‍යානිලක විහාරවාසීවූද මෙහෙණවරවංශික සභිර නමක් විසින් “විමුක්තිසංඛ්‍යා” නම් බුද්ධිප්‍රකරණය වික්‍රමබාහු රජතුමාගේ රජ වර්ෂයෙන් අටලොස් වැන්නෙහි කළ බැව් තදග්‍රන්ථාවශානයෙහි:—

“කුලෙ මෙණවරෙජන—ලබ්‍යානිලක වාසිනා
 විනයාවාර සුතෙනන—ථෙරෙන පිරසිලිනා
 අභිඤ්ඤාසම්මි වසෙහි—රඤ්ඤා වික්‍රමබාහුනො
 විමුක්තිසංඛ්‍යා සෙට්ඨං—කතං ලොකාභිච්ඡිධිදං”

යන ගාථාවන්ද්‍රගත් නිදහිතයි. මේ ආදී කරුණු වලින් මෙහෙණවර වංශිකයන් ලක්දිව්‍යලයෙහි අවිච්ඡින්නව පැවත ආ බව පෙනේ.

නවද යම් දක්‍ෂ්විනලද ලමකණ්ණිවංශික රජ රජමහා මාතෘදීන් ලක් කුල අවිච්ඡින්නව පැවතවින් තිබෙන බව

මෙහි පහත දක්වනු ලබන කිරුණුවලින් පෙනේ. හේ මෙසේදී:— ශ්‍රී. බු. ව. 581 වැන්න පමණේදී රජාශ්‍රීපාදාන ඉලනාන නම් රජතුමාගේ කාලයෙහි ලමකණියෝ දුමරිකව රජු රටින් පලවා හැර තුන් අවුරුද්දක් රජාය විවාලෝය. ඒ රජතුමාගේ පුත්‍රවූ සසඤාලකනිසා නම් රජු මරා සිංහාසනාරූඪවූ ශූභ නම් බලනා පහකොට රජාශ්‍රීපාද පත් වසභ නම් රජද ලමකණි වංශයට අයත් කුමාරයෙකි. ¹ ඉක්බිති ශ්‍රී. බු. ව. 790, 794, 796, පමණේදී පිළිවෙලින් රජාශ්‍රීපාදාන සසඤාලකනිසා, සසඤාලකනිසා, ගොඨාභය, යන රජවරු, තුන්දෙනාද ලමකණි වංශික බැව්:—

“ලමකණිණිකයෝ ආසුං සහායා මහියඛනණේ
සසඤාලකනිසා සසඤාලකනිසා නතියෝ ගොඨාභයෝ”

යන මහාවංශික ගාර්ථ්‍යවෙන් පෙනේ. නවද ලැමැණියිගානා රජද ලමකණි වංශිකයෙකි.

ශ්‍රී පරාක්‍රමබාහු මහරජුන්ගේ පරම්පරාව දක්වන නැන “ක්‍රමයෙන් සමූහව භනවූ හෙයින් ගණවැසි වංශයෙහි කියාද උභයකුල පරිශුච්ඡි වංශ ගුණඥාන ආචාර සිල යසස් තේජසින් මහත්ව අලාමකව” ලමකණිව පැවති ආ හෙයින් ලැමැණි වංශයෙහි කියාද බොධිවඩා ආ ශාක්‍යවංශයෙන්ම ශ්‍රී ලබ්‍යාවිප යෙහි රජ බිජුවට පහලව ලබ්‍යාව හිමිවූ හෙයින් ඒ වංශ පරම්පරානුගතවූ මෙකල දහැමෙන් රජාශ්‍රීපාදානවූ ශ්‍රී පරාක්‍රම බාහු නම් රජතෙමේ” යනාදීන් ලමකණි වංශික බැව් හා ගණවැසි වංශික බැව් සම්මතකාරයෙහි දක්වා තිබේ. නවද බුඬදස, කුමාරදස, අග්‍රබොධි, මහාවිජයබාහු, ආදී කිහිප මත් මහ රජවරුන් මේ වංශයට අයත් බැව් පැරකුමබා සිරි තෙත් හා කාව්‍යශෙබරයෙන් පැහැදිලි.

මහාවංශයෙහි 69 වෙනි පරිච්ඡෙදයෙහි:—

“ගතොලබ්‍යා මහාලානො සිබානායක නාමකො
නරා ජයමහාලානො සෙට්ඨිනායක සවහයෝ ⁶
මහිඤ්චොති පඤ්චනෙ ලමකණිණිකමායා ⁷
තද මොරිය රටිමති නිවසනති මහායසා”

යන 12, 13 වෙනි ගාර්ථ්‍යවෙන් ලමකණි කණිය වංශයෙන් පැවත ආ ලබ්‍යාමහාලානස, ජයමහාලානස, සෙට්ඨිනායකස, සිබානායකස, මහිඤ්ච යන මේ පස්දෙන එකල්හි

මෝරිය රටෙහි මහායසස් ඇත්තෝ වාසය කෙරෙන්නයි කියා තිබේ. මහාපරාක්‍රමබාහු රජුන්ගේ යුධසේනාව දක් වන තැන, ලබ්බකණී කෘත්‍රිය සේනාව දහසයි. මහිඤ්ඤාමරු යටතේ පබ්බරිත් ගෙන්වූ සෙනග දෙදහසයි. යනාදීන් දක්වා තිබෙත්, පුරාණ ලැමැණි ගම් 700ක් තිබූ බැව් “ලෝකවිසාරය” නම් පොතෙහි කිහිපලදී.

මහා පරාක්‍රමබාහු මහරජුන්ගේ අග්‍රසේනාධිපති “දෙව ලබ්බාසුර” ප්‍රභූරජයෝත් ලබ්බකණී වංශික යහ කියාම පැරැණි සුස්කොල නල්පිතක:

“සෙට්ඨමාතුල රඬ්මහි හාමෙලුගල නාමකෙ
කුලෙසංඡතභූතෙන ලබ්බකණේණ’තිවිසසුතෙ
දෙවලබ්බාසුරෙනාම මහාමච්චෙනධිමතා
නඤ්ඤා නඤ්ඤා සුසංඛාමං පවතෙතද්වා සුභංසනං”

යනාදීන් නිද්දේවයි.*

ආවාසී ශ්‍රී රාමවජ්ඣ භාරතී විරචිත වෘත්තරක්‍ෂාකර පළි කාශෙතිද, සවුළු පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ මාතෘ පිතෘ දෙදෙනා පිළිබඳව

“කාලිඛගදෙශ සඤ්ජාන භූමිපාල් කුලාදහවා
සුනෙත්‍රා නාම දෙවී සා පරාක්‍රමභූරං ප්‍රසූ:
බමාශොක නාපානියෙ ජයමාලො මහිපති:
නසාසුත්‍රා: ප්‍රජාශ්‍රියෙ පරාක්‍රමභූරො’භවත්.

යනාදීන් වණිනිතයි.

පැරැකුම්බා සිරිතෙහිදු:—

- 9 “අතුරු කප පෙර උපන් බඹ පුත් විවස් වත්මනු රජ
කුලෙන් ප න
ඔකාවස් පුතු බානුමන්දතු පසේනදි සුදසුන් බහිර න
නභුස සංකති රගු දිලිපති සංකුනලනා බාග දසර න
රාම ලක්මණ කුසලවාදි පසිදු සක්විති රජුන්ගෙන් යු න
- 10 දහම්සෝරජ සසිරිමාබෝ දකුණු සාකා එවත මෙලක ට
උතුම් නමකුලෙ නෙවි සුමිතුරු කුමරු සමගින්
කුලන් දස අ ට
දකිමිනි උන් දෙවනපැතිස් ලකිසුර සෙදු පෙර
ගමන් කො ට
වැඩුම් කැප්ප් දුමිදු අනුරාධුර වෙනෙයි පුද පෙර
ගරින් තු ට

11 එකල එහිරිදු සුමිත්තුමරුන් පලදවා මිණි
 ඔවුණු පිටි තුරු
 උදුල සත් මතුලැතු පිටින් පුර වැඩම කරවා
 පුදෙන් මිසි තුරු
 නිමල කුල පරපුරෙන් එන ලේස දෙමින් පය
 මහ ලැන නනා තුරු
 විපුල අදරින් සැලසි දුමින් පුද් සිරිත් කර
 වනුය නිර තුරු

27 මෙලෙස තෙදබල මහත් අණසක ඇති රජුන්
 කුලැ පිවිතු රු
 සබ්ඵ විපේක්ෂා නිරිදු පින් පැරකුම් රජුන් හට මුහුබු රු
 ලැමැණි පයමහ ලැන හිමි සුරතුර වෙළැ රන්ප්‍රිය සු රු
 සුනෙන් මහ දෙවි බිසෝ හිමිලත් රජරුවක් සොද බුදුකු රු

28 උතුම් ගුණසුත් මෙ පැරකුම්බා නිරිදු රසිගම් නම් පු රු
 බරණ සුසාව සිද්ද ඔවුනුත් පැලදු විලසින් පුරද රු
 වෙළද ගොවිකුල වන්නි නිරිදුත් නොදන කල
 නොසිරිත් ව රු
 බබ්ඵවා ලෝ සසුන හෙබවි සරසමින් කුල දිව සු රු

80 ගුණ කරුණ කර සරණ ගත සත සිව් රජ දේව
 රණ අසුරන් මැඩ පයගත් කුලයෙන් අබාහු දේව
 අණ සක්විති වාසල මේ වත් පැරකුම් බාහු දේව
 නැණ බල පැස පසේ ඉදු විලසින් මින් රජ දේව"

සනාදින් කියනලදී.

හංස සංකෘතයෙහි:—

183 හි මි ව න සිගානා සුදසුන් මහ ලේ න
 වැප්ඹෙන ලැමැණි කුලයෙන් සිරි ලැබ යෙහෙ න
 සි සි ව න ලොව යසස් පරසිදු කුලෙන් එ න
 නි සි ව නු ඔහුට මුහුබුරු වන මනනද න

සත්තෙන්ද.

සගම ගල් සන්නසෙහි:— “නවරතනාධිපතී ශ්‍රී බුවනෙක
 බාහු රාජේන්‍රාමයාණන් වහන්සේ . . . ශ්‍රී බොධි වඩා පැමිණි
 ගණවැසි කුල මාතෘ වංශ පිතෘ වංශ මෙභූණවර කුල අල
 කෙශවර දෙවමනුශ්‍රිතවර දෙබායන්ද,” යනුනෙද්ද, තවද,
 පයවභීන කෝට්ටේ රජාශ්‍රිපදප්‍රාප්ත ශ්‍රී සංඝසංඛාධි පණ්ඩුම
 බාහු, මහරජතුමාද, එතුමාගේ අමාත්‍ය රත්නසක්කු අභිමු

හඬ සුද්ධිනාතිබාන මහාලේඛක අමාත්‍යතුමාද භාවනෙක බාහු රජුට සහ දෙත් ජුවන් බිම්පාල රජුටත් අතරතුර ශ්‍රී විචිතපුර (මහනුවර) රජසැලි ප්‍රාප්ත විරවික්‍රම නම් රජද, මැද මහලේ ආදී බිසෝවරුන්ද ලබිකණී වංශිකයන්ම බැව් මහා වංශ රජවලි ආදී පොතපතින් පැණෙත්. සකස්කොට වංශය:- මෙනමින් හඳුන්වනු ලබන්නේ මෞර්යවංශ පූර්වපරාක්‍රමයාන ඉහත සඳහන් ශ්‍රේණි වංශයම වේ. මේ ලෙසින් ප්‍රකටවීමට හේතුවූයේ ඒ ඒ රජකාලවල සුඛ කඳවුරු බැද සිටි ප්‍රධාන කුමරු සේනාපතින්ගේ පරපුරක් බැවිනි. ඒ බැවින් පොළොන්නරු පුර මහාපරාක්‍රමබාහු නර නාමයන්ගේ ආරක්‍ෂක කඳවුරු දක් වන නැත, විල්ගම්තොට පටන් ගොඵමුහුද දක්වා මහා ගඩගාව දෙගොඩ පිහිටි බලකොටුවල ප්‍රධානින් වශයෙන්- විල්ගම්තොට, රත්න නම් කෙශධාතු නායක සෙනෙවි නෙමේද, පුණ්‍ය නම් තොට බුඩ නම් සෙනෙවි නෙමේද, යක් උගරුතොට කිනිනි ආධිකාරී සෙනෙවි නෙමේද, ගැදිගම ලබිකාපුර සෙනෙවි නෙමේද, බෙදිලිකඩ දේව සෙනෙවිද, මල්ගමු තොට, ගොලබාග තොට, දිපාලය තොට, මාගම් තොට, දහස් තොට, අස්මඩලා තොට, බිල්ලුනම් තොට, දේව සේනානායක මහ සෙනෙවි වරුද, වැල්ලතොට, ගං තොට, දේව සේනානායක සෙනෙවි වරුද, දක්නා ලැබෙත්. විජයබාහු පරිවෙනාධපති ප්‍රතිපාප පර මෙහෙවර තොටගමුවේ ශ්‍රී රාහුල සඬකර මාහිමි තුමන්ද, මෞර්යවංශ සබ්බකත සකස්කොට වංශයට අයත් බැව් එතුමන් විසින් විරචිත සැලිලිහිණි සැකෙයෙහි:-

“කඳවුරු කුල මැදුර මිණි පහනෙව් සුසැ	දි
නැනතුරු සබස සමයද දුනුමෙන් වොරු	ද
රජතුරු විජයබා පිරිවන් හිමි පැහැ	ද
මෙම සුරු පදනි සැලිලිහිණිය අභ්‍යය	දි”

යන්නෙන්ද, කාව්‍යශෙබරයෙහි:-

“කුල ගමිණි පිහිතු	රු
දේම වාන ගම කඳවු	රු
තොට ගමු වැසි සොදු	රු
උතුරු මුල මහ තෙරු මුහුබු	රු”

යනුවෙන්ද, අවාසනී ශ්‍රී වජ්‍රහාරති විරචිත වෘත්තරත්නාකර පඤ්චකායෙහි:-

“රුහුල නාමා මුනිරනි විද්වත්
සදගුණභාරී ත්‍රිපිටකධාරී
මෞර්ගී කුලාබධි ප්‍රහව සුබංගු
ජිනමනිජනමනාපි මම මිත්‍රමි”

සත්තෙන්ද පෙනේ.

ගිවිමංශය:-පුළුඵොත්ත වංශිකයන් කඳුවල ගල් ගුහා යනා
දියෙහි වාසය කළ හෙයින් ඔවුන්ගේ වංශය ගිරිවංශය හෙවත්
කඳුවංශයයිව්‍යවහාරවී. එහෙයින්ඔවුන්ටකඳුයෝගයිදකියත්.
මයුර සංකෘතයෙහි ප්‍රකාශිත අලංකාර කෝනාර (අලකෙශවර
මැතිකුගේ නාමයෙනි) (අකාර ලෝපාදියෙන් මැන කාලයෙහි
ලකෙශවරවියයි සිතීමට ඉඩ තිබේ.) මොහුට විරබාහු සහ
දෙවසාමි යන නම්වලින් සොහොයුරෝ දෙදෙනෙකි. නිකාය
සංග්‍රහය, රජරත්නාකරය, සබ්බරත්නාකරය, මයුර සංකෘතය
යනාදි ග්‍රන්ථයන්හී මොවුන් ගැන කරුණු පැහැත්. එකී
ග්‍රන්ථයන්හිද සහම ගල් සන්නසෙහිද මොව්හු මෙහෙණ්වර
වංශ ගණවැසිවංශ ගිරිවංශ ඇත්තෝයයි දක්වත්.

56 “ජයසක් බෝවාර ගොස තුභු නාදක	ර
රුපසක් ඥා පැර ගත් ගජ කෙසර සු	ර
මුලසක් වලි නැර යස නෙද පිරි ඉති	ර
අලගක් කෝනාර හිමිසද දින මෙසු	ර”

යනු මයුර සංකෘතය.

පස්වෙනි විජයබාහු නමින් රජවූ මෙතුමා හෙවත් අල
ගක්කෝනාර නෙමේ ජයවර්ධන කෝට්ටේ නුවර කරවා රජය
ශ්‍රී පදප්‍රාප්ත විය. මොව්හු සේනාලබ්‍යකාර සෙනෙවි රත්නගේ
සුත්‍රවූ මෞර්ගීවංශොද්‍යාව මෙහෙණ්වරවංශ ගණවැසිවංශ
ගිරිවංශ යනාදි වංශහිමියෝ වෙත්.

කුමාරගො: සුචිතබොධිගුප්ත
සුමිත්‍ර නාමෙනාසතු ස ශාක්‍යවංශ:
යනො වරිපෙය්‍ය: කිල ලබ්බකණ්ණි:-
දෙදොනාමහිසෙත චිකානිමප්‍රපෙදෙ

විසාරජායස සංකෘත-ලලිතකතු යථා විධි.
සප්තමෙසමින් පරිවෙද්දෙ-භූයානසුචිද්‍රව්‍යමවුදෙ
ලබ්බකණ්ණාදිවංශ ප්‍රකාශක සප්තම පරිවෙද්දය නිමි.

8 වෙනි පරිච්ඡෙදය.

සාමාන්‍ය ශ්‍රී පුර ලබන මහිමකලය සරත් පුත්සද ලෙසින් ඵකාලොක කොම විරජමානුදු මෙහෙණවර ලබන කණිනු ආදී නාමයන් අවේශනය කලාවූදං ජයමහලොන නැමැති කලාවාසයකින් සමන්විත කිහිපයක් බොධාගාර කුලය හෙවත් දේවවංශය ලක්දිව පැවත ආ පිළිවෙල කථාව හා එය වරින්වර නොයෙක් නාමවලට පරිවර්තනයවීමෙන් අද දක්වාත් නොනැසී පවත්නා සාමාන්‍ය සංකෘතියෙන් මෙහි සදහන් කරනු ලැබේ. ශ්‍රී ශාක්‍ය වූනිඤ්ඤ ජිනාරාම සම්මා සම් බුදු රජානන් වහන්සේ ජීවමාන කාලයෙහි කෝසල රජාධි රජෙහෙවරයන්ගේ පුත්‍ර විච්ඡික කුමරු ශාක්‍ය රජවරුන්ට විරුධව සුඛාරම්භකල හෙයින් සාවංශයෙහි පරිභානිය දුටු ශාක්‍යයෝ විච්ඡික කුමරුන්ට හයින් පැනවුන් දඬදිව වේදිස පුර ආදියෙහි පදිංචි වූහ. එහෙයින් මහාබෝධි වංශයෙහි:— “පාටලීපුත්තනො පදාදාසසොජන මස්සකෙ විච්ඡික සසා ගනානං, සාකිසාන මාවාසං වෙදිසං නාම නගරං පඤ්ඤා” යනාදිය ප්‍රකාශිතයි. බිඤ්ඤාර නරෙහෙවර හෙමේ පාටලී පුත්‍ර නුවර රජය කරණ සමයෙහි යථොක්ත නගරයෙහි ඒ ශාක්‍ය පරම්පරාවෙන් පැවත ආ වේදිසයෙහි ප්‍රතිච්ඡික නුවරෙහි පරම්පරා ගත නාම වශයෙන් “දේව” නම් සිටු කුමාරයෙක් විසුයේය තත් කාලයෙහි මෞර්යවංශපවු බිඤ්ඤාර නරපති තුමන්ගේ සහ බිමමා දේවියගේ පුත්‍රවූ අශෝකය නිසසය සන දෙදෙනා අතුරෙන් වැඩිමහල් පුත්‍ර අශෝක කුමාර තෙමේ පිතෘ රජයා විසින් අවනතිරට පාලනය කරවයි යවන ලද්දේ පාටලීපුත්‍ර නගරයට පණස් යොදුනකින් මත්තෙහිවූ වේදිස නගරයට පැමිණ “දේව” නම් ශාක්‍යසිටුතුමාගේ දුහිතාවූ වේදිස “දේවි” නම් ශාක්‍ය සිටු කුමරිය ගෙණ උදේනි නුවරට ගොස් රජය කෙළේය, එහෙයින් සමනතපාසාදිකා සාරස්ථිදීපනී නම් විනය ග්‍රන්ථයකින්:— “උජ්ජයනි. ගවස්සනො වෙදිසං නගරං පඤ්ඤා දෙවනාමකසං සෙට්ඨිසං ධිනරං අග්ගහෙසි” යනාදීන් ප්‍රකාශිතයි. එහිදී මහිඤ්ඤ කුමරු සහ සබ්බමිත්තා කුමරියද ලැබ වසන අද පියරජුගේ හිලන් බැව් අසා පැලලුප් නුවරට වූත් එතුමාගේ අභිවර්ධනය පසු අභිෂික්තවිය. එහෙයින් බෝධි වංශයෙහි:— මොතිසංඝජාය ධම්මාස දෙවියා අශෝක නිසසා

හිමානානං විනනං සුනනානං මජ්ඣෙකං ජෙට්ඨො අසොකා කුමා
 ගේ අවනතිරට්ඨං භුක්ඛාති ඩිනරා පෙසිනො පාටලිපුතනනො
 පඤ්ඤාසං සොජන මන්තෙ විබුඩහ භසාගනානං සාකිසාන
 මාචාසං චෙදිසං නාම නගරං පඤා නන්ධ සුරසුචති නිබ්බිසෙ
 සං සකකා කුමාදිකං ආදාස” යනාදීන් ප්‍රකාශිතයි. මහිඤ
 කුමරු හා සඤ්ඤිතතා කුමරියද බුදුසසුන් වැද සියලු කෙලෙස්
 නසා අභිනිවසට පැමිණියේක. මොග්ගලියුත්තරිස්ස මහ
 රහතන් වහන්සේගේ මෙහෙයීමෙන් මහිඤ සථවිරයන් වහ
 සේ ලබනාවට වැඩමවා දෙවානුම්පියතිස්ස නරේන්ද්‍රයන්ගේ
 සහායෙන් ලක්දිව බුදුසසුන් පිහිටෙව්වේක. ඉන් වික කල
 කට පසු සඤ්ඤිතතා සථවිරීන් වහන්සේ විසින්ද ජයශ්‍රිමහා
 බොධින් වහන්සේගේ දක්ෂිණ ශාඛා තොමෝ වැඩමවාගෙණ
 එන ලදුව අනුරාධපුරයෙහි රොපනය කලසේක. එම ශාඛා
 බොධින් වහන්සේ වැඩමවනකල සඤ්ඤිතතා සථවිරීන්
 සමග පැමිණී දේව සිටානන්ගේ පුත්‍රයන්වූද ධර්මාශොක
 නරේන්ද්‍රයන්ගේ ඇමැතියන්වූද සුයච්චංශාභිජාන මහා
 මහිඤ රහතන් වහන්සේගේ මැණිවූ චේදිස දේවීන්ගේ
 සහෝදරයන්වූද දේව කුමාරවරුන්ට “බොධාභාර කුලයයි
 ව්‍යවහාර කරණු ලබති. එහෙයින් මහාවංශසෙති කියනලදී:-

“යාති සෙට්ඨි කුලානට්ඨ මහාබොධි මිඛාහරුං
 බොධාභාරකුලානීති තාති තෙන පට්ඨවරො” යි.

ඒ බොධාභාර දේව සිටුකුමාරයෝ කවරහුද යත්:-

1 බෝධිගුහන (දේව)	5 ධම්මගුහන (දේව)
2 සුමනන (දේව)	6 සුජිසගුහන (දේව)
3 වංශගුහන (දේව)	7 ගෝතම (දේව)
4 දෙවගුහන (දේව)	8 ජුහිතබර (දේව)

යන මොවුහු වෙත්.

මොවුන් චේදිස දෙවියගේ සහෝදරයන් බව හා ශාක්‍ය
 යන් බව මහාබොධි වංශයෙහි:-“නෙසු දිවසකර් වංසජානං
 චෙදිස දෙවියා සහොදරානං අට්ඨනනං ඛතතිසකුමාරකාන
 මග්ගං සුමනනබොධිගුහනාහිධානං සකකාසුනනසුග්ගං අනනනා
 සමට්ඨානෙ ඤාපෙඤා කාතිට්ඨසස රාජකුමාරසස සුමනනාහි
 ධානසස කුලවාසිනො දඤා ජෙට්ඨෙන බොධිගුහන කුමා
 රෙන මහාබොධිං සමපට්ඨවජාපෙඤා” යනාදියෙන් හා
 “බොධිගුහන පට්ඨබානං අට්ඨසකක පුත්තානං නාමගොත්තං
 සාමොඤා” යනාදියෙන්ද පෙනේ. එසේම මිහිදු මාහිමියන්ගේ

මාමාවරුන් බව බොධිවංසයෙහි:- රජා නෙ දිසවා එනෙ අමනාකං මහිඤ්ඤේ රජා මාතුලාහි තුස්සිත්වා, යනාදියෙන් පෙනේ. දේවානම්පියතිස්ස රජු තෙමේ ඔවුන් දැක අපගේ මහිඤ්ඤ ස්වරයන් වහන්සේගේ “දේව” මාමාවරුයයි සතුටුව බොධිගුණ කුමාරදිත් රජුගේ කැඳවාගෙනු ගොස් ජාතිවාදයෙන් අක්ෂිපා අනුපකල්පවූ නිඵල වංශ පරම්පරායෙන් පැවතෙන ලෙසට “කුස අසමතිනන වංශොග්‍රන්ථා මහාබොධි පටිපාලෙහි” “වංශං වො පටිපාලෙථ” නුඹ නොබිඳුනු වංශ ඇත්තෙක්ව හෙවත් වංශ ඝූර්කයෙක්ව මහාබොධිය පරිපාලනය කරව, නුඹලාගේ වංශය නොකිලිවූව පරිපාලනය කරව යයි ඔවුන්ට අවවාද කොට දේව සිව්නන්ගේ පුත්‍රයන් බව නිශ්චය වසයෙන්ම දැන (“ලබ්බාපසමහාබොධිං ලාභී ආදදාති පටිපාලෙහිති ලබ්බාපසමහාලාභො, ලබ්බාපසමහාලාභාසං ධානං ලබ්බාපසමහාලාභානංධානං.”) යනු නිඵ්ටන හෙයින් “ලබ්බාපසමහාබොධිං ලාභී” යන වාක්‍යයෙහි ප්‍රකාශවූ ලක්ෂ්‍යය බෝ රුකගන්නා තැනැත්තෙක් යන අර්ථ ඇති ලබ්බාපස මහාලාභ යන උපාධිය ප්‍රධානකොට ඇති පහත සඳහන් තනතුරු හා නගර ශ්‍රාමාදිය බොධිගුණාදීංකුමාරවරුන්ට ප්‍රදානය කෙළේය.

එනම්:-

- 1 ලබ්බාපසමහාලාභ ස්ථානය, (ලක්ෂ්‍යය) මහ ලාභ තනතුර
 - 2 පසමහාලාභ ස්ථානය, (පසමහාලාභ තනතුර)
 - 3 මලයරජ ස්ථානය (මලයරට රජ තනතුර)
 - 4 ලබ්බා මහා රාජ්‍යස්ථානය, (ලක්ෂ්‍යමහරජ තනතුර)
 - 5 මොරිය ශ්‍රේෂ්ඨස්ථානය (මෝරිය රට සිටු තනතුර)
 - 6 කිංකාරග්‍රාහකස්ථානය (රංකෙණ්ඩිය ගැණීමේ තනතුර)
 - 7 ඡත්‍රග්‍රාහකස්ථානය(මහාබෝධියට ඡත්‍රය ඇල්වීමේ තනතුර)
 - 8 ආරක්ෂාපරිවරයා ස්ථානය(මුරකිරීම පිණිස හැසිරීමේ තනතුර)
- යන මේ තනතුරු සහිත 1. මහබෝ පාලනය, 2. සෙස්සත් සමග මඬු බෝ පෙලහැර පැවැත්වීම, 3. මහ බෝ මහලෙහි රත්බෙරය ගැසීම, 4. මහ බෝ මහලෙහි රත් කෙණ්ඩියෙන් පිරිත් පැන් මහලැහැර පිට තබා නුවර පැදකුණු කොට ගෙන ඒම, 5. මහ බෝ මහලෙහි සක් පිඹීම, 6. මහ බෝ මහලෙහි පිරිත් පැන්ඉසීම, 7. මහ බෝ මහලෙහි ඡත්‍රය ඇල්වීම, 8. මහ බෝ මහලෙහි ආරක්ෂා පිණිස හැසිරීම, යන මේ බෝධි කායසීයන් හා

- 1 මහ බෝ වෙනසාසාදයක්ද
- 2 අනුරාධපුර තුළ ප්‍රාසාදයක්ද
- 3 විරබාහු ජනපදයද
- 4 සනරුස් කුමයක්ද
- 5 මෝරිය ජනපදයද
- 6 බවුචන්ද (සුරියගුහනට)
- 7 වැලිකොළ (එම) රයිගම්කෝරළේ බද)
- 8 කුරුගමද (එම) මායාදුන්නේ බද)
- 9 ගොඩගමද (එම) කුරුණෑගල බද)
- 10 රං.මුංගොඩද (එම) සිදුරුවානග යටි නුවර බද)

යන මේ ගම්වර පරතතයෝයි. එයින් සුරියගුහන දේව කුමාරයන්හට දේවානම්පියතිස්ස මහ රජානන්ගේ දු කුම රිය වන මසුරුවනි දේවිය සරණකර දෙනලද මගලෙහිදී (6 වෙනි අඩකයේ සිට 10 දක්වා) සිදුගත්වූ ගම්වර සහිත හිරණසාවණී දාසියක ගවමහිණාදී බොහෝ බන පරිතත කෙළේය. එම රජ කුමාරියෙන් පැවතෙන රජ කුමාරියක් බොහෝ කලක් විඝ්නම සෙබල (හවුච්ච කුරුණෑගල) නම්විය. “මහා හික්කු සඬං පිළුමාලකෙ සනනිපානෙයා බොධිගුහන. නස් ආනෙයා නස්ස ධානනතරං විනිවෙදෙයා-පෙ-සුම නෙනන-පෙ-ලබ්බාපගති මහාලානො දෙවං වඤ්ඤිති නික්ක නතුං වාචා පෙයා” යනාදීන් තනතුරු ඇ දුන් පිළිවෙල මහාබෝධි වංශයෙහි ප්‍රකාශකොට තිබේ. මේ ගැණ කාව්‍යශෙබරයෙහිදු:-

<p>1 නිවන් පුරවන් මු නි
අවුරුදු දෙසිය සතසි නි
මහබෝගෙණයෙහෙනි
පැමිණි සිරිලක කුලන්
සමගිනි</p>	<p>3 නමින් ජයමහ ලේ
තනතුරු දෙවනමගු ලේ
විපසිදු රජ කු ලේ
දෙවන පැනස් තිරිදු
එක ලේ</p>
<p>2 දම්සෝ නිරිදු පු න්
මිහිදු මාහිමි දියකො න්
මයිල්වන රිචි ගො න්
සුමිත් කුමරුට මහන්
ගුණසුන්</p>	<p>4 ගත සව් බරණ සැ දි
බලමින් ඉස සෙවෙච්චා දි
කිරුලදි තම පැල දි
තබාමිහුමුදුනතෙහි
සිරිඳ දි</p>

දෙව'ද (ලඛිතා පරිශුඛ නායක ස්ථානය) හෙවත් (ලක් පිරිසුදු නා තනතුර සහ ගම්වර) ලත් විධුරිඤ්ඤ දෙව'ද යන මොව්හු වෙත්. සුමිත්ත කුමරකුගේ සහ සුමනා දේවියගේ පුත්‍රයෝ නම්:— (පරිහාර මහා ශ්‍රේෂ්ඨස්ථානය හෙවත් පෙලහර මහ සිවු තනතුර සහ ගම්වර ලත්) කසසප දේව'ද (කුලල ශ්‍රේෂ්ඨස්ථානය හෙවත් සුඵ සිවු, තනතුර සහ ගම්වර ලත්) සබ්බමිත්ත දේව'ද යන මොව්හු වෙත්. තවද යථොක්ත දේවපද මූලක දරක පරමපරාවෙහිවූ සිඤ්ඤෙ නම් අමාත්‍යයා ගැණද, බලදේව නම් භාණ්ඩාගාරික ඇමැති ගැණද, බසුන්දේව නම් ඇමැති ගැණද, තමන්ගේ වංශානුගතවූ බහුශතිප්‍රයෙහි කොටිප්‍රාප්තවූ පුස්සදේව නම් අමාත්‍යයා ගැණද, මහාවංශ යෙහි හා පූර්වංශයෙහිද කරුණු කියා තිබෙත්. තවද දුටු ගැමුණු මහරජතුමාගේ යුධ සේනාවෙහි අග්‍ර සේනාධිපති ධුරයට පත් එහි පුස්සදේව නම් ඇමැති තුමා ගැණ පුරාණ සුස් කොල ලිපියක මෙසේ කියා තිබේ:—“මාගේ කලාණ මිත්‍රවූ දේව සේනාධිපති නම් අමාත්‍යයාමහෝ ඇත්තොට දනව් වෙහි රිදී පහලවූ ලෙණ කරවුදූය. මම එහි යනු කැමැත්තෙමිසි වදාල කල්හි ඒ බව අමාත්‍යයන් විසින් දේව සේනාධිපති නම් ඇමැති භට කියා යැවීය.—පෙ—රජු සමග ආ සෙනගට ඉඩම් මඩම්දී සැපයුන් විවාරා අවුත් ඒ දේව සේනාධිපති මහ ඇමැති භට විසිතුරු කොට කරවණ ලද මණ්ඩපයෙදී සැලකරන්නේ අපගේ අභිප්‍රාය නිශ්චයට පැවැත්තේ දැන් මතු නොවෙයි. දෙතිස් කදවුරෙක වූත් දෙමල සෙනහ හා සටන්කරණ දැන් දෙතිස් බලකොටු බිඳවන දැන් මාගේ කීර්තිය ලොවට ප්‍රකාශ කරණ දැන් මේ අග්‍ර ඇමැතිම වේදයි කියා සියලු අමාත්‍ය මණ්ඩලය මධ්‍යයෙහි ප්‍රකාශ කොට තුනුරු වන්ට කලමනා පූජ්‍යතකාර කරවමින් සියලු භාණ්ඩාගාරවචන් සාලිය රාජකුමාරයන් ඇතුළුව රාජකුමාරවරු පස්දෙනන් සෙනෙවි රුදුන්ට භාරදී—පෙ—තමන්ගේ කලණමින් ඇමැතියාගේ නමින් දේවතිරි විහාරයද, තවත් බොහෝ විහාරද කරවා ලෝ සසුන් වැඩ කොට කම්බු පරිදි දිව්‍ය රථයෙන් තුසි පුරයට වන්හ. (වැඩි විස්තර රජතලෙන් අස්නෙන් බලා දතහු)

තවද ලඛිතාවෙහි පශ්චිම පාශ්චයෙහි මල්වැස්සා නම් රමණීයතර විහාරාසනයෙහි දේව භාමි ශ්‍රාමයෙහි විසූ “දේව” අමාත්‍යයන් ගැණ රසවාහිනියේ අභය ස්ථවිර වසතු වෙතී:—“ලඛිතායං පච්ඡිම පසෙසු පුජ්‍යව්‍යාසං නාම රමණීයං

විහාරං අහොසි. නසො සනො දෙවිභාමෙ දෙවො නාම
 අමචො නසො ඉසාරං පවනෙනති” එසේම, මහාබනදේව
 නම් අධිපතියා ගැණද එහිම, අරියභාලනියා කථාවසතු වෙති:-
 “නනො චුනො නසමිං යෙව රෙහණෙ මහාගාමෙ මබ්බලමහා
 විපියා “මහාබනදේවං” ඉතාම ඉසාරං පවිච්ච නසො හරියාස
 කුච්ඡමති පුරිසකිං ගණති” යනාදීන් දිශිතයි. “චුලමතිං රජ
 තුමන් කාලයෙහි විසූ රණසිංහවංශ සුණ්දේව අමාත්‍යතුමන්ද
 විරපරාක්‍රමබාහු රජතුමන් කාලයෙහි විසූ විජයසිංහවංශ සුණ්
 දේව අමාත්‍යතුමන් ගැණද, අනුරාධපුර මහාවිහාරයෙහි විසූ
 බුබරක්‍ෂිත සථවිරයන්වහන්සේ විසින් ප්‍රතිපාදිත ඡන්දාවංශයෙහි
 ආරම්භ කියා තිබෙත්. ශ්‍රී ලංකා කඩයිම් පොතෙහි ඒ හසති පුර
 නුවරට බස්නාහිර, බඩුණු විදියද, නැගෙනහිරට වැලිවිදියද,
 දකුණු දිගට දේව විදියද, උතුරුදිගට මහවිදියද, එහිම ඇපා
 මාපා ඇමැතින්ගේ නමින් යාපා නුවරට පුරාක්‍රමබාහු මනුරේ
 නුයා විසින් දේව නම් තබා පළිතයට සුඤ්ජරාගිරියයි” නම්
 නැබු බව දිශිතයි.

(මහාවංශයෙහි 38 වන පරිච්ඡේදයෙහි)

- 45 නතේව නාවං ආරුහං පරතිරමගාඤ්ඤං
 සුභදෙවො මාතුලොකු උපගමමමිතිපතී.
 29 නමුග්ගාමකවාසියං දෙවසෙවරසං සනතිනෙ
 බමමං සුත්වා පටිකමමං, පඤ්චාවාසෙ අකාරයි.
 68 නං මහාදේව ඓසෙත දුමගලලකවාසිනා
 දෙසිතං බකිකෙ සුත්තං, යාගානිසංසදිපතං.

මහාවංශයෙහි 50 වෙනි පරිච්ඡේදයෙහි

- 80 ආරබොදපසුලච්භසං කාලෙ රජසං ධිමනො
 මහාදෙවො න සො අසි රමෙමා දපසුලපබ්බනො

මහාදේව නම් ඇමැතියා විසින් රමන්ඩු දපසුල පළිත නම්
 වෙහෙර ප්‍රථමත්තනා ලද්දේය. කිසාද,

• (එහිම, 57 වන පරිච්ඡේදයෙහි)

- 59 මකකුපුය වාසියං සච්චසාරාථ කිත්තිනො
 සුතො මහබ්බලො දෙවමලොති විදිතො තද

ඉක්කිත්මකුහුව වැසි කිත්ති ඇමැතිතුන් පුත්‍රවූ මහත්
 බල ඇති, දෙවමල්ල, යයි ප්‍රසිද්ධයක් නෙම කියාද,

(එහිම 58 වන පරිච්ඡේදයෙහි)

16 රඤ්ඤ පච්චන්තිකා ඉත්තා ජව්දෙව චලවහයා
උතො දමිති සෙනිඤ්ඤං වසංයාතා මහබ්බලා
ජව්දෙව, චල නම් ඇත්තාවූ මහත් බල ඇත්තෝ
දෙදෙනා රජතට සතුරුව දෙමල සෙනෙවියා හට වසග වූහ
කියාද.

55 මහාරඤ්ඤ මහාවීර මහාසුර මහබ්බලා
මහාහවා මහාමාතා රව්දෙව චලාදයො.

මහරජභූගේ මහත්වූ විශිෂ්ට ඇති මහාසුරවූ මහාබල
ඇත්තාවූ රව්දෙව චල ආදීවූ සිංහල මහා යෝධයෝ කියාද.

ගජබා රජකාලයෙහි:— (එහිම 66 වෙනි පරිච්ඡේදයෙහි.)

66 අධිකාරිසුගං සෙන මහිඤ්ඤාය විසුඤ්ඤං
මහාලාභං නාමාදෙව පදමුලක දරකං.

දෙවපදය මුල්කොට ඇත්තවූත්ගේ දරුවූ දෙවමහාලාභ
නම් මහා අමාත්‍යයෙකි කියාද.

(එහිම 67 වන පරිච්ඡේදයෙහි.)

82 තභිංනිව සනාදෙව සෙනාසුපතිනා සහ,
සබ්බනාථත්ථිලිංගනත්තා පිතුරඤ්ඤ පදසසසි.

එහි වසන දෙවසෙනෙවියා සමඟ සත්තානල් හුවරට
ගොස් පියරජතට බැහැදැක්වී කියාද,

(එහිම 70 වන පරිච්ඡේදයෙහි.)

376 කිත්ති ලබ්බාධිකාරීව දෙවසෙනාසුපති නනො,
මහාබලං ගහෙත්තාන ගනත්තා තනතුරුගාමකං.

ඉක්බිත්තෙන් කිත්තිලබ්බාධිකාරී තෙමේද දෙව නම්
සේනාපති තෙමේද මහසෙන් ගෙන තනතුරු නම් ගමට
ගොස් කියාද,

(එහිම 72 වන පරිච්ඡේදයෙහි.)

45 හෙදිලල බණ්ඩ ගාමමහි ඩිනො දෙව වඩුපති
මහතා බල කායෙන සසිං සුජක්ඛිත මාගතො.

ඉක්බිති හෙදිලකඩ නම් ගම සිටියාවූ දේව සේනාධිපති
තෙමේ සන්නාවූ සේනා වාහන ඇතිව මහා සමූහයා සමග
කියාද,

(එහිම 72 වන පරිච්ඡේදයෙහි.)

75 රක්ඛාධිකාරීං පෙසෙසි සොපනත්තනුවේරිනා
දෙවසෙනාධිනාමිනා පච්චත්තින මහා හවෙ

ඒ රක්ඛාධිකාරී අමාත්‍යතෙම තමා කෙරෙහි වෛරිවූ දේව
සේනානායකයන් විසින් පවත්වන මහා යුධයෙකි කියාද,

82 වලලිතිරෙව මහිඤ්ඤා කුමාරෙථ සමාගතො,
දෙවසෙනාධිනාමිනා සාමනෙතභි අකාරණං.

ඉක්බිත්තෙන් පැමිණි මඬිඤ නම් කුමාර තෙම දේව
සේනානායකයන්ගේ සාමාන්‍යයන් සමග වැල්තොටදී යුද
කෙළිය කියාද,

172 බුබුනාඨ මහාලාභ දෙව සෙනාධිපතියකෙ
දිවනසිංහසිංහ සඬගාමං පවතෙතො සුභංසනං.

කාලිවාපියෙහි විසූ බුබුනාඨ (බෝධිනාඨ) මහාලාභ දේව
සේනාපතියා සමග අට දිනක් හිංසනක යුධ කළේය කියාද,

(එහිම 75 වෙනි පරිච්ඡෙදයෙහි.)

133 දෙවලකාසුරවාපි අකෙකුවාපි බිඳු හටෙ
පෙසෙසි සමරන්‍යාය තෙව ගතොරණබහනං

දේවලකාසුර නම් සෙනවියාද අන්‍ය බොහෝ හටයන්ද
යුද පිණිස යැවිය කියාද,

(එහිම 70 වන පරිච්ඡෙදයෙහි.)

153 නමපවතනං සුභිකාන දෙව සෙනාපති තද
සුරෙපරාධමේමාමෙතං දඩනාථං ලක්ඛං

එකල්හි දේව සේනාපති තෙමේ එපවත් අසා නුවර සිර
කරණ ලද්දාවූ දඬනාථයන් මුදනු පිණිස වහා යන්නේ
කියාද,

249 සෙනාගාමෙ ධිනං දෙව සෙනානාඨං මහාමතිං
ආනාපෙතො තතො තස්ස ඉදංවචනම බ්‍රවී.

සේනාග්‍රාමයෙහි සිටි මහ පැනැති දේව සේනාපතියා
කැඳවා ඔහුට මේ වචනය කීයේය කියාද,

285 සුමනී නගරෙ රුඛං දෙවසෙනාපතිං තද
ප්‍රෙසයිතො සකෙ වොරෙ ආනාපියස භූමිපො.

පොළොන්නරුවෙහි සිරකරණලද දේව නම් සෙනවියා
ගෙන්වා දේව සේනාවක් සමානවූ මහ සේනාවක් දී ගංනලා
වට යැවිය කියාදී,

(එහිම 86 වන පරිච්ඡෙදයෙහි)

74 “එසො මජ්ඣාපිමෙ දෙවසනිරාජවකසො ධුතා
බුබ්බෙ ඛමෙමව සබ්බෙව සුප්පසනොනා පවත්නති”.

කියාද

(‘දෙවප්පතිරුප’ හෙවත් ‘ප්‍රතිරුපදෙව’ මහා මන්ත්‍රිශවර
යානෝ නම් බුඩ වම් 1791 වැන්නෙහිදී, හෙවත් මීට අවුරුදු
684 කට පමණ පෙර ලංකා රජයේ පදප්‍රාප්තව දඹදෙනි තුවර
අග්‍ර රජකුණ්ඩියකොට විසූ ශ්‍රී සක්කබෝධි වංශානුයාතවූ හෙවත්
බොධිගුණාදී ක්‍රිමාර පරිමපරාක්‍රමබාහු” මහරජාණන්ගේ අග්‍ර
අමාත්‍යවූද,

“සදවන සිදු කියකුඹුයොන නිම සන	රු
කිව් සෙවෙන, තොද වැලිනි යල තො ගො	රු
අරුණු කිහෙණි වී කෙරලත් ලැබ හුරි	රු
පැට්ටි නෙදෙස සුදු පතිරුප දිය ඉසු	රු”යි

සිදත් සහරුවේ කී උභය භාෂාලේඛකාරයෙහි පෙනෙන
ලෙස, එම රජතුමන්ගේ අණින් කේරලයෙන් මුළුතලායකොට
ජයගත්තාවූද සමනලායට පළිතයට යාම පිණිස කඳොහොස
මුවදොර පන්තිස් රියන් දිග හෙයක්ද, එසේම එම හොස තිස්
රියන් දිග හෙයක්ද, උලපනේ ඝනිස් රියන් දිග හෙයක්ද,
අඟහලුවෙහි සුතිස් රියන් දිග හෙයක්ද, එසේම සෙසු තන්හිත්
පාලම් අම්බලම්ද යනාදියෙන් සුත් මහා මාකියක් තනවා
ශ්‍රීපාද වෛරාග්‍යයාගේ භූමියෙහි භාත්පස පවර බදවා සමත්
දෙවරුව පිහිටුවා ශ්‍රීපාද මණ්ඩපය කෙරෙව්වාදීද, අනන්තගල
විහාර භූමියෙහි තුන්මහල් ප්‍රාසාදයක්ද, බෙම්තොට කාලිංග
මුවදොර අසුරියන් මහ හෙයක්ද, කෙහෙල්ගේන ගම්හි යන්ටි
සියයක් හෙවත් රියන් 700 ක් දිග මහ හෙයක්ද, සල්ගමු ගහ
සැලිස් යන්ටියක් හෙවත් 280 රියන් හෙයක්ද, සල් රුක් හෙබ
150 රියන් හෙයක්ද, යනාදී පාලම් හා ආරාම බම් ආලාදියද,
එසේම බෙම්තොට යොදුනක් පුලුල් පොල් උයනක්ද, එක්
දවසින්ම කපු කැටිම් විවිධ ආදිය කරවා කහින පූජා සිව්සක්ද
නැවතත් කහින පූජා 66 ක්ද, මාදෙල්ගස් නම් මහවනයෙහි
ගම්වරයක් සාදවා එහි ප්‍රතිමා ගෘහයක්ද, බොධියක්ද, වෛරාග්‍ය
යක්ද, ප්‍රාකාරයක්ද ඒ අසල මහා කොස් වනයක්ද, යන
මෙකී සියල්ල සිංහලාවූද, සිංහල පුත්‍ර දරුවන් හා සතල
සමපතරින් දිළිහ්දෙකට පරිත්‍යක්‍යකොට බුදු බව ප්‍රාප්ත
කලාවූද, තවත් බොහෝ පින්කම් කලාවූද උත්තමයෙකි.

එතුමාගේ වංශය දුනුකේ වතු වංශයයි අන්තර්ගත වංශයෙහි සඳහන් කර තිබේ. මහාවංශයෙහි:-

“එව මෙව මහාපුද්ගලං ඤාතො රජඤ්ඤ නාමකො
තා සබ්බං පුනරගනන්තො තස්සදුරුද්දෙස්ස භූවෙදස්සි”
යන්නෙන්

ඤ්ඤාය නම්වූ බව සඳහන් කර තිබේ.

සිදත් සගරාවෙහි:-

දකන ලක සියල්, බුද්ධභ වුරෙහි රක්තා,
දෙදෙව් රදලගම් විමනග, පතිරජදෙව් සැරදෙතේ”
යන්නෙන්

“රදලගම් විමනග” යනු දක්වා තිබේ.

දුනුකේවතු වංශය වනාහි ඉතිහාසානුකූලව බලනකල දුනුකේගස් තුබූ වත්තක් නිමිතිකොට නොව බහුමානයෙන් ලත් වත්තක් නිමිතිකොට ව්‍යවහාර වංශයකැයි හැඟේ. ඊට හේතු කවරේද යත්:- සුරුණු කාලයෙහි බහුමාන ක්‍රමයක් තිබුනු බව ඉලනාග රජු විසින් දුනු දියෙන් මුක්ත දුනු සියයක් කොට නාගමහාවිහාරය විශාලකලී බැව් දක්වූ:- “නාග මහා විහාරං සො ජයාමුත්ත බහුසසනං කන්තු” යනාදියෙන්ද, “බහුපවසනං කොසො” යන්නෙන්ද, “හසේනභිකුභිභිවතිහ දණ්ඨා: ක්‍රොශ: සහග්‍රවිතයෙන තෙජාමි” යනාදියෙන්ද පැහේ. දෙවගුන්න කුමාරයා හට දෙවනපැතිස් මහරජතුමන් විසින් ලක්මහරූපි නනතුර හා සිව්දසි භූමියක් පරිත්‍යග කරණලදී. එ භූමිය බහුමානයෙන් මෑත සතරැස් කලිසුතු බවද, එහෙයින් එය බහුක වසතු, හෙවත් දුනුකවත්තයයි ව්‍යවහාර විය හැකි බවද, එසේම එම භූමිය ලත් කුමාරයා හට එම වත්තේ නම වියහැකි බවද, එම ව්‍යවහාරයෙන් එම කුමාර පාරමපරි කයෝ දුනුකවතු වංශිකයෝයයි ප්‍රසිඛව අ හෙයින් ප්‍රතිරජ දෙව මනුත්‍රතුමාටද දුනුකවතු වංශ ව්‍යවහාරය ලැබුනේයයි සැලකිය යුතුයි. “ශතල පතතිග්‍රාහරි” යනු ශබ්දයෙහි මහානිබ්‍රූතීන් හෙයින්ද, “රජශතලසතුරුභිය:” යනු අමර-කොශොකති හෙයින්ද, රජශතල යනු රජසුභුරු හෙවත් රජුගේ මස්සිනා යන අර්ථයෙහි පවතී. එය සිංහලට රදල කියා තදහවුවේ. අද්විග්‍රාම:, ශබ්දග්‍රාම යනාදියෙහි මෙන් සමූහාදී ග්‍රාමීශබ්දයෙන් තදහවූ ගම් ශබ්දයෙන් සමූහාදීය ප්‍රකාශවේ. එහෙයින් රදලගම් විමනග පතිරජදෙව් යන් නෙන් වංශයක් ප්‍රකාශ කලා නොව රදල සමූහ නැමැති

විමානානුගතී ධර්මයක් වැනිවූ ප්‍රතිරූපදෙව නෙමේ යන අතීය ප්‍රකාශිත බව දනගුණි. යථොක්ත හෙතොදියෙන් හා ලකතුලි වංශදුර හෙවත් වසුමුදුර වංශිකයන්ට පරමපරා වශයෙන් තිමිවූ දෙව නාමයෙන් යුත් සිංහලයෙක් බැවින් එතුමා වසුමුදුර වංශික නිශ්ම රදල කුමාරයෙකු බවද නිසැකව සැලකිය යුතුයි.)

කලකණ්ණවති බිසව කලා:-

38 දෙවාධිකාරී. පෙසෙතො වලලිග්‍රාමං මනොහරං
විහාරං තථ කාරෙතො මහාසඤ්ඤාදපති.

දේව නම් අධිකාරීන් වලලිග්‍රාමයට යමා එහි මනහර විහාරයක් කරවා මහා සහනට දෙවී කියාද, යනාදී කරුණු දේව පදමූලක දරකයන් සමබකව දක්නා ලැබෙත්.

බබ්ලිවි. හෙයිගර් පී. එච්. ඩී පඩිතුමා විසින් ලියනලද ඉංග්‍රීසි මහාවංශයෙහිද:-

CHAPTER XIX. THE COMING OF THE BODHI-TREE.

1 When the lord of chariots had appointed to watch over the Bodhi-tree Peighteen ersons, 1 from royal families and eight.

2 from families of ministers, and moreover Eight Persons from Brahman families and Eight from families of traders and persons from the cowherds likewise, and from the hyena.

3 and Sparrowhawk--clans, 2 (from Each one man), and also from

4 the nāgas and the Yakkhas;

1 In devakula the word deva is evidently to be taken in the sense of 'King,' and merely as a synonym of Khattiya kula means here, as below in 30 and 31 the in bidual delonging to a class or craft,

WILHELM GEIGER,

PH. D.

THE MAHAVAMSA.

යනු දැකිනයි.

“දෙව්පදප්‍රසන්න පරමපර ගැණ වෘත්තමාලාබ්‍යවෙහිදු”:-

16 “ගුණවාන් ඛනවාන් වාගම් රූපනිජිතමනම්ථ;
විද්‍යවිතය සමපනොතා මහාකුල සමුදහව;

17, සඵලවරණලේභාප හුමර; පරවිරහා
ආභ්‍රත් වික්‍රම සිංහාබොධ වික්‍රමාජිජිතසද්‍යා;

21 ප්‍රභු ද්‍රෝණී පුරසථ සසදනනා හුකනාග්‍ර සමපද;
ශ්‍රීමතා; ප්‍රතිරූපසස පයසිංහසස පුත්‍රිකාමි

22 දෙව්මාහරණී සඤ්ඤා සමාහරණ හුමිතාමි
ජනනාහලාද ජනනි මුප යෙමෙයථාවිති

46 මොහනමාංසි සඵලගතාං හරන් ස්වකුලොප දෙශ
කිරණේ
ද්‍රි:බිත සනි කෙරව කුලප්‍රබෝධ’මනුභාවයනනා හුපදං
“වික්‍රමසිංහදෙව්” ජලබිප්‍රහුන නිමදිතිරිථ මුතිරයං—
ශ්‍රී සන ශාසනාදි ශීර්ව’ද්‍රදෙනි කවිවෘද්ධිවිතනහසි”
යනාදින් නිදීෂවයි.

තවද මධ්‍යල සබ්‍රහ්මචාරීන්ගේ සහෝදර විල්ගම්මුල මහානෙත්‍ර ප්‍රසාදමුල සථවිරයන් වහන්සේද රංමුංගොඩ නිවාසිභූත වික්‍රමසිංහදෙව අමාත්‍ය පරපුරට අයත් බැව් වෘත්ත මාලාබ්‍යයෙහිම ප්‍රකාශයි, “තවද මේ ගැණම කරුණු ඇතුලත් පැරැණි කීමක්:-

1	“දෙව්සිරි සැපත් විලසින් සැප විදින නි
දෙවිරජ සේම උමනමුවෙහි වැඩ වෙසෙ
දෙව්පති රජ මැනිගෙ දු කුමරිය රුවැ
මවසද විය දේව ආහරණ ව	නි
නි
නි
නි
2	වික්‍රමසිහදෙව නම්සුත් ඇමති හ
පැතුම් බලෙන් දවිය කුමරෙක් සොද
විභූති බල පපා වැඩෙනා කුමර සෙ
ශෝසුම් සස්න වෙත පුදකරව් එව්	ට
ට
ට
ට
3	අ ර න් ගල්ලැනේ වැඩ සිටියයි තෙර
ප ර න් පශුවට යයි ඔබගෙ පිං ක
ව ර න් කදිර පුරයෙන් ඔබට පරසි
ගු ර න් කවද මලිය දෙව් අරහත් තෙර	ස
ස
ස
ස

- 4 හිරුකුල තිලකයට සිළුමිණෙක වන් යු රු
හිරු රැස් කලක මෙන් දස දෙසට පියක රු
දෙහොත් මුදුන්දී සුරනර එපුද කෙ රු
මලියදේව මහතෙරිදුන්ට මුහුබු රු
- 5 කලණුවනි දේවාස සැදුහැ ඇති කො ට
විජය මහපාය කරවා පුදන්න ට
දෙවි සුමගුල් මහ තෙරිදුන්ට සැල කො ට
පිදුවේ නිවන් සම්පත් අත්කර ගත් ට
- 6 අනේ දේව සුමගුල් අප මහ තෙරි ද
ගුනේ දස දහම් ලොව හැමට පරසි දු
විනේ සිටකෙ වදහල මින් සිත් පුරු දු
අනේ කවර කලකින් දකිමුද තෙරි ද
- 7 කංපල විලස සතහට එන සියලු බ ට
පිං පව් විලස ඇත සැමටම විජාන ට
ජංමගතිය ඇතෙක දනගන්ට බ ට
ජංම නිවරණය සොවියත් පසිමුබු ට
- 8 අං වි, ආරු මට නොදැනෙයි දෙමලු බ ණ
සුං වි, නුමුත් පද බැන්දෙමි ගුණ ඇඳි ණ
අං වි, වෙලා මගෙ සරුපය සිතට ගෙ ණ
පංවා, සුදෙන් අහො ගියෙ ඉරණං ගම ණ"

(පතිරුපය යන ගම, දුනුකේවත්ත, එම වෙල, දෙල්ගස්සාය, රංඛකල්ලේ ආහරණවෙල යනාදී ගම්වර ජයසිංහදේව පරපුරට හා ආහරණදේව පරපුරට උරුමව තිබේ. ජයසිංහ දේව, ආහරණදේව යන දෙකුලෙහි ජනී ජනයෝ රංඛක ගල්ලේ හා පතිරුපය යන ග්‍රාමයෙහි සිටිත්. වික්‍රමසිංහ දේව පරපුර සතරකෝරලේ සිටිත්.)

තවද, විදගම ශ්‍රී මෙහෙය සාමිනුයන් වහන්සේ ගැණ හා එතුමන්ගේ අග්‍ර ශිෂ්‍යභූත නියදවනේ “පුසසුදව සුමංගල” සථිරයන් වහන්සේ ගැණත් සදහන් පැරැණි සන්නස් ලිපියක් තිබේ. එනම්:— “සව්‍යනි ශ්‍රී මනුමකානු කරන හගි රථාදි සුයභිවංශොද්‍යාන සුමිත්‍ර රජ පරිත්‍රාහිත්ත නවරත්නා බිපති ශ්‍රීමත් ශ්‍රී සඤ්ඤාබෝධි ශ්‍රී භුවනෙනකබාහු චූත්‍රවර්ණ සාමි යාපාපට්‍රනට වැඩ එහිදී මැදින් දින පුර පසළොස්වක් දවස්හි විදගම ශ්‍රී මෙහෙය මහතෙත් පාමුල මහතෙර සාමිනුගේ

අප ශිෂ්‍යයා නිශ්චයවනේ පුස්තකයෙහි සුමධනල සාමිනිගෙන් බණ අසා සන්තොෂවැ පළමු “මලියදෙව” මහාසංවිරයන්වහන්සේ වැඩ විසූ සිරියාල රට බඳ නිසසමහපායට හිරසඳ ශිලාලෙඛන කරවා පිදු දැන ක්ෂේත්‍රයා කල් යාමෙන් අනාවාසවැ තුඩු බව අසා එහි මුල් බිජු පස්පණස් අවුණක් එහි බඳ ගොඩවල්, විල්, ගෙවතු, ගහකොල මෙකී සියල්ල මේම “පුස්තකයෙහි සුමධනල” සාමිනිට බස්පත් ලියවා දන් දුන් බැවින් මේම මහතෙර සාමිනි තමන්ගේ ශිෂ්‍යයානන් අසංවල්ලට බමාසනාදායවැ හිඳ දෙසූ බමුවාක් පවුතියෙහි ආන්තොෂවැ තමන් වහන්සේ දන් ලත් “මැදගොඩ” ගම් වටනා පසය හා පත් පොත් සිවුරු පිරි කර සහිත සියල්ල මහ ඇමැති ගණ පිරිවර වැඩ සිටි රජු ඉදිරියෙහිදී මෙම “පුස්තකයෙහි සුමධනල” සාමිනි මහතෙර සාමිනි විසින් හිමිකොට දෙවූ බැවින්දී මෙසේ පැවතු මේ දැන වාතනිය අනාවාස නොවනසේ ස්ථාවර කරණු පිණිස හා ගම් දනවරට නායකයන් විසින් ආනාතිත්වුවක් නොකර නොකියන්ටත් කාකයොන රූප ශිලාලෙඛන කරවමින් දන්වා මේ නිසසමහපායට නියමව පැවත ආ මුල් බිජු පස්පණස් අවුණ හා දළකඩමසි විජිතීපතක් හා අනර්භියවූ සිවුරු හා අසාරණපාසුරුණදී නොසෙක් ශ්‍රමණ පරිස්කාරයන් සලස්වා දෙමින් නවද මෙකියන සාමිනිගේ ශාසන් බඩු පරම්පරාවටද හිමිවනසේ දෙවෙණුලියාවෙන් මහ ඇමැත්තන් පිරිවර වැඩ හිඳ මේ වටනා පසය දන්පත්කොට දුන් ගෙයින් මීට ඉදිරි කොසිකලෙකවත් ඇත්තලයන් හෝ අස්සලයන් හෝ ගොන් බද්දන් හෝ සිවැසියන් විසින්වත් විසවුලක් පැමිණිවිට තුඩු රුවන්හි ගුණ දන් රජමහ ඇමැතිවරුන් විසින් අධිකරණ විනිශ්චයෙහිදී අසා විසවුල් දුරුකොට දිව්‍ය මනුෂ්‍ය සම්පත් හා නිවාණ සම්පත් අත්කළ මැනවි. නවද ශ්‍රී සබ්බවර චක්‍ර වාහි සාමිනි වහන්සේගේ (ශ්‍රී බුඩ) වර්ණයෙන් දෙදහස් එක් විසිවන මැදින් දින පුර පසළොස්වක් දිනයෙහි බමරප පිරි වෙණෙදී “පුස්තකයෙහි සුමධනල” සාමිනිගෙන් බණ අසා සන්තොෂවැ මෙකී සාමිනිට වටනා පසකොට දුන් “මල්ලාව” වැවත්, එයින් දියගලන කුඹුරුත් නිසසමහපාය අසල මුල් බිජු පස්පණස් අවුණක් මෙකියන සාමිනිගේ බඩු පරම්පරාවට හිමිවනතුරු දුන් බව මෙයින් බලා දනගු—” යනුයි.

නවද මසුර සංකෘතයෙහි:—

64	“තු හු රු ව න් සුදන නිති බැති පෙමින් යෙ	දි
	ම සු රු ව න් සිතු සතුරන් මෙන්ම පුහුබැ	දි
	සි තු රු ව න් සෙසින් වන් දෙවන යදි ය	දි
	මැති රු ව න් මෙදෙවි හිමි දෙවි තුරෙවි රු	දි”

භක්තිප්‍රේමයෙන් යුක්තවැ නිරන්තරයෙන් රන්කුසල
සුදන්තාවූ මසුරුක වැඩෙන විත්තයත් හතුරන් මෙන් ඵලවා
දුටු විත්තාමාණිකායක්සේ යාටිසු කළ කළ වසතුන් දෙවන්
තාවූ මනත්‍රී රන්කයක්වූ මේ දෙවසාවූ නෙමෙ දිව්‍ය වාසයක්
මෙන් සප්තවිය, (යනු එහි භාවයයි.)

භංස සංකෘතයෙහිදු:--

“නිතිවනරත්න	රුවන් සතුරුවන් ඇ	ති
නිතිවනරත්න	දිසුලෙන් මොක් මගන නැ	ති
නිතිවනරත්න	දෙවර්ණකුල රුක පැව	ති
නිතිවනරත්න	මාහිමි හිමිසද පව	ති”

අවිච්ඡිකාවැ පැවත එන්නාවූ විනිස සිසා නැමැති රන්ක
යෙන් (නිමිතවූ) රූපයන් වැනි සතුරුවන් ඇති (ශ්‍රේෂ්ඨ යති
සමූහයා ඇත්තාවූ) විනය නැමැති ආලෝකයෙන් නිරතුරු
නිඵාණ සැපය පීණිය මානිය සෙවීම පීණිය කරණ උත්සාහ
ඇත්තාවූ වනරත්න නම් අපර නාම බෙයක් ඇති දේවර්ණ
කුලය නොහොත් ශ්‍රේෂ්ඨ දෙවවංශ සබ්බකත සෘත්‍රිය වංශය
ආරක්ෂාකොට පැවත එන්නාවූ ශ්‍රී රජතුරු වනරන්ත සබ්බරජ
සාමිකුතෙම නිරන්තරයෙන්ම වැඩ වාසය කෙරේ. (යනු
එහි භාවයයි.)

තවද වත්තල නම් ග්‍රාමයෙහිදු විජයබාහු වෙහෙර වඩි
ණය කොට ආරණ්‍ය සෙනසුනෙහි (හෙවත් වනවාසලෙහි)
විහරණය කළාවූ නාගසේනාභිබාන මහාසථවිර සාමිත්ව
මුහුබුරුවූ බොධිපාලක ජනයාට ඊශ්වරවූ අලසෙන්ගවු
භුණත්තරු නම් රජෙක්විද? ඔහට බණ්ඩුයෙන් උත්තමවූ
අලගක්කෝනාර නාමය හා සමබකවූ අත්තනායක මනත්‍රී
ශ්වරයන්ගේ සහෝදර බුහුණැතිවූ පත්මවති නම් රජ කන්‍යා
වගේ සාමිවූ අසිග්‍රාහක සුද්ධිනාභිබාන යම් මහා ලෙඛක
මනත්‍රීකුසෙක් ඇද්ද? ලඛිකණි වංශයෙන් පැමිණියාවූ
සැපයේ වැජඹෙන ලෝකයෙහි වසුයා මෙන් ප්‍රසිද්ධ යශස්
ඇති (අසම්භින්න දේවර්ණ කුලයෙන්) පැවත එන්නාවූ ජ

මනුෂ්‍යවරයාහට මනෝනාශ්‍ය කරන්නාවූ මුහුබුරුවු (වන් රනන සබ්බසර මාහිමියෙකුට නමස්කාර කර) යන, (මෙයද හංස සංඥායෙ දශපද සැහැලි භාවයෙකි.)

තවද, ජානකට්ඨ කථාවෙහි දෙවබ්බි ජානකයෙකි:—“දෙවනි සමුනි දෙව, උපපතතිදෙව, විසුති දෙවනි නිව්ඛා, නොසු මහාසමමනකාලකො පට්ඨාස ලොකොන් දෙවනි සමමනනා ග්ජකුමාග්දසො සමුනිදෙව නාම, දෙවලොකෙ උපපතනා උපපතතිදෙවනාම, බිණ්ණාසවා විසුති දෙවනාම, වුනනමි වෙතං සමුනි දෙවනාම, ග්ජනො දෙවිසො කුමාග්, ප- යනාදින් කියනලදි. එහි අදහස නම්:— සමුනිදෙවයෝය, උපතති දෙවයෝය, විසුති දෙවයෝයයි, දෙව නාමය ඇත්තාවූ උතුමෝ තෙ කොටසක් වෙත්. ඔවුනතුරෙහි මහාසමමන කාල යෙහි පටන් ලෝකයා විසින් දෙවියෝයයි සම්මත රජකුමාග් දිඝු සමුනිදෙව නම් වෙති. (මිහුළු නුවර රජය කළ සගර දෙව රජහුගේ පුත්‍ර මඩුදෙව රජ ඉස නරකෙසක් දක එය කපුවා ලවා උදුරුවා කපුවාට මහත් තනතුරුද, මඩාදෙව පුතුව රජයද පාවාදි මඩාදෙව නම් අඹ උගනෙති සුවාසු දහ සක්භවුරුදු තපස්කොට්, අසු කෙළවර බුහුලෝකයෙහි උපන්නේයි. ඒ රජහු පටන් මහාසමමනවාස යන නම පෙරළී මඩාදෙව වංශ නම් විය.) උත්තතති දෙවයෝ නම් දෙවිලොව උපන් දෙවියෝයි. විසුති දෙවයෝ නම් ස්වර්ණවූ බුදු පසේබුදු මහ රහතුන් වහන්සේලා යනාදියයි. මේ තෙ කොට සට උත්තමානිවාචක දෙව නාමය හිමිවේ. පුළොන්න ත්‍රිවිධ දෙව නාමයන් අතුරෙන් සමුනිදෙව නාමය හෙවත් “දෙව” යන ව්‍යවහාරය පවත්නේ මහාසමමනයෙහි පටන් පැවත එන රජවරුන්ට හා දේවින්ටත් කුමාර කුමාරිවරුන්ටත්ය. මෙම දෙවනාම ව්‍යවහාරය යම්කිසි කුලයකට පරම්පරා වශ යෙන් පවත්නේ නම් ඒකානායෙන්ම හේ රජකුලයෙහි ලා සැලකීම සුකති සුකතයැ. මෙලික්දිවිහි පවත්නා දෙවනාම යෙන් ප්‍රකට එකම වංශයද මෙය වේ. මහබෝ වඩා පැමිණි බොධිගුණාදි කුමාරවරුන්ට දෙව පදය තිබුණේය. ඔවුන් ගෙන් පැවතෙන දරු මුහුබුරෝත් දෙව පදය මුල්කරගණ එන්නෝ වෙත්. නුත් කාලයෙහි පටන්ම ලකතුළ පැවත එන සිරිදෙව, බලදෙව, පුසුසදෙව, බසුසදෙව, යනාදි නාමයන්ගේ අනායෙහිද, දෙවනාථ, දෙවරජ, දෙවලබ්‍යාසුර, දෙවපුත් රජ, යනාදි නාමයන්ගේ අදියෙහිද දෙවපදය පවත්නේමය.

මෙහි පහත අනිත වනීමාන දෙක්හි පවත්නා සම්මුති දෙවනාම සලසාස් යථාවිධින් දක්වනු ලැබේ:—

පුරාතන සම්මුති දෙවනාම.

(දඬදීම.)

- 1 සහර දෙව්
- 2 සාහර දෙව්
- 3 මබා දෙව්
- 4 දෙව්
- 5 මහාදෙව්

(ලක්දීම.)

- 6 පඩුවස්දෙව්
- 7 දෙවගුනන
- 8 සිරදෙව්
- 9 බල දෙව්
- 10 පුසා දෙව්
- 11 බසුර දෙව්
- 12 මහාබන දෙව්
- 13 රණසිංහවංශපුණ්ණිදෙව්
- 14 විරසිංහවංශපුණ්ණිදෙව්

(දෙවමංශික) ප්‍රවුජිත දෙව
නාම (ලක්දීම)

පුසාදෙව් ප්‍රවුජිත
මලිය දෙව් ,

- මහා දෙව් ,,
කාලකඤ්ඤාදෙව් ,,
දෙවසුමබහල ,,
සුමන දෙව් ,,

- 15 දෙවලචක්‍රාධිපතියක
- 16 දෙවලචක්‍රාසුර
- 17 දෙවසේනානායක
- 18 මහාදේව
- 19 දෙවරුප්
- 20 මහාලාණ දෙව්
- 21 ඊව් දෙව්
- 22 දෙවුනාර්
- 23 දෙවප්‍රතිරුප්
- 24 වික්‍රමසිංහදෙව්
- 25 දෙවසාමි
- 26 දෙවමනත්‍රි
- 27 මබහලදෙව්

වනීමාන සම්මුති දෙවනාම.

- 1 ලබෙනභවරදෙව් යේ
- 2 වාසලසිංහ දේව් යේ
- 3 සුබ දේව් යේ
- 4 විජයසිංහදේව් , යේ
- 5 මිතුරුසිංහදේව් යේ
- 6 ගරුසිංහ දේව් යේ
- 7 එදිරිසිංහ දේව් යේ
- 8 ප්‍රවුජිත දේව් යේ
- 9 රුපසිංහ දේව් යේ
- 10 කුලසිංහ දේව් යේ
- 11 රුපසිංහ දේව් යේ
- 12 සමරසිංහ දේව් යේ

- 13 රණසිංහ (වංශපුණ්ණි) දේව් යේ
- 14 විරසිංහ (වංශපුණ්ණි) දේව් යේ
- 15 පුත්‍රසිංහ දේව් යේ
- 16 ලච්ඡාසුර දේව්⁶ යේ
- 17 බමිනිනි දේව්⁶ යේ
- 18 සේනානායක දේව් යේ
- 19 රුපපක්‍ෂ දේව් යේ
- 20 රුපකරුණ දේව් යේ
- 21 රුපනොත්ති දේව් යේ
- 22 මහාදේව් යේ

23	රජකරුණබිපති		56	දසෙත් දේව	යේ
	දේව	යේ	57	ලියන දේව	යේ
24	ජයසිංහ දේව	යේ	58	මහිඤ්ඤ දේව	යේ
25	විකක්‍රමසිංහ දේව	යේ	59	අයබද්ද දේව	යේ
26	විජයකුඩා දේව	යේ	60	කෝරඤ්ඤ වසුම්පුර	
27	මනත්‍රී දේව	යේ		දේව	යේ
28	මඩගල දේව	යේ	61	සහසිංහ දේව	යේ
29	සමරකුඩා දේව	යේ	62	රත්දන දේව	යේ
30	වසිමාන දේව	යේ	63	විකිරිලමා දේව	යේ
31	එදිරිමානන දේව	යේ	64	මාතෙල්පුර දේව	යේ
32	සෙනරත් දසනායක		65	සිංහපුර දේව	යේ
	සේසත්පුර දේව	යේ	66	රණේපුර දේව	යේ
33	මහාලංකාපුර දේව	යේ	67	මැණික්පුර දේව	යේ
34	කුඩාලංකාපුර දේව	යේ	68	දේවපුර දේව	යේ
35	රත්දිනුපුර දේව	යේ	69	හඳුන්පුර දේව	යේ
36	මනන දේව	යේ	70	මන්තෙනතිපුරදේව	යේ
37	පඤ්චාසුර දේව	යේ	71	රජපුර දේව	යේ
38	රත්කොත් දේව	යේ	72	වංශපුර දේව	යේ
39	රත්පරි දේව	යේ	73	රජමුනි දේව	යේ
40	රණමුනි දේව	යේ	74	වාසලමුනි දේව	යේ
41	රත්සෙට්ටි දේව	යේ	75	ගුණමුනි දේව	යේ
42	සෙට්ටිවතනි දේව	යේ	76	ජයමුනි දේව	යේ
43	අලංකාර දේව	යේ	77	වලිමුනි දේව	යේ
44	පතම දේව	යේ	78	රත්මුනි දේව	යේ
45	රණමණ්ඩා දේව	යේ	79	ගරුමුනි දේව	යේ
46	ආභරණ දේව	යේ	80	ඉසුරුමුනි දේව	යේ
47	සිරිපත්‍ර දේව	යේ	81	විජයමුනි දේව	යේ
48	රත්බඳි දේව	යේ	82	නම්මුනි දේව	යේ
49	නත් ඉදිරි දේව	යේ	83	දේවමුනි දේව	යේ
50	ආරච්ඡි දේව	යේ	84	එදිරිමුනි දේව	යේ
51	සමක්කට්ටු දේව	යේ	85	රුවන්මුනි දේව	යේ
52	හේවා දේව	යේ			
53	සුදු දේව	යේ			
54	රත්තැටි දේව	යේ			
55	රත්මාල දේව	යේ			

යනාදියයි.

“දෙවසර-දෙවසර රජුන්හට
සුරනතුරෙහි දවනුයේ (දේව)
උතුම්දේව-දේව, බිඹ, මොකු
(සු) පාමොක්.” යනු රැමන්
මල දෙවශබදානී දක්වනලද
ගීයකි.

යලිදු, සුරවිද්‍යාදුෂණ ඒ. ජේ. ඩබ්ලිව්. මාර්ෂේ රවේ මහතා විසින් ලියා ප්‍රසිද්ධ කරණලද ත්‍රිසිංහලේ කඩයිම් පොතෙහි 43 වෙනි පිටේ සිට 67 වෙනි පිට දක්වා හතර කොරලේ නානායක්කාර විතති, ලංසකාර, වෙඩික්කාර හේවා නම් යනාදිය දැක්වනු නැත:—

343 බඹරගම ඉලන්දුර් දේවයා. (නානායක්කාර රදල) දෙසාල දහවුණු පත්තුවේ හේවා නම්:—

466	දුනුකේවෙල රජපක්‍ෂ දේවයා	(හේවාචසම)
488	එමු විජේසිංහදේවයා	”
489	එමු වලිමුනි දේවයා	”

බෙලිගල් කෝරලේ කදුපිට පත්තුවේ හේවා නම්:—

560	යටපානු දේවයා	”
-----	--------------	---

කිරවැලි පත්තුවේ හේවා නම්:—

600	කුඩාපල්ලේගම දේවයා	”
601	ඉළිපැත්තවුවේ දේවයා	”
602	එලමල්දෙනියේ වරිසපුලි දේවයා	”
603	එම නම වලිමුනි දේවයා	”

ඕතර පත්තුවේ හේවා නම්:—

634	මොරවක වම්මාන දේවයා	”
-----	--------------------	---

බෙලිගල් කෝරලේ ගාර්දියේ හේවාචසම්:—

686	එලමල්දෙනියේ හතුරුසිංහ දේවයා	”
-----	-----------------------------	---

යනාදිය පෙනේ.

මෙසේ යථොක්තාකාරයෙන් ශත සහ ස්‍ර සංඛ්‍යාත නාමයෝ ලක්දිව දස දිසාභාගයෙහි විද්‍යමාන වෙත්. මෙම වාසනම් ව්‍යවහාරයෙහිද ඔප්පු නිරප්පු සන්නස් කුඩපත් ලේකම් මිත්‍රී ආදියෙහිද දැක්වමාන වෙත්.

මෙහි පැහැණෙන වගවාසනම් අතුරෙන් සමහරක් පූජී පරම්පරාගත ඒවාද සමහරක් තත්තත් කාලික රජදරුවන් විසින් පරිත්‍යාග කරණලද ඒවාද වෙත්. සමහර වගවාසනම් ඒ ඒ පශ්චිම කාලවල සිටි ඇතැම් නිලධාරීහු යටපත් කර දමූහ. දැනුණු සමහරු එසේ කොට තමන් නිවසනා ගෘහ නාමය යොදති. ඊට නිදසුනක් මෙසේයි:— දෙවලඛකා පර භුරේ ගෘහයකට තුඩු නාමය සෙනවිගෙදර කියා වේ. සෙනවි

ගෙදර-සෙවනෙ ගෙදර-පවනෙ ගෙදර-ලිදේ ගෙදර-කන්දේ
 ගෙදර- යනුවෙන් වෙනස්කර තිබේ. මේසේ නම් ගම් වග
 වාසගම් වෙනස් කිරීමට ප්‍රථමයෙන්ම ආරම්භකොට
 තිබෙන්නේ පෘතුගීසි ඕලන්දාලාස හා මහනුවර අතරම රජ
 කාලයක් අතරතුරය. මේ බව පැරැණි කරුණුවලින් පෙනේ
 මය. එය එසේමැයි. මෙහි ඉහත සඳහන් කළ දෙව ලඬකා
 පුර මහාමනත්‍රිතුමා නම් පළමුවෙනි මහා පරාක්‍රමබාහු නරේ
 ශවරයන්ගෙන් මහාසේනාධිපති තනතුරු ලබා ඒ රජහට
 පැමිණි නොයෙක් බිහිසුනු සටන්වලින් ජයගෙණ දුන්නාවූ
 ලඬකණ්ණි වංශාභිජන මහාසේනාපතිගෙනි. එම ඇමැති
 තුමා සමබකව හා එතුමාගේ බිසව ගැණන් සඳහන් පැරැණි
 කවි දෙකක් තිබෙත්. එනම්:-

කොඩියකුත් රතු බැඳපු සවරන් සඳන සුදයට පෙරවු නේ*
 කොනවියත් සහ සව්වලංසේ දවුන්බේකුත් සමගි නේ
 කොඩියකුත් තව පිහිටි ඉර හඳ මාන පස මේ සමගි නේ
 මෙම සිරිත් ඇති දෙවලඬකාපුර සෙනවි යති පෙරවු නේ
 කුරුකුරු ගඳින ගඳින බිතල රත්දො තරිකිව ගඳින ලමා
 එම කුරු ගඳින ගඳින බිත්ල රත්දො තරිකිව ගඳින ලමා
 නැඟිලිය ගඳින ගඳින බිතල රත්දො තරිකිව ගඳින ලමා
 පුස් පරග මැණිකකි රත්දො තරිකිව දෙවලක්පුර
 ඇමැති ලමා
 යනුයි.

මේ ආදියෙන් දෙවවංශිකයෝ දෙවපද මූලක දරක බොධි
 ගුප්තාදී පරමපරාවෙන් පැවතෙන්නන් බව හඳුනාමලකයක්
 සේ පෙනේ. සුඵොක්ක හෙතුදහරණදිය වංශපුණ්ණි
 සබ්බක නාමබෙයවත් දෙවවංශිකයන් පිළිබඳ ප්‍රවාහති
 පරිශ්‍යනය දිගින්ස පමණැයි හඟිවූ.

ඉහා 'සුසිදු බොධිගුප්තාදයෝ යෙ
 කුමාර: සුබොධකගතො බුද්ධමනා,
 නද්දරහස සද්දෙව වංශප්‍රචාර:
 ක්‍රමාදජවමෙ 'සමිත්' නිරුක්තොමයාතු.

බොධිගුප්තාදී දෙවපද මූලවංශ ප්‍රකාශක අජටම
 පරිච්ඡදය නිමි.

9 වෙනි පරිච්ඡේදය.

යථොක්ක දෙවමංශිකයෝ වනාහි වංශපුර හෙවත් වසුම් පුර නාමයෙන් ප්‍රකටවීමට ඇති හේතු කවරහ යත්? දෙවනාම් පිහිනිය මහරජ තුමාගේ එක් දිනක් මහමෙවුනා උයනට ගොස් මිහිදුමහතෙරැන් වහන්සේට නුමස්කාරකොට මහබෝ වඩා පැමිණි සියල්ලන්ට තනතුරු හා ගම්වර දුන් නිසාව දන්වා එකත් පස්ව හිඳ සොමිනි! මහා බෝධීන් වහන්සේ ආරක්ෂා කරන්නාවූ බොධිගුත්තාදී, මහලේනාවරුන්ගේ වංශය මේ ලඬකාවිපයෙහි පිහිටියේදැයි විචාරාහ, මහරජුනෙහි! ඒ මහලේනාවරු දරු මුහුබුරන් සමග මහා බෝධීන් වහන්සේට පෙළුහර කෙරෙත්ද? එකල උන්ගේ වංශය මුල් බවුයෙ නම් වන්තේයයි කීසේක. ඒ අසා රජපුරුෂෝ සතුටුවූ රජගෙට ගොස් මහලේනාවරුන් කැඳවා නොපණේ වංශය රක්ෂාකරව් යයි කිවුය. නොප නොබිඳුනු වංශ ආත්තෝව හෙවත් වංශ පුරකයෝව මහාබෝධීය ආරක්ෂා කරවියයි “ඔං අසමනනා වංසො හුත්වා, මහාබොධිං පරිපාලෙහි” “වංසං වො පරිපාලෙථ” යනාදීන් අනුශාසනා කලාහ. ඒ නිමිතිකොට “වංසං අපුරුෂං පුරෙතති, පාලෙස්සනතීති, වංසපුරකා, යනු නිමිචන බැවින් වංශය පාලනය කලානුය, පාලනය කෙරෙත්ය, පාලනය කරන්නානුය, යන වාක්‍යයී ඇතිව වංස සද්ධූපපද “පුර පාලනෙ” යන ධාතුනු කෙරෙන් පරව “සබ්බතොණුවුත්තාවිවා” යන කාතකයනු සුත්‍රයෙන් කතීකාරකයෙහි ‘ණුවු’ ප්‍රත්‍යයවූ එම ණුවු ප්‍රත්‍යයට “අණකාසුණුවුනං” යන සුතුරෙන් “අක” යනාදෙශවූ වංශපුරක ශබ්ද සිටියි. ගොත්‍ර වාචි වංශ ශබ්දය සිංහලට බිඳෙන කලා වස් කියාද පංක ශබ්දය පැකුම් කියා බිඳුනාක්මෙන් වසුම් කියාද වේ. ගොත්‍රය හෙවත් පරම්පරාව කිවමනා තන්හි “වසම” යයි බොහෝ දෙන භාවිතා කෙරෙත්. එයම සඝ්රට අදෙස් හකරෙන් වහම් (පුර) කියාද, සිර විපයභාසයෙන් වසුම් පුර කියාද සිටියි.

ජනවංශයෙහි:—

“රජ ඇමැති ආදීන්ගේ අබමිය බලවත්ව වැඩිමෙන් සොර සතුරු බිඳෙන් වනයට පැමිණි රජ වංශිකයන් අතුරෙන් සමහර කෙනෙක් පව් නොකොට ලජ්ජා හිනිසෙන් යුක්තව කුලාභ්‍යාර නොනසා අල මුල් එලාඑල අනුභව කරමින් බොහෝ

කාලයක් වංශපුරණ කළ හෙයින් වංශපුරකයයි කියාද" යනාදිය දක්වන තැන පෙනෙන කරුණු සලකා බලන විට දෙව ධර්ම රක්ෂා කළ අසුර හා නොකිලිවූ වංශ පරිපාලනය කළ බවත්, දෙව්නම්පියනියා මහරජුන්ගේ වචනය උවදුරු වලදීද කුඩා නොකළ බවත් විශේෂයෙන්ම පෙනේ. "මේ අදි කරුණු සැලකීමෙන් ශාක්‍ය වූ මෛත්‍රීය වංශික දෙවසිටු කුමාගෙන් පැවතෙන පරම්පරාවට "වසුම්පුර" යනු අඩිපිට වශයෙන් හිමි නමක් බැව් උගත් ලෝකයාහට වැටහේමය. මේ "වසුම්" පුර යන්න පිළිබඳව සමහරුන් කුළු පවත්නා අහේතුක සාවද්‍ය කල්පනා පූජෝක්ත සාධකවලින් තීරණය විය යුත්තාහ.

හකුරු නාමය.

"යෙ සුභස්ස බලන්තස්ස හිතා මොරිය වංසජ්
පලායිතා නරවාසං කප්පයිංසු තභිං තභිං" යනුවෙන්

මහාවංශාගත පරිදි ඉහතකී මෛත්‍රීය වංශික දෙව සිටු කුමාර පරපුරෙන් පැවත එන්නෝ ශුභ නම් බලතා කෙරෙන් බිය වූවාහු මනුෂ්‍ය වාසයෙන් පලා ගොස් කඳු අරණ්‍යාදියෙහි ගිරි සිව්වල ඒ ඒ තැන සැගවී විසූහ. එකල ඔවුන්හට හෙවත් දෙව වංශිකයන් හට ගල්ගුහාවල හා අරණ්‍යාදියෙහි වසන හෙයින් "අරණ්‍යගිරි වංශිකයෝයි" අන්‍යයෝ ව්‍යවහාර කළාහුය. නැවත මැන කාලයෙහි කඳුවල සිටින හෙයින් "කන්දේ ඇත්තෝයයි" ව්‍යවහාර කළ බව පෙනේ. මෙප රිද්දෙන් මොවුහු කඳු අරණ්‍යාදියෙහි සැගවී සිටින විට තමන් ගේ ජීවිතාරක්ෂාව පිණිස වනයෙහි බහුලව නිවූ හින්තාල වාක්‍යයන්ගේ පුළු රසයෙන් ඉතා මිහිරි රසයක් වූ එණිත ශකීර් සාදා වෙළඳුමට පටන්ගත්හ. එහෙයින් හකුරු සාදන්නෝ හෙවත් "හකුරෝ" යයි ව්‍යවහාර කරන්නට පටන් ගත්හ.

සගරම් නාමය.

පූජෝක්ත දෙව වංශිකයෝ වනාහි සගරම්යයි ප්‍රකටවීමට හේතු කවර හයත්- දේවානම්පියනියා මහරජුන්ට දෙව යන්වහන්ස! අපගේ සම්මිත් තෙරණියන් වහන්සේ සමග ආවා වූ අපට සමාන කුල කුමාරිකාවෝ ඇත්තාහයි කී කල්හි රජතුමානෝ සතුටුවූ වස්ත්‍රාභරණදිය දෙවූහ. එකල්හි

බොධිගුණා කුමාරයෝ සබ්බමිත්තා සථවිරින් වහන්සේ සමීප
 යෙහි “හඬාලහකාණ්ඩයෙහි” වසන්නාවූ මොරිය නම් ශාක්‍ය
 වංශයෙහි උපන්නාවූ බොධිගුණා සථවිරින් වහන්සේගේ බාල
 නැගැණි වූ “සුනංද, සාමනේසිය” රාජ නියෝගයෙන්
 සිව්වැනි හරවා සුදු පිළි හඳවා සමාහරණයෙන් සරසවා ඒ විහාර
 යෙහි පටන් හෙවත් මෙහෙණවර පටන් නමන්සේ මාලිගාව
 දක්වා මාභීය කසල හරවා කෙහෙල් තොරන් බජ්ජනාක
 පුන් කලස් ආදියෙන් සරසවා මහත් වූ පෙරහරින් ගෙන්වා
 නමන්සේ මාලිගාවෙහි වාසය කරවූහ.

එහෙයින් කුලනිර්ණයෙහි කියනලදි:—

1 “ශ්‍රී බුඛ වර්ණ	ක 3 දෙවගන සරණ කො	ව
වර්ණ පෙනි දහසෙ	ක නපස් වෙස් හැර ඉවත	ව
අවුරුදුද දහසෙ	ක දේවසා නමක් කො	ව
දෙවා වදහල එද අනස	ක එයින් පැවති නමක්කො	ව
2 ඔසරි සැට්ටත් ගෙ	න 4 ඉර හඳ කොවා	ලා
කරට කනව රන් රිදි		
බරණ වෙන වෙ	න ඔවුන් න කඩුවකුන් දී	ලා
පිළි අහරණන් ඡේත	න ශ්‍රියන් න ඇඳ	ලා
දෙවා වදහල නිරිදු අනසෙන	දෙවා වදහල නිරිදු අන	ලා
5 බුදුන් ලොව උපන් තැ	න	
සහරම් කුල එතැන් පැවතු	න	
උන් පසක ගොසි	න	
ගොසින් කන්දේ උසක සිටිමි	න”	

(මේ කවිවල ව්‍යාකරණවර්ණයෝ දෙසැණින් තුබූ සැට්ට යෙදිවූ)

බොධිගුණා කුමරු සුනංද දේවිය රාජ සම්මතයෙන්
 සිව්වැනි හරවා ගත් පසු රෙදි පිළි අහරණ ඔවුණු යනාදිය රජ
 කුමා පරිත්‍යාග කළ ආකාරය මේ කවිවලින් මොනැවට පැහැ
 දිලි වේ. ඔවුන්ගෙන් පැවත එන්නෝ ‘මෙහෙණවර’ වංශික
 යෝග්‍ය ප්‍රකට වූහ. එසේ වූයේ හික්කුණින් වසන මෙහෙණ
 වරින් හෙවත් සහරමින් යථොක්ත කුමරය පාවාගත් බැවිනි.
 (7 වෙනි පරිච්ඡෙදයේ මෙම වංශිකයන් ගැණ කැරුණු ප්‍රකාශවූ
 බැවින් මෙහිදී විස්තර කරණු නොලැබේ.) මෙහෙණවරින්
 හෙවත් සහරමින් යථොක්ත කුමරිය ගත් හෙයින් පූජ්‍යෝක්ත

වංශිකයන් හට මෑත කාලයෙහි “සගරම්” කියාද අන්‍යයෝ ව්‍යවහාර කලහ. වැඩි වශයෙන්ම සබ්බ, අමාත්‍යවර, යනාදිය මෙම වංශිකයන් විසින් දරණලද බැව්ද අණවරණයහ. සගරම් නාමයෙන්ම පැවතා ගම්වර හා කුල පරම්පරාවල්ගැන මසුර සංකූලයෙහි:—

49	“වැඩි පි ය ර මි රජ සිතාවන් ලෙසි	නි
	බස නොතරම් නො ඇසු තම දිවි හිමි	නි
	ගුණ මනරම් ලිය රැද රන් ලිය ලෙසි	නි
	ය ව ස ග ර මි සල් පිට වෙල් පිට මහි	නි

155	ජ ය ර මි පුරය වන් පුර රදනා ඉක	ස
	ම න ර මි සිරිත් සිරිකත වන් පිසුම් රු	ස
	කෙතරම් ඉසුරු වුව දෙන යදි අයදි ලෙ	ස
	ස ග ර මි සිටු තුමන් දුටුවන් කරුණ නො	ස

යන කවිවලින් දැක්වෙයි.

(155 වෙනි කවියෙහි ‘සගරම්’ යන්න මෑත කාලයෙහි ‘තගරම්’ කියාද නැරඹීම කියාද වෙනස් කර තිබේ. එසේ වෙනස් කලින් පුරාණ පොත්වල “සගරම්” කිහිපම තිබෙන්නා. ඉතිහාසගතකරුණු වෙනස් කිරීම සාපරාධී ක්‍රියාවකි. මෙහි සිටුතුමන් කියා නොතිබුණි නම් කිසිකලෙකවත් වෙනස් නොකෙරේමය. තවත් සාපරාධී ක්‍රියාවක් නම්:— එක්තරා කෙනෙකුත් විසින් මුද්‍රාපිත සමන්තපාසාදිකාවෙහි, “වෙදිසං නාම නගරං පඤ්ච දෙවනාමකස්ස සෙට්ඨස්ස ධිතරං අග්ගහෙසි” කියා තිබියහු තැන, “වෙදිසං නාම නගරං පඤ්ච වෙදිස සෙට්ඨස්ස ධිතරං අග්ගහෙසි” යන්නෙන් “දෙව නාමය” ගෙවත් “දෙව නාමකස්ස” යන්න නොපැහැණෙන අනුමට වෙනස් කර තිබේ. එසේ උවත් උඩුගම්පොල සුවණණපොතාසනය සාමිත් විසින් මුද්‍රාපිත සමන්තපාසාදිකාවෙහිද, පුරාණ සමන්තපාසාදිකාවෙහිද, සාරත්ථිපති ටිකායෙහිද, මහාවංශ ටිකාවෙහිද, දෙවනාමකස්ස යන්න යොදා තිබේ. තවත් සමහරු තම තමන්ගේ පොත්පත්වල අත්තනොමතිකවූද අනි නිරූපිත අදි කිසිවකට නැත්තාවූද අමුලික හිස් ප්‍රලාප යොදති. එයින් ඇතිවන අනි සිද්ධි කුමක්දැයි නොදනේ. මේ අදි කරුණු සලකා බලන කවරනම් සුඛි ජනයෙකුට නමුත් කල පිළිබඳවැ ලියා තිබෙන පොත් පත් අගතියෙන් රැකි ක්‍රොධාදියෙන්

ලියා තිබෙන බව මොනවට වැටහේමය. “යකඩ මල්ල
ගල්ලෝ ගැසුවෝ නම් හාල් මල්ල නොබලා දමනුයි” කී
ප්‍රසංගිතය මෙන් අන් කරුණු ගැණ කියනුම කවරේද? උපායන්ගෙන්ම ශ්‍රඩාවෙන් යුක්තවූ යථොක්ත දෙවචංශික
යන් වනහිතවැඩසන සඳු විදැහිනාචාර්යයෙහි නිසිකන් හිසකුත්
වහන්සේලාගේ ආඥාවිහරණය පිණිස කටයුතු ස්මිපාදන
කළ බවත්, ලබ්‍යාවෙහි මිත්‍ර රජවරුන්ගෙන් බෞද්ධාගම
බලවත් ප්‍රහාර වැදීමෙන් හයට පැමිණ වනගතවූ හිසකුත්
වහන්සේලාටද, රජසිංහාදී මහරජවරුන්ටද, මැදමහලේ
ආදී බිසෝවරුන්ටද, නොයෙක් විධියෙන් උපසංචාන කළ බවත්
යථොක්ත මැදමහලේ කුමරිය පරසතුරු බිසෝ මාතලේ
අස්තියේ ගල්ලෙනක සැගවී සිටින කාලයෙහි දේව නැමැත්
තෙකු විසින් ඇට සංග්‍රහකරණලද බවත් පරසතුරු බිසෝ පහව
ගිය කල්හි ගංගාමුඛ පුර විසුයේ යයි කියනලද විකල්පබාහු
නම් රජතුමාට සිය සොහොයුරිය ගොස් එසුවත් දැනුම් දුන්
විට ඇට උපසංචාන කළ දේව නැමැත්තාට රජතුමා සතුටුවැ
රන්දුවත් යනාදිය හා ගම්වර දෙවා “දුන්සෙට්ඨිදෙව” නාම
යෙන් සිටු නභාතුරකට පත්කළ බවත් රජසිංහ රජතුමාද
එසේම කළ බවත් අද වනතුරු පවත්නා මුඛ පරම්පරාගත
සත්‍ය කරුණු වෙත්.

සංශ්‍යාතරෙ රුවකරෙ රථවංශ පුණ්ණි-
දෙසුරනිවදහි රමෙරෙහ “දෙවචංශ”;
සමතුමිත: කිලයද නවමෙත මුළුමින්-
නුලලාසකෙ නිගදිතසාදනි ප්‍රපඤ්ච:

දෙවචංශික වංශපුරකාදී නාමප්‍රකාශක නවම පරිවෙශදය නිමි.

10 වෙනි පරිච්ඡේදය.

තවද, ලැමැණි ගම් සත්සියය (700) ක් පුරාණ ලීක් තුළ
තිබුණු බව ලෝක විසාරය ආදී පොත පත් පෙණේ. එහි
වැසියන්ගෙන් පැවතෙන්නෝ අද ලක් තුළ නොමැත්තාහුයි
සලකා බලන්නෙකුට පුදුම නොවීමට ඇති හේතු කවරහුද?
මොවුන්ගෙන් පැවත ආවෝ අනන්‍යානවුවෝද; එසේ
නැතහොත් වෙන යම්කිසි උපක්‍රමයකින් මුලිහිදිරි නැතිවූවා
හුද? නොවූවාහුමය. පරසතුරුන්ගේ සහ සමහර ජාති හුණ

යන්ගේ අමනෝඥ ගති ක්‍රියාවලින් මොවුන් පිළිබඳ නම් ගම්
 කුලගොත් යනාදිය බෙලහිනනයට පමුණුවා වෙනස්කොට
 යටපත්කර ජිනන හිනන කරණලද්දී සිතිය යුතුයි සමහරු වනී
 මානික ග්‍රන්ථවල ලමබකණීයන් ලක්තුල නොමැති බව ලිවූහ.
 එසේ නොමැති බැව් ඔප්පුකිරීමට ප්‍රසන්න දර්ශී තිබෙනත් ගම්
 සත්සියය (700) ක් පුරුණු තිබුනාහු නම්, සමූහවැ පනලවූවාහු
 නම් ඉදුනින්නායෙහි ගම් එක්දහස් සිව්සියය (1400) කටත්
 අධිකවිය යුත්තාහුය. වැලිපු, සමහර නම්ගම් කුලගොත්
 ලොප්කොට දැමීමත් වඩිමාන කාලයෙහි උඩ පහන දෙරට
 දේව, වසුම්පුර, හකුරු, සගරම්, යනාදි නම්වලින් හඳුන්වනු
 ලබන්නෝ පෞරුණික ලමබකණී වංශිකයන් බැව් අනාවර
 ණයහ. ඒ මේ වංශය පමණක් මහා සම්මතයෙහි පටන්ම
 මබාදෙව, ඔකකාක, ශාකා, මෞදියී, ලමබකණී, සණුවැසි,
 ගිරි, සකකාචාර, දේව, වසුම්පුර, හකුරු, සගරම්, යනාදිනාම
 පරිවර්තනයෙන් සමායානී බැව් සක්සුදක්සේ ප්‍රකට වේ. මාතුල
 පුරපුවරයෙහි ලගහලු නම් ග්‍රාමයෙහි රණඔරේ බට අඩුකඤ
 සංජන හුමිකොට ඇති ලමබකණී වංශාභිජන දෙව ලබකා
 පුර ප්‍රභූරාජ පාරම්පරිකයෝ “මහ කුලේචඩ” බුදුවල ආදී
 ග්‍රාමයන්හි අවිච්ඡිනාව පැවතෙත්මය. ඔව්හු රජ මහ ඇමැ
 ති ආදීන්ගෙන් තනතුරු ගරු බුහුමන් ලැබුවෝ වූහ. මහා
 පරාක්‍රමබාහු, නරේන්ද්‍රසිංහ, රාජධිරාජසිංහ, කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ,
 විජයපාල ආදී රජවරුන්ගෙන් සන්නස් සහිත ගම්වර ලබා
 තිබෙත්. ඔවුනතුරෙන් කුඩාකන්දේ දේව, මහා කන්දේ දේව
 යන දෙදෙනාට නමවුනාම සහිත සමකකට්ටු ප්‍රදානය කර
 තිබෙත්. රාජසිංහ දෙව, එදිරිසිංහ දෙව, බමිකිනිනි දෙව
 යනාදීන්ට බුලත්වත්ත සන්නස් කඤ යනාදි ගම්වර පරි
 තාග කර තිබෙත්. දෙවලබකාපුර, මහා සෙට්සි වනනිදෙව,
 වලිඔව්ද්දෙව, කරැණාදෙව, යනාදීන්ට පිළිවෙළින් මානලා
 පිරිය වැලිහින්න යනාදි ගම්වර සන්නස් සහිතව ප්‍රදානය
 කර තිබෙත්. තුනායා දෙවයාට සහ කහට ගහයායේ දෙවයා
 ටත් කාරියවසම (මුලාදුනි තනතුර) සහිත අක්ත පරිතාග
 කර තිබෙත්. එසේ දෙවලබකාපුර, මහා සෙට්සිවනනි දෙව,
 ආදීන්ට ප්‍රදානය කරණලද සන්නස්, අභන, නල්පත් ආදිය
 පිළිවෙළින් දක්වනු ලැබේ.

- (1) “සෙසෙයි මාතුල රැයිසමිං ගාමෙලගලනාමකෙ
 ඥාලෙ සංජාන භුනෙන ලමබකණෙණොති විසසුනෙ
 දෙවලබ්බාපුරෙ නාම මහාමට්ඨෙන ධම්මනා
 නත්ති නත්ති සුසංඛාමං පවතෙනත්වා සුභංසනං”

යනු කී හෙයින් සිරිමත් විවස්වස් මහාතුලෙන් යුත් මහා සමම
 න පරම්පරානුයාන සුයසි වංශාභිජාතු රජාධි රජසිංහ මහා
 පරාක්රමබාහු දෙව ස්වාමිදරුවානන් වහන්සේ රජවෙහි භුජං
 ගානම් මණ්ඩපයේදී අමාත්‍ය මණ්ඩලය පිරිවර ඔවුන් ඉදිරි
 යේ මෙසේ වදාළසේක්. ලක්දිවින්ලයෙහි පරසතුරන් නසා,
 දෙශානතරයටද කොස් සටන්කොට ජයශ්‍රී වර්ධනයෙන් මාගේ
 ශ්‍රී නාමය ඒ ඒ නැණ පතුරුවා පරරාජයන්ගේ ඔටුණු පාමුලට
 පමුණුවා එ මාගේ වික්‍රමවත් ඇමැතියන් අතුරෙන් ලමබකණී
 වංශයෙහි උපන්නාවූ දෙවලබ්බා පුර ඇමැතිහට කළමනාදේ
 දන්තේ වේද්ධි වද්දර යුවරජ කෙනෙකුන්ට හොබනා පරිදි
 දෙන් නනතුරු සහිත ගම්වර දෙවා දුන් පුටු රන් මාල සැට්ට
 මංගිලියම් සහිත කුල ශුඛ කිරීමෙහි ප්‍රධාන පදවියද, ධර්ම
 කරණ නායක පදවිය සහිත සෙනවිරත් නනතුරුද පවබැද
 ශ්‍රී නාමය වලංගුකොට දෙවා වදහිලි පනනයි.”

(2) “ඤාසති සිබම් උඩස්ගිරියේ රත්හෙට්ටි දෙවයා
 මානලා පිරිස රැක්කොටා පායා ගමනනා බුහුනිවිඳින වේලා
 වට මෙකියන රත්හෙට්ටි දෙවයාගේ ඉලන්දුරි දෙන්තෙක්
 ඇතුළුවූ ඉන්කළුවා කියන අය රත්හෙට්ටි දෙවයාට දබර
 කරණ නිසා කළුවාට මගේ ගම් ඉමිදිවි, අනඤ්ච දිවි නැත
 කියා මිල්ලගහකුඹුරේ මඩ උඩ දුම්මාය. උන්ට ගම් නොදෙන
 වාට පස්සේ උඩස් ගිරියේ හේරත් මුදියන්සේට එකතු වෙලා
 සිටින වේලාවට හේරත් මුදියන්සේ නල්ලුවෙන වේලාවේ
 කළුවා කියන අයන් නල්ලුනාය. නල්ලුකර දමාලා යමින්
 හිට තිරහදෙනෙකු කළුවාට, ගාල්ලට අල්ලාගන හිසාය. ඉන්
 පසු හේරත් මුදියන්සේගේ ගම් පනස්පස් අවුනක් හේවා නිල
 ගියාය. ඒවේලාවේ මේ ගමත් හේවා නිල ගිය විසි අවුරුද්දකට
 පස්සේ අනඤ්ච කියන අය මදුරගොඩ ගමේ නවාතැන් හිටලා
 හිනාවක නුවරට ගොසින් දුගගනා මහත්මයින්ට දන්වා
 හිටලා උතුම්මත වාසලට සැල කරපු නැනේදී හෙට දවසේ
 කොබෝතුරගලට වැඩමකර වදාරණවාය. ඊට පසුවද
 කොබෝතුරගලට වැඩමකර වදාර ඉක්බිති ඊයේ දවස සැල

කළ අය දක්වන්නේවිසි නිසා උතුම් අවසර ලැබුණ නැතේදි එකි
යන අනතුරු කියන අය දක්වා ගණවරමින් ගලට ගත කුළු
ගසත්ට උතුම්වූ අවසර ලැබුණය. කුළුගෙඩි දැනට අරගෙන
කුළුපාර සිතසක් ගැසු නිසා බොහෝ කරුණුව ලැබී පංගු
පහකට. නිබුණු මාතලා පිටියේ ගමන් මහසෙවිවනනි
දේවසා කිසින නමත් කරනොට, ගාල්ලට අල්වාගත ගිය හීර
හදෙනාත් උතුම් මහවිසිලින් දෙවා වදාලාය.

හෙවිවනනි දෙවයාට සහජතකවූ වලිමුනි දෙවසාට දුන්
නාය. වලිමුනි දෙවයාගේ මුහුඹුර වන පෙරුමා දෙවයාට
පතික්කදිසා මහත්තසින්ට මාතලේ දිසාවු නියද්දි ගල්හිතුරේ
වනනට අගල කොටන නැතේදි තුන් කෝරලේ ඇත්තන්ට
දැනි තලපොත දුන්නාය.

(3) Registered No. 2938 මිවිලිකන්දේ කරුණ දෙවයා
කියන සුදු හකුර මහ වාසලට පක්ෂපිඨවානකම් ඇතුළු හොඳ
සිතින් දුග්ගත සිටින නිසා වදේමබේ හේන, වැලිහින්තේ
ගල් වැටෙන් පල්ලන්, වදේමබේ ඇලෙන් මෙහොඩත්, වැලි
හින්තේ ගල්වැටෙන් මෙපිට ගේවතු ගහකොල ඇතුළු මෙකි
බඩවැඩිල්ල ශක්ක වම් ජික්වාදහස් සත්සිය තිස්තවයට
පැමිණි හෙවිලුනි නම්වූ මේ වම්ගෙහි නවා මස පුර සතවක
නම් නිවය ලත් සදුදා මෙදවස මෙම සුදු හකුරට දෙවා වද
හල පනිවුඩ පනත් එපනත් මෙසේම පනිවුඩ පනත්
දෙවා වදහල පනිවුඩ පනත්ය.

(4.) “ශක්ක වම් ජික්වාදහස් නවසිය තිස් පහට පැමිණි
මෙම වම්ගෙහි සත්කෝරලේ දිසාවේ කරියාව, කොස්වතනා
කනම්වල, ලැබී තිබෙණ පල්ලේ මහා වාසලින් කරියාවේ
උඩපංගුවේ කාරිය වසම මෙම වෙසග පුර පසළොස්වකින්
විශා නැඟන ලත් ශනිදින වලිමුනි දේවලා පැවත එන
තුනසා දේවසාට කාරියවසම පල්ලේ මහා වාසලින් ලැබූ
නාය මේ දෙවයා කිකල වැඩ රජකාරිය ගමේ නලත්තැනි
පට බැන්දේ හොඳ හැටියට කරණවාය මෙම දේවයා කිය
නත්තමට එයින් එදිරිපත් කළ කි කෙනෙක් ඇත්නම් බොහෝ
වරද සමඟ වෙනවා ඇත.”

(5) “Registered March 7 කරියාවේ තුනසා දෙවය
ලාගේ අරුමා දේවසාට කරියාවේ කාරියවසම සේන්ද්‍රකර දුන්

වහදුන මීට වැදගත් හැමදෙනාම මෙම දෙවියා විසින් කි කල කාරණාව නමන්ට නිසිවූ ගොවිතමේන්තුවේ වැඩ රාජකාරිය වල් හොඳින් කර කියා ඉටුකරන්ඩ මිනිසුන් වැඩ මෙම මූලාදානකම පිණිස මෙම දෙවියාටම අයිති ප්‍රවේනි කුඹුරු වලින් පමණක් යුග්මයක් වූ නිත්පතේ පටන් ගොවිතමේන්තුවේ ඔරුකු නිදහස් කරන්ඩ මිනිසුන් වහන් මෙසේම සන්කෝරලේ දිසාවෙ ආදාසමේ ඇසිස්ටන් ඩාන්සින් උන් නාන්සේ මමහ.

(6.) “රංඛඩගල්ලේ කාරියවසම කහටහන යායට සේඤ්ඤ කර දුන් වහ දුනා මෙම ගමේ පටබැන්දන් ඇතුළුව සැම නොයෙකුත් අය මේ දෙවියා කි කල වැඩ රාජකාරිය හොඳින් නම්බුනල ඇතුළු කරණ වගටන් වහන් මෙසේම සන්කෝරලේ මහදිසාව ඇතුළුව මහනුවර මහඅධිකාරම් නිලමේ කරවන පිළිමනලවමේ විජයසූර අපකරණා සෙනවිරත්න අහසකෝන් ඩානල පණ්ඩිතරත්න මුදියන්සේ ගලහාම මමහ” යනුයි.

(මෙය තුබූ සැටිම යෙදිමු.)

ත්‍රිසිංහලේ තබුයිම් පොතක මෙසේ කියා තිබේ:— “මෙම ශ්‍රී ලක්ෂ්මිවිසයෙහි රජකරණ දෙවනපානියා රජපුරවෝ මහින්ද මහා ස්වාමීන් වහන්සේන්, මහින්දාලේ ඉරන්ද නම් දහොබක් කරවා නැවත ශ්‍රී මහාබෝධීන් වහන්සේ පිහිටුවනු පිණිස අරවා නම් රාජ කුමාරයාද දඹදිව රජකරණ බමෝ ශෝක රජපුරවන්ට කැඩපත් හැර රජපුරවන් වහන්සේ සන් දවසක් පේව් සිට රන් සහිත ගිරියෙලින් යොදා තෙල් ලෙන් දකුණු ශ්‍රී ශාඛාවට සලකුණු කල හෙයින් අහසට එරිදි වෙමින් සුවද කලල් පිරු රන්කවාරමේ වැඩනුන් කල්හි ඒ ශ්‍රී මහාබෝධීන් වහන්සේ ලක්දිවට වැඩමවණු පිණිස කැටුව අ සෝම නම් බ්‍රාහ්මණයාද, සෝලන්තිරි බ්‍රාහ්මණයාද, කොටු දෙයිය නම් බ්‍රාහ්මණයාද, ශ්‍රී රාමදේශෙන් ගොඩබැසු බ්‍රාහ්මණයාද, කොසොල් පුර දේශෙන් ගොඩබැසු බ්‍රාහ්මණයාද, වැදගේ බ්‍රාහ්මණයාද, විරමෙඤ්ඤයාද, බාහු පරමෙඤ්ඤයාද, වඩනහඵවාද, ජයකොත් පණ්ඩිතයාද, බොධිපට්ටමේ මූලාපාරියාද, රුවන් වෙලලියාද, මිනිවන්ගේ වෙල්ලියාද, රන් කොත් ගමන්තැගේද, දෙව මනත්‍රිශවරයෝද, මේ අය ආවා හුය” (මෙහි සඳහන් දෙව මනත්‍රිශවරයෝ යන්න “දෙව සනත්‍රි

කාරයා” කියා මාණ්ඩේ රටේ මහතා විසින් අවිවු ගස්වා ප්‍රසිඬ කර තිබෙන කඩයිම් සහ විනන් පොතේදී වෙනස්කර තිබේ.) වැලිපු, දෙව නාමය පිළිබඳ නිදහින ශිලා ලිපි මෙහි දක්වනු ලැබෙත්. හේ මෙසේයි:-

බුඩ් වැසි 1167 දෙවෙනි සිරිසග්ගේ නමින් ප්‍රසිඬ අග්ගේ රජුනන් විසින් පිහිටුවනු ලද මිනින්තලා ශිලා ලෙඛනයෙන් කොටසක්:- (7) “සිරිබද් කැන්කුල කොන් බිකාවස් රජ පර පුරෙත් බව කැන උසබ අබහසි සලමෙවන් මහරජ හට එමෙ කුලෙන් සම පැස් දෙව ගොන් බිසෙව රැජින කුසා ඉපැද ඇපා මහාසා සිරිවින්දා පිළිවෙලා සෙස් ඉජ්වා තුමා සිරිත් ලක්දිවැ පහසමින් සිටැ-පෙ-” කියාද.

දෙවපුත්තරාජ මැති තුමන් විසින් අභුගමුවෙහි පිහිටුවා තිබෙන ශිලා ලෙඛනයෙන් කොටසක්:- (8) සිරිවන් අපිරියන් ලෙව් ඉකුන් ගුණ මුලින් උතුරෙන් මුළු දඹදිවහි අත් කැන් කුල පාමිලි කළ රිවිතු අන්වයා මකාවස් රජ පරපුරෙන් බව කැන් උසබ අබාසල මෙවන් මහරජපාහට එම කුලෙන් දෙව ගොන් රජනා කුසිති ඉපිද-පෙ-කියාද. වෙසසගිරි ශිලා ලිපියෙන් කොටසක්:-

(9) “නලදර නගහ සුන දෙවහ ලෙනෙ අගන අනගන වතුදිස සගස” (නලදර නාග නැමැත්තාගේ පුත්‍රවූ දෙව විසින් මෙය කරවා සාධික වශයෙන් පූජකරණලදී.)

“මහල් සිහසුන් රක්ගල් තල අර වදන් බෙරසි (නා) නෙන් රුපු වරණන් ඇඟිමැකු සිඤා සිපැරැක්මෙන් (ජ) මබ් අනන් අපිරිසේ සොම් නිමල ගුණ වතුරෙන් (දි) සල සනහස් සසුන් අරිසුලක් දිව් පොලෝ මෙහෙයන පර පුරෙන් හිමි මසු රුමි බුදු දුස් සිරිසග්ගේස් අබහස් මහරජහට ද දෙවා රජින කුසිති හෙව-පෙ- කියාද.

(10) සපරගමු මහා සමන් දෙවලයෙහි ශිලා ලිපියෙන් කොටසක්:- “කම්භන දහසක් විසදම් කරවා කරපු මිණි බත් ගණරන් සළුව හා රන් කිරිටය දෙව් රුවට වඩනා කපුවා නන්ට කපුනා දෙවසා යන නමින් පටබැඳ වදා”-පෙ-කියාද.

(11) සම මගේ සන්නයෙන් කොටසක්:- “නවරත්නා ධිපති ශ්‍රී බ්‍රව්‍හෙකබාහු මහරාජෙනාම යන් වහන්සේ ශ්‍රී බොධි වඩා පැමිණි සන් වැසි කුල මාතෘ වංශ පිතෘ වංශ මෙහෙණ වර කුල අලකෙශවර දෙවමනත්‍රිශවර දෙබැයන්ද”--පෙ-කිෂාද, පෙණේ. (සමහරුන් විසින් දෙව් ගොත් යන්න දෙව් ගොත් කියා “ත්” යන්න “ත්” යන්නට තෝරති. එය පුදුම ජනකය. දෙව් ගොත්‍ර කියා තේරිය යුත්ත දෙව් ගොත් කියා තේරීම සුදුසු නොවේ.

තවද “පණ්ඩු නම් දෙමළෙක් පරතෙරින් මෙහි අවුත් මිත්‍රසේන රජු හා සුඛකොට මිත්සෙන් රජු මර ලක්දිව රජය කරවිය. (එකල) කුලීනවත් සියළු ජනයෝ තුඩු (අනුරාධපුරය හැර) රැහුණ බලා ගියහ. දෙමළ මහවැලි ගඟින් මෙතර අධිපතිකම් කළාණය. ශුභ නම් බලතාට හයින් පලා ගොස් ඒ ඒ තන්හි වාසය කළාහුද, උන්අතුරෙන් බාතුසේන (දසෙන්නම් තැනැත්තෙක් අම්බිලයාගු නම් ග්‍රාමයෙහි වාසය කරවන ලද්දේ සමාන ගොත්‍රොද්භවඩු “දසෙන්න සලනිස්සෝ” යයි පුතුන් දෙදෙනෙකු ලදහ. ඔහු මැණිබඩු සැදුනැවතෙක් පැවිදිව “දික්සද සෙනවිසා” පිරිවෙන්නී වාසය කරයි. බාතු සේන මානවක් නෙමේ උන්වහන්සේ සම්පයෙහි පැවිදිව ශාසෙත්‍රොද්ග්‍රහණය කොට නැවත අනේක උවදුරු වලින් බේරී සිටුරු හැර පරසතුරන් නසා සමබ්බ ආසනය බබුළුවා වූ යේය.”

මෙසේ යථොක්ත පෞරුණික ඉතිහාස සත්තස් තුඩපත් ලිපි ආදියෙන් දෙව වංශය පිළිබඳව අනෙකප්‍රකාර හෙතුදහරණ සාක්ෂ්‍යයින් සැදුණි නමුත් විසාර බාහුලයෙන් වහා නොවැටහෙත් නම් වහා තනුවලොබය පිණිස පරම්පරා සංසැදනය සැකවින් මෙහි දක්වනු ලැබේ. එනම්:- දඹදිවින් දක්ෂිණ ශ්‍රී මහාබෝධි ශාඛා, වහන්සේ ලක්දිවට වැඩමවන කල්හි ඒ සමග පැමිණියාවූද, දෙව නම් ශාක්‍ය කුමාරයානන් ගේ පුත්‍රවූද, දේව් නම් ශාක්‍ය කුමාරිකාවගේ එක් කුස හොත් සහෝදරයන්වූද, බමුණෙක මහ රජතුමා මස්සිනාවරූවූද, මහා මහිඤ්ඤාචරියන් වහන්සේගේ මාමාවරූවූද, බොධි ගුහ්‍යාදී ශාක්‍ය, හෙවත්, මෙයයී කුමාරවරුන්ට, සමමුති දෙව ව්‍යවහාරයෙන් දෙව නාමය හිමි නමුත් පිතෘ නාම ව්‍යවහාරයෙන් දේවගෝයයි විශේෂ නාමයක් විය. යලිත්:-

“දෙවන නැරණ කො	ට
නපස් වෙස් හැර ඉවත	ට
දෙවයා නමක් කො	ට
එසින් පැවතු නමක් කො	ට”.

යනාදී පුරුණ කාව්‍යයන්ගෙන්ද, මහාබ්‍රහ්ම වංශයෙන්ද පැණෙන පරිද්දෙන් සසිසම්ත්‍රා සංවිරිත් වහන්සේ සමග විත් අනුරාධපුර හන්සාලාකාරමයෙහි සාමණේරීව වැඩසිට රජසභා සමමතයෙන් සිව්ද හැරියාවූ “සුනඟු” නම් මෞය්‍යී වංශික දෙවගනද, පැවිදි නොව එහිම සිටියාවූ “සුමනා” නම් මෞය්‍යී වංශික දෙවගනද දෙවනපෑතිස් ඉහ රජතුමන් විසින් “බොධිගුහන” සුමිත්ත” කුමරුන් දෙදෙනාගට පාවාදීමෙන් ඔවුන්ට හිමි විශේෂ දෙව නාමය, ස්ථිර වශයෙන් ප්‍රසිද්ධ කොට (රජ්‍යවර්තමාන) තැබිය.

එහෙයින් ඔවුන්ට සුභ ඒ පරම්පරාවෙන් පැවත එන දරු මුහුබුරු ආදීන්වත් අද දක්වාම බහු වචන වශයෙන් “දෙවයෝ යයිද, ඒක වචන වශයෙන් “දෙවයා” යයිද, ව්‍යවහාර කෙරෙත්. එසේ දෙවපදය ව්‍යවහාරව ආ හෙයින් මහා වංශ යෙහි:- “මහාලානං තථා දෙවපද මූලක දුරක්ඛං” යන ගාථාව යෙහි “දෙවපද මූලක දුරක්ඛ” යයිද, එහිම, සුචෝක්ඛලෙස නවත් බොහෝ ගාථාවල දෙව සේනාධිනායක, දෙව සෙනා පති, දෙව ලබ්‍යාධිනාථ, යනාදී වශයෙන්ද, තවත් රසවාහිනී ආදියෙහි:- මහාබන දෙව, වික්‍රමසිංහ දෙව, යනාදී වශයෙන්ද, යොදනලදී. එම ගාථාවියෙහි කී මහාලාන යනු දෙවනපෑතිස් මහරජතුමන් විසින්, බොධිගුහන, සුමිත්ත දෙදෙනාගට දුන් පට්ට බකිනනාම, හෙවත් පට්ටබැදි නාමයි. “දෙවපද මූලක දුරක්ඛ” යනු, මහාලාන යන්නට විශේෂණ කොට යෙදුවේ දෙව පදය එම පරම්පරාවට විශේෂයෙන්ම හිමි බව උරුම බව පෙන්වන, පිණිසයි, එහි තේරුම නම්, දෙව පදයේ මූලකොට ප්‍රධාන කොට ඇත්තවුන්ගේ දරුවු මහා ලාන තුමා යනුයි. එසේම, “බුඩනාථ මහාලාන දෙව සෙනාධි නායකෙ” යනාදී ගාථාවක්ද එහි පැණේ. එහි “බුඩ නාථ” යනු ඊට ගාව යොදනලද “මහාලාන” “දෙව” යන පද වශේ ශක්තියෙන් “බොධිනාථ” යයි සුබකරගත හැකිවේ. බොධි ආහරණයෙහි ප්‍රධානව ආ පරම්පරාවෙන් පැවත ආ හෙයින් “බොධිනාථ” කියාද, ලබ්‍යාජය මහාලාන, ජයමත්‍රා

ලාභ, යන පරිබාදි නම් ලක්ෂ්මි පරම්පරාවෙන්ම පැවත ආ හෙයින් “මහාලාභ” කියාද, එම පරම්පරාවට දෙව පදය හිමි වූ හෙයින් ‘දෙව’ කියාද මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමන් කාල යෙහි සේනානායකව සිටි හෙයින් “සෙනාධිනායක” කියාද, එහි යොදන ලදී. , එහි තේරුම නම් “බොධිනාථ මහාලාභ දෙව” නම් සෙනාධිනායක මහනුවරයා කෙරෙහි, යනුයි, මෙසේ විශේෂ දෙව නාමයක් එම බොධිගුණනාදි කුමාර පරම් පරාවට අයත් බව නිසැකව දැනගත හැකිය. ඉක්බිති දැන් වර්තමාන කාලයෙහි එකී ඉතිහාසානුගත පරම්පරා දෙව නාමයෙන් යුක්ත වූවෝ කවරහුද? කියා සංසදනය කොටද මුඛ පරම්පරා ගත කරා වශයෙන්ම බලන කල ලක් තුළ වැඩි වංශපුරක, හෙවත්, වසුම්පුර, මහනුවරයන් බව අපි නිසැකව දක්වා සිටිමු.

එසේම ලක් තුළ අනන්‍ය ජනතාවටද අනුකූලකාලය පර වමනාධිපතියෙක් විරහිතව සලකා බලන විට වැටහෙමය. මෙහි 8 වෙනි පරිච්ඡෙදයේ 44 වෙනි පිටිති වසුම්පුර මහනුවර යන්ට අයත් ලංකාපුර දෙවයෝ යනාදි පරම්පරා දෙව නාමාන්විත වාසගම්වලින්ද, අද, දක්වාත් එකී බොධි ගුණනාදි කුමාර පරම්පරාවට ව්‍යවහාර කරගෙන ආ දෙව නාමය, දේවයෝ, දේවයා, කියා ලක් වැසියන් විසින් වසුම්පුර මහනුවරයන්ට ව්‍යවහාර කරනු ලබන හෙයින්ද, බෝධිත් වහන්සේ වැඩමවද්දී ආ දෙවයන් අවදේනාගෙන් පැවත එන්නෝ අපි යන මුඛපරම්පරාගත කරාවක් ඉතා පැරණි වසුම්පුර මිනිසුන් අතර පවත්නා හෙයින්ද, වසුම්පුර මහනුවර යන් එකී කුමාර පරම්පරාවෙන් පැවත එන්නන් බව දෙව නාම සංසදනයෙන්ද නිසැකව දැනගත හැකිය. තවද, අනුරාධ පුර මහා විහාරාධිපතිව වැඩ විසූ “බුබුරුහිත” මහා සඨවිර ප්‍රභේන ජනවංශයෙහි වසුම්පුර මහනුවරයන් ගැන කරනු දක් වන තැන “අබ්මය බලවත්ව වැඩීමෙන් සොර සතුරු හයින් වනයට පැමිණි රජ වංශිකයන් අතුරෙන්” කියා ලියා තිබෙන වාසගම් කාබෙල්ලෙහි කී රජවංශිකයන් හා

“යෙසුහසස බලන්සස හිතා මොරිය වංසජා

පලාධිතා නර වාසං කපාධිංසු නතිං නතිං”

යන ගාථාවෙහි කී රජවංශිකයෝ කවරහුද? කියා සසඳා බලන කලද වසුම්පුර වංශිකයන් එකී මොරිය වංශිකයන් බව ඇතැ

බ්‍රිලක් සේ වැටහෙන්නේමය. තවද, වංශ හෙද හිතියෙන් වංශපුරණය සඳහා ආදේශකය මෞය්‍ය වංශික 'සුඛන්ද' සාම නේරින් සිව්‍ර හරවා පාචාගැණීමද, එසේම පැවිදි නොවූ තද්වංශික 'සුමනා' නම් කුමරිය පාචාගැණීමද, නිමිතිකොට නිපැන්කවූ එකී දේවයන්ට අයත් "වංශපුර" යන පංලි නාමයෙන් හා එයින් සිංහලට තද්හවූ "වසුම්පුර" නාමයෙන්ද වංශපුරකයන් එකී මෞය්‍ය වංශයෙන් පැවතෙන්නන් බව දතයුත්තේමය. දෙවයන් පිළිබඳව යථොක්ත ජනවංශයෙහි "කුලාචාර නොනසා බොහෝ කාලයක් වංශපුරණය කළ හෙයින් "වංශපුරකයෝ" යයි කියාද, නම්" විය, යන වාසගමද, බොහෝවංශාගතවූ "අම්මාකං ථෙරිණු සභා ගතා අම්මාකං සමාන කුමාරිකායො සංවිජ්ජනති, වංසං වො පරිපාලෙථ, යනාදිහුද ඊට වැදගත් සාක්ෂ්‍යයෝයි. ජනවංශයෙහි කී එකී වංශපුරණය වනාහි ගල් ගුහා කඳු ආරණ්‍යයන්හි වසන කලාපමණක් පැවැත්වූ අඑත් වංස පුරණයක් නොව ඉන් පෙර බොහෝ කලක සිට පවත්වාගෙන ආ වංශ පුරණය කඳු ගුහා ආදියට ගොස්ද කඩ නොකල බව වැටහේමය. (තෘතිය ඔකකාක රජුගේ පුත්‍රයන් මෙනි) තවද, පළමු කී හන්ද්‍රාලක නම් හික්කුණි සගරමෙහි විසු සිව්‍රහලි සුනන්දා කුමරියද පැවිදි නොවී සිටි සුමනා කුමාරි කාවද යන සබ්භාරම්කාවන් හෙවත් සගරම් කුමරියන් හේතුකොටගෙන නිපැනනවූ වසුම්පුර මනුෂ්‍යයන්ට අයත් සගරම් යන අනුවර්තී නාමයෙන්ද වසුම්පුර වංශිකයන් එකී පරම්පරාවෙන් පැවතෙන බවද සැලකිය යුත්තේය. යථොක්ත හේතුවෙන්ම සමුද්භූතවූ "මෙහෙණවර වංශ" යන නාමයක්ද විද්‍යමාන බව පළමු සඳහන්කොට ඇත ඊටද, "කුලෙ මෙනවරෙ ජන ලඛකාතිලක වාසිනා" යන ගාථාවියද සාක්ෂ්‍යයකි. මෙසේ මේ දෙව, වසුම්පුර, සගරම්, යන වසුම්පුරයන්ට අයත් නාමව්‍යුහයන්ම ඔවුන්ගේ වංශය තත්ව පරිද්දෙන් දතහැක්කේමය. තවද, බොධාගර කුල සබ්භාත කුමාර පරම්පරාවෙන් පැවත ආ පෞරුණික වාසගම් අතුරෙන් දැනට ශෙෂව ඉතුරුව තිබෙන වසුම්පුර වංශිකයන්ට අයත් පුරුණ වාසගම් වලින්ද ඔවුන් මෝරිය, හෙවත්, මෞය්‍ය වංශිකයන් බව දතහැක්කේමය. ඒ මෙසේයි. මෙහි අට වෙනි පරිච්ඡෙදයෙහි (44) වෙනි පිටේ සඤ්ඤිත වාසගම් අතුරෙන් 'දුසෙත් දේවගේ' යන වාසගමින් පැවත එන්නෝ

මහාවංශයෙහි පෙණෙන මෞර්‍ය වංශික බාහුසේන රජතුමා
ගේ පරම්පරාවට අයත්තයි දැනගනු. ඔව්හු කුරුණෑගල පෙදෙ
සෙහි මෙකල්හි විද්‍යමාන වෙත්.

එසේම එම පරිච්ඡේදයෙහි පෙණෙන “ලබ්‍හාපුරදේවගේ”
යනු වාසගමින් සුඤ්ඤාවෝ මහාවංශයෙහි 75 වෙනි පරිච්ඡේද
යෙහි, පෙණෙන

“දෙවලබ්‍හාපුරඤ්ඤාපි අඤ්ඤාපි බහුතවෙ
පෙසෙසි සමරත්තාය නෙව ගනාතාරණබහනං”

යන ගාථාවෙන් ප්‍රකාශිතවූද මෙම ග්‍රන්ථයෙහිම සන්නස්
ලිපියකින් පෙණෙනු—

“සෙට්ඨමාකුල රට්ඨසමිං ගාමෙලගල නාමකෙ
කුලෙසංජඪි තුතෙන ලම්බකණේණති විසසුනෙ
දෙවලබ්‍හාපුරෙ නාම මහාමච්චෙන ධම්මා
තත්ත තත්ත සුසංගාමං පවතෙනාතා සුභිංසනං”

යනාදීන් ප්‍රකාශිතවූද ලම්බකණී වංශාභිජන දෙවලබ්‍හා
පුර මහාමාත්‍ය පරම්පරාවට අයත්වූවෝයි. ඔව්හු ලබ්‍හාපුර
දේව නාමයෙන් සුඤ්ඤා වානලේ සභි කුරුණෑගල පෙදෙසෙහි
මේ දක්වා සිටිත්. “ජසසිංහ දේවගේ” “වික්‍රමසිංහ දේවගේ”
“ආභරණ දේවගේ” යන මේ වාසගම් වලින් සුඤ්ඤාවෝ
වෘත්තමාලාබ්‍හවෙහි නිඳීභව:-

“ජමබ්‍ර ද්‍රෝහි පුරසථසස දහනතුකතාග්‍ර සමපදා:
ශ්‍රීමතා: ප්‍රතිරූපසස ජසසිංහසස පුත්‍රිකාමි”
“දෙවිමාභරණී සංඥං සමාභරණ තුමිතාමි”
“සථිඤ වරණමෙභාජ හ්‍රමරා: පරවීරතා
අතුත් වික්‍රමසිංහාබ්‍යා වික්‍රමාජිජන සද්‍රසඤා”

යනාදියෙන් ප්‍රකාශිත ඇමති පරම්පරාවට අයත්වූවෝයි.
මොව්හු පතිරූපය, දෙල්ගස්සාය, රංඛබගල්ල, යනාදී ග්‍රාම
වරයන්හි විද්‍යමාන වෙත්.

තවද “නවරත්නාධිපති ශ්‍රී බුවනෙකබාහු මහරජානන්
වහන්සේ ශ්‍රී බොධිවඩා පැමිණී සණ්චාරිකුල මාතාවංශ පිතෘ
වංශ මෙහෙණවර කුල අලකෙශවර, දේවමන්ත්‍රිශවර, දෙබෑ
යන්ද” යන සගමගල් සන්නසෙහි පෙණෙන දෙවමන්ත්‍රිශවර
පරම්පරාව වනාහි “මනක්‍රීදේවගේ” යන වාසගමින් මෙකල්හි

“සොත්ථි සෙනො තදරජං පඤ්ඤා සංකප්පා නාස්මිනො
තස්මිංසෙවදිනෙ හෙරිං වරපෙඤ්ඤා තදතු සා
අනන්තො සාමිකසංඝාදා ජනනගාහක ජනතුනො”

යනාදියෙන්ද එහිම 74 වේදි ෭ රිච්ඡෙදයෙහි:—

“ජනත්වාමර් බහොදිහනේථොලමිකණ්ණකෙ
අඤ්ඤාමහා කුලීනෙව මණ්ඩපස සමන්තනො
ඨපාපෙඤ්ඤා රකබ්බං ලබසංරකකණ්ණකමො
මණ්ඩපං භරිවාරෙඤ්ඤා නං අනෙකසනෙසු සො”

යනාදියෙන්ද, “මනානාම රජ්ජෙ සංකප්පාති දිශනියෙ සො
මිච්ඡ ජනනගාහක ලැමැණි තිස්සහව කියාද ජනුවාමර කඩු
ගත් අත් ඇති ලබකණ්ණ කුමරුන් හෙවත් (මොහොති කුම
රුන්) මණ්ඩපය භාත්පස බාතු ආරක්ෂාව පිණිස තබවා”
කියාද, පැණේ. මහබෝ මහලෙහි ජනනගාහක තනතුරු
ලත් ගොතම දෙව කුමාර පරම්පරාව සෙනරත් දසනාසක
සේසත්පුර දෙවගේ යන වාසගමින්ද, දුටුගැමුණු මහරජ
තුමානන් විසින් සිටින්නාමැලි මහාචාර්ය වහන්සේ පිළිබඳ
මහලෙහිකා ප්‍රතිපත්ති දිනයෙහි:—

“ගාහනිඤ්ඤා අමච්චෙන මණ්ඩනෙන සුචාරිනා
අභිමහල භූතෙන භූතභූතිපරායනො”

යනු මහා වංසොක්ති හෙයින්ද, පුරුණ රජුන් විසින් ශාසනික
ප්‍රධාන කන්ව්සයන්හි අසමනාන වංස ඇති බොධිගුණපාරම්
පරිකයන්ම ඉදිරිපත් කරගත් බැවින්ද, රත්ගඩොල් තැබූ
මොහොති වංශික මහල සමමන ඇමති පරම්පරාව මහල
දෙවගේ යන වාසගමින්ද, මෙකල්හි වසුම්පුර වංශිකයන්
කෙරෙහි විද්‍යමාන වේ.

මේ පරම්පරාව අදවනතුරු අවිච්ඡින්නව ලක්තුල පැවත
එන බව යථොක්ත වගවාසගම්වලින්ද පෙනේ. පසුගිය
කාලයෙහි ඇතැම් රජවරුන් විසින් කරණලද කුරුමර ක්‍රියා
ගැණ රජාවලි අදි පොත්පත්වල මෙසේ සඳහන්කර තිබේ.
එනම් “අපරික්ෂාකාරීවූ දුෂ්ට බුඩ්ධි ඇති විකුම්බාරජ ඉසුරු සම්
පත් හිත භාවය නිසාද නිර්දෙශවූ උතුම් කුලවතුන්ගේ බන්ධ
බලාත්කාරයෙන් ගෙණ කුලවතුන් පිළිහෙලා ගිනවූ ජන

සත් මහත් කොට සව පක්‍ෂය තරකර ගැනීමට ක්‍රියා කිරීම හේතුකොට ගෙණ බොහෝ කුලවත් අය රහුණට ගියාහ” එහිම “මාස (කාලික) රජු සූරිය දහසක් මලලව සෙනන ගෙණ ලක්දිවට ගොඩ බැස කදවුරු බැද පොළොන්නරුව ගෙණ පරාක්‍රම පති රජු අල්වා ඇස් උඩුරුවා ලෝකාසනය නසා රැවුන්වැලි දැන බිඳුවා සෙසු දැන බිඳ දැමුවා නොසෙස් ශ්‍රමාවනන රජුන්ගේ චෛත්‍ය නැමැති කීර්ති ශරීරවල කොන් නැමැති ඔවුණු හා රුවන් නැමැති හෘදය මාස ගෙණ බාතු නැමැති ජීවිතය දෙමළින් ලවා නසා ලක්දිව කුලවාසින් අන වැසි කරවා හිනසන් උතුම් කරවා කීර්ති පවත්වා ජාතිකෙද කරවා කුලදරුවන් දිලිසු තරවා සිරිලක මිත්‍යා දෘෂ්ටිය ගන්වා සිල්වත් අය අල්වා බන විවාරයෙන් හඳුනා පාදාදිවළදන යෙන් විකාරයට පවුණුවා ගමක් පාසා දෙමළින් ඉදුවා බලාත් කාරයෙන් එක්විසි අවුරුද්දක් රාජ්‍යය කෙළේය” එහිම “පරං ගිත් ලක්දිව අත්පත් කරගෙණ ඔවුන්ගේ මිථ්‍යා සමය පිළි ගන්ට කියා නොපිළිගත් ජනයන්ගේ හිත් ජෙදනය කරණ ලදුව ලදරුවන් උඩ විසිකොට කපන ලදුව ගර්භිණීන්ගේ උදරවලට කොටන ලදුව මේ ආදි කුරතර ක්‍රියා දෙත් ජුවන් බමිපාල බව්තිස්ම ලැබූ පසු කුල අඹුදරුවන් හෙවත් (උතුම් අය) කුඩිසව (දෘෂ්ටිම) ගෙණ හිනසන් උතුම් කරවාපුව. සිරිලක මතු බෝවා කලක් අනාදර බුවනෙකබාහු නිසා පැවුණුනාහයි දතයුතු. ප්‍රතිකාලයන්ගේ සැප සම්පත් බලා නොසෙස් හින ජාතිහු අඹුකුල නොබලා උන් හා ගිව ගනු දෙනු කරගණ කුලවැදිගණ උන්නාහයි දතයුතු” යනුයි. මෙහි සදහන් කළ වංශාධිපතිහු කවරහුද? උතුම් කරවාපු හිනාගේ කවරහුද? හිනකරවාපු උතුම් අය කවරහුද? මිථ්‍යා දෘෂ්ටිය පිළිගත් ජනාගේ කවරහුද? පිළිනොගත් ජනාගේ කවරහුද? මේ ආදි කරුණු සලකා බලන විට කෝට්ටේ රජ කළ බුවනෙකබාහු සහ දෙත් ජුවන් බමිපාල යන රජුන්වද, රාජාධි රාජසිංහ යන රජුවද අතරතුර රාජ්‍ය ශ්‍රී පදප්‍රාප්තවූ ශ්‍රී වඩිත් (මහනුවර) පුරවරාධිකවරවූ ලමකණ්ණික වංශාභිජාත “වීරවික්‍රම” නම් සැදූහැවත් මහරජතුමා දක්වා ලමකණ්ණික වංශිකයන් වරින්වර සතුරු පීඩා විඳිමින් පැවත විත් අධිපති භාවයට පත්වූ බව මහා වංශාදී පොත පතීන් මොන වට පෙනේ. පෘතුගීසීන් ලක්දිව අත්පත් කරගත් තැන් පටන් නායක්කර් වංශික “ශ්‍රී වික්‍රම” නම් අත්තිම මහනුවර

රජකළ රජතු දක්වා ලමකණින් වංශිකයන් ගැණ කිසිත් දැනගැනීමට නොමැත. එතැන් පටන් අදවනතුරු කියනුම කවරේද? යම්කිසි වංශයකින් කෙනෙකු රජපාලයට පත්වුවිට පරයතුරන් විසින් ඔහු නසා දැමීම කළහැකි දෙයකි. තවත් ඔහුගේ මුළු පවුලම සමහරවිට මූලාලෝචනා කළත් ලක්ෂ සංඛ්‍යාත මුළු ඒකීයාම විනාස නොකළහැකිය. විද්වහ සඬා මසේදීත් ස්වංශිකයෝ ඉතිරිවුවාහු නම් සමුද්වේද වශයෙන් නැතිවීමට කවර් හේතුවකින්වත් නුදුරුවන. “මිථ්‍යාසමය පිළි නොගත් වංශවත් කුල අඹුදරුවන් දසකමට ගෙණ ගිනසන් උතුම් කරවාසුව” යනාදි වාක්‍යයෙන් පෙනෙන කරුණු සසඳා බලනවිට භාවනෙකබාහු රජුවත් දෙත් ජුවත් බම්පාල රජුවත් අතරතුර රජ පැමිණි විර වික්‍රම රජතුගේ රජපාලයට අසන්නා කාලයෙහි පැතිගිසිනු ලක්දිවට පැමිණ කුරතර ක්‍රියා කළ කාලය බැවින් යථොක්ත ලමකණින් වංශික උතුම් කුලවතුන්ට ඔවුන්ගේ මිථ්‍යා සමය ප්‍රථමයෙන්ම පිළිගැන්වීමට අණකළ බැව් සිතීමට ඉඩ තිබේ. නුවන් වංශවත් ලමකණින්දීහු ඒ ලාමක දූෂ්ටය පිළිනොගත් බැවින් ඔවුන් දසකමට ගෙණ ගිනසන් උතුම් කරවා වංශවත් ජනයන්හට කුරතර ක්‍රියා කළබව රජාවලි පීඨාදියෙන් මනාව හැඟේ. එසේ නොමැති නම් සලුහව පතලවි ගොසිනුත් පුරාතන කාලයෙහි ගම් සත්සිය (700) යක් තුබූ හෙයින් මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුගේ සුඛ සේනාවෙහි ලමකණින් වංශික සේවකයන් දහසක් (1000) පමණ සිටි හෙයින් විර වික්‍රම රජුගෙන් පසු මොවුන් හට කුමක් සිදුවිද කියා සලකා බැලිය යුතු කරුණකි. තවද දුටුකැවුණු, වලගම්බා, මහපැරැකුම්බා, ගරබා ආදී රජුන්ගේ කාලවල විසූ දේව සේනාපතින්ගේ පරම්පරාසාත ජනයන්හට කුමක්විද? මහරජවරුන් හට භාවිතා කරුණු ලබන්නාවූ උත්තමානීවාමක “දෙව” නාමය වසුම්පුර කුලවතුන් හට පමණක් භාවිතා කිරීමට අවකාශදීම ඉදුම ජනකය. යම්කිසි කටයුත්තක් කිරීම පිණිස දුටුමනා වුවහොත් හෙවත් “බන්වුබස්” පාද ගැණීමට පවා අවසරය ගැණීමට අණ තිබූ කාලයේදීත් මේ උත්තමානීවාමක “දෙව” නාමය ගරු අනුමත් පැවතවින් තිබේ. ඒ දෙව වංශිකයෝ සිය දිව් දෙවැනි කොට ස්වකීය අගමත් පරිපාලනය කළෝමය. යලිදු මහරජවරුන්ටද පක්ෂපාතව නියලි භාවයෙන් සිටියාහුය. වත්මන් තිදු එසේමය.

මහාසම්මතවංශ, සුග්ගිවංශ, ඔක්කාකවංශ, ශාක්‍යවංශ, මෛග්ගි වංශයන් හිමිව සිටි බොධිභූතතාදී කුමාර පරම්පරාවට මහබෝ වඩා ලක්දිව් පැමිණී තැන් පටන් බොධාගාර වංශය, දෙවවංශය, ලම්බකණී වංශය, (ලැමැණී වංශය) ශ්‍රී ඝට්ඨ බොධි වංශය, (සිරිසඟබෝ වංශය) මෙහෙණුවර වංශය, සුණ වැසි වංශය, සකකාචාර වංශය, (කදවුණ වංශය) හිරි වංශය, (කදු වංශය) වංශපුරක වංශය, (වසුම්පුර වංශය) සඛ්‍යාදම්ක වංශය (සඟරම් වංශය) යන අනෙකුත් වංශ නාමයන් ව්‍යවහාරව ආ නමුත් එකිනෙකට ඤාති සම්බන්ධයක් නැති වෙන් වෙන්ව පවතින ඝණ්‍රිය, බ්‍රාහ්මණ, වෛශ්‍ය, ශුද්‍ර වංශයන්ගෙන් නොව පශ්චාත් නාම වශයෙන් වෙන් වෙන්ව ව්‍යවහාර කළ හැකි නමුත්, එකම ඤාති සම්බන්ධය ඇති මෛග්ගි වංශය බව දනගුණය. මෙහිදී බුදුරජාණන් වහන්සේ බුද්ධිපිට්ඨි මානවකයන් පන්සියයක් පිරිවරකොට ඇති “අම්බෙඨ” මාණවකයන් විසින් ශාක්‍ය වංශය පිළිබඳව “වණ්ඩා භොගොනම සක්‍යජාති ලභ්‍යා භොගොනම සක්‍යජාති රහසා භොගොනම සක්‍යජාති ඉබ්‍රාහ්මණා ඉබ්‍රාහ්මණා න බ්‍රාහ්මණසක්‍යකරොති” යනාදීන් කළ ශාක්‍යයෝ බ්‍රාහ්මණයෝ යන ජාති වාදය උන් වහන්සේ විසින් මදිනය කළ සැටිද දික්කඩියේ අම්බෙඨ සුත්‍රයෙන් බලා දනගුණය.

අම්බෙඨ සුත්‍රයෙහි පෙණෙන බුදුන් වදාළ කුල සුඛිය.

යමෙක් කැත් කුමරෙකු නිසා බමුණු කුමරිය කුස උපන් තේද, හෙතෙම ඝණ්‍රියයන්ට හින වන්නේය. ඝණ්‍රිය කුල වාරිත්‍රයන්හි සහභාවය නොලබන්නේය. කුමක් හෙයින්ද, මව් පසින් මොනවට නූපන් හෙයිනි. හේතෙම බමුණන්ට උසස්වන්නේය. බ්‍රාහ්මණයන්ට උසස් හෙයිනි.

බමුණු කුමරෙකු නිසා කැත් කුමරිය කුස උපන් තැනැත්තේද ඝණ්‍රියයන්ට හිනවන්නේය, ඝණ්‍රිය කුල වාරිත්‍රයන්හි සහභාවය නොලබන්නේය. කුමක් හෙයින්දයත්? පියපසින් මොනවට නූපන් හෙයිනි. හෙතෙම බමුණන්ට උසස් වන්නේය බමුණු කුල වාරිත්‍රයන්හි සහභාවය ලබන්නේය, කුමක් හෙයින්ද? බ්‍රාහ්මණයන්ට උසස් හෙයිනි.

කිසියම් වරදකින් හිස මුඩුකොට උණු අළු පොදියකින් හිස අළු වගුරුවා දඩුවම්කොට අත්හැරියාවූ බවුණු කුමාර තෙමේද බ්‍රාහ්මණයන්ට හිත වන්නේය. බවුණුකුල චාරිත්‍රයන්හි සහවාසය නොලබන්නේය.

කිසියම් වරදකින් හිස මුඩුකොට උණු අළු පොදියකින් හිස අළු වගුරුවා දඩුවම්කොට අත්හැරියාවූ ඝෛත්‍රිය කුමාර තෙමේද ඝෛත්‍රියයන්ට හිත වන්නේය. බ්‍රාහ්මණයන්ට උසස් වන්නේය. බවුණු කුල සිරිත්හි සහවාසය ලබන්නේය. මෙසේ යම් කලක ඝෛත්‍රිය තෙමේ අතියෙකින් හිත බවට පැමිණියේ වේද? එකල්හිද ඝෛත්‍රියයෝම ශ්‍රේෂ්ඨ වෙත්, අන්‍යයෝ ඝෛත්‍රියයන්ට හිතවූවත්. සනං කුමාර නම් බ්‍රහ්මරජයා විසින්ද ඒ බව:— “ඛතර්‍යයා සෙට්ඨා ජනෙනසම්, යෙ ගොතන පටි සාරිනො, විජ්ජවද්දුණසම්පනො, සො සෙට්ඨා දෙව මානුසෙ යනු කියනලදී. අන්‍ය කුලයන් පිළිබඳ කුල ශුඛයද මෙසේ මැයි. (විසාර අම්බට්ඨ සූත්‍රයෙන් බලනු)

ප්‍රනෙතා ජෙනා ජෙනා: සුරුචිර සිලා ලෙඛනො රජ රජු-
මාතො පානො රජිව විවිට්ඨෙ ලේඛනොඤාපරෙරජේ,
ලබ්බාහුමො විශදවසනො දෙවවුරු ප්‍රචාරො—
'සම්මනුලො සො ඉතිහ දශමෙ සත්‍යතා: කිත්තිතඤ'

මෙසේ දෙවවංසිය සිලා ලිපි ආදියෙන් සමලබ්‍හාන දසම පරිච්ඡදය නිමිසෙයි.

—:—

සග්ගසිංහ: කිල දෙවවංසා:
සවංසා විදවජ්ජන භූමි සුප්පෙමා,
වරෙණි හාසිස මම. විශිෂ්ටා.
ග්‍රහඵමප්‍ර සතතා දකුණත් සහෙතම්

එතෙන කුමමන හවෙ හවෙහ.
පඤ්ඤා මුනිඤ්ඤාලොකොත්තනං
කඤ්ඤා පුඤ්ඤාති, සිව්සද්ධි
මෙතෙනාසා බුඛව ලහෙ නිරෝධං.

විරං තිබ්බතු සබ්බමමා දෙවො සමමා පවසානු
ලොකං පාලෙනතු රජානො සුඛිතානොනතු පාතිනො
ආ ජො ගා ම සතු.

—

~~~~~ ග මි. ~~~~~